

fókuszban az ige

Az iga és az ige

Mikor van az ige a helyén?

Érdemes reggel is igét olvasni!

élő víz

A világ káosza és Isten országa

A potrohos papok végórája

Gondolatok a zene birodalmában

híd

evangélikus missziói magazin

Lackfi János

Kapd el a kegyelmet!

2020. I. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban az ige

- 3 Bevezető | Szeverényi János
4 Kitekintés
5 Megtestesült logika – játék a szavakkal | Szakács Tamás
6 Igeragozás | Gyarmati Gábor
7 Ne félj, én megsegítlek! | Jásdi Beáta
7 A Jel | Gajárszky Magdolna
8 Egy ige, igehirdetés, amely hatással volt az életemre
11 A föltámadás reményében | Stifner-Köháti Dorottya
14 Az ige és az ige | Andaházy Emese
15 Mikor van az ige a helyén? | Prof. Csermely Péter
16 Isten szava megtalált | Ittész Szilvia
16 Vers | Lackfi János
17 Kis lelki grammatika: az ige | Győri János Sámuel
18 Látható és láthatatlan folytonosság | Deli Eszter Kinga
19 Szomjazni és éhezni az igazságra | Harmati Dóra
20 Evangelizációs káté | Szeverényi János
21 Érdemes reggel is igét olvasni!
Dr. Győri Józsefné dr. Drenyovszki Irén
22 Mi zavar egy igehirdetésben, és mit várok el tőle?
23 Az én lelkipásztorom | Reményik Sándor
24 Isten igéje tegnap, ma és holnap is cselekedet
Prof. dr. Fabinyi Tibor
26 A könyörülő Istené | Vitális Judit
27 Kőszájként megáll | Tubán József
28 Kéttelyleg vagy hittellel közelítsünk a Bibliához? | Szabados Ádám
30 Helyesen fejtegetni az igazság igéjét | Dr. Szalai András
32 Isten igéje az Őszövetségben | Vető István
33 Isten igéje az Újszövetségben | Gerőfiné dr. Brebovsky Éva
34 Bibliaolvasó napló | SzJ
35 Rejtvény | Imakör az Evangélikus Missziói Központban
Könyvajánló
36 Keresztrejtvény | Meleg Dávid
36 Imádkozzunk! | Szeverényi Jánosné

Címlapfotó: Raffay Zsófia

Kedves Olvasó!

**Magazinunkhoz mellékeljük a megelőző számból
technikai okokból kimaradt csekkünket.**

A mellékelt csekken vagy átutalással:

- előfizethet a magazinra, illetve
- adománnyal segítheti a *Híd* és a missziói munka szolgálatát.

Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

**Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:
11716008-20157087**

élő víz

- 37 AZ ÚRVACSORA ÉVE – 2020 – A nem megbocsátható bűnök
megbocsátója | Büky Anna
37 VERS – Lackfi János
38 BIZONYÁGTÉTEL – Isten irgalma a halálból is életet teremt
Olaj-Rabóczky Anett
41 20. SZÁZADI HITVALLÓINK – A potrohos papok végórája
Mirák Katalin
44 BESZÉLGETÉS – Segítőtársul hívott el az Úr
Erdész né Kárpáti Judit
46 TANÚSÁGTÉTEL – Kapd el a kegyelmet! | Lackfi János
48 IRÁNYTŰ – A hívó élet és a munka | Dr. Somody Imre
51 Gondolatok a zene birodalmában | Ádám Endre
52 KITEKINTÉS | Ribár János
54 HÁZASSÁG – Össze kellett csiszolódni | Prókai Árpád
56 KÜLMISSZIÓ – Az Evangélikus Külmisziói Egyesület hírei
56 ÉNEKEM AZ ÚR – A legbátrabb fohász | Bence Imre
57 IDÉZHETŐ IDÉZETEK * DERŰ * KÖNYVAJÁNLÓ
58 VILLÁMINTERJÚ – Villáminterjú Mészáros Tamás egyházke-
rületi felügyelővel
58 HÍREK – Evangelizációs és missziói gyülekezetimunkatárs-képzés
Konferencia
58 BESZÉLŐ KÉPEK

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2020. I. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
<http://misszio.lutheran.hu>
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenyijanos.hu

Munkatársak:
Balog Eszter, Erdész né Kárpáti Judit,
Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkaliczky Pál

Olvasószerkesztők:
Diószegi Rita, Miklósné Székács Judit

Layout, grafikai tervezés, tördelés:
PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaiipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

magyar
nyomdai termék
VYBODA - IS PARTNERI SZERZÉS

Fotó: Kacsai Richard

Igehirdetés és imaközösség a Gellért-hegyen az Evangéliumi Aliansz szervezésében

Isten igéje Istentől érkezik és megszólít, megítél, felzaklat, kétségbe ejt, szíven üt, megvigasztal, teremt, táplál.

„Nem a mennyben van, hogy azt kellene mondanod: Ki megy fel a mennybe, hogy lehozza és hirdesse azt nekünk, hogy teljesíthessük? Nem is a tengeren túl van, hogy azt kellene mondanod: Kicsoda kel át a tengeren, hogy elhozza és hirdesse azt nekünk, hogy teljesíthessük? Sőt inkább nagyon is közel van hozzád az ige: a szádban és a szívedben; teljesítsd hát azt!” (5Móz 30,12–14)

„...beszéded megelevenít engem.” (Zsolt 119,50)

„A Lélek az, aki életre kelt, a test nem használ semmit: azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: Lélek és élet.” (Jn 6,63)

„Ezeket hirdetjük is, de nem emberi bölcsességből tanult szavakkal, hanem a Lélektől jött tanítással...” (1Kor 2,13)

„Mert Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál, mélyre hatol, az elme és a lélek, az ízületek és a velők szétválásáig, és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (Zsid 4,12)

„Az ő akarata szült minket az igazság igéje által, hogy mintegy első zsengeje legyünk teremtményeinek.” (Jak 1,18)

Teremtő igék, amelyekre ma is szükségünk van:

„Legyen világosság!” (1Móz 1,3)

„Térjetek meg...!” (Mk 1,15)

„...megbocsáttattak a te bűneid.” (Mk 2,5)

„Leányka, neked mondom, kelj fel!” (Mk 5,41)

„Lázár, jöjj ki!” (Jn 11,43)

„Elvégeztetett!” (Jn 19,30)

„Békesség nektek!” (Jn 20,21)

„Vegyetek Szentlelket!” (Jn 20,22)

Isten igéje nem elmélkedés, meditálás, előadás, saját élményeink, látásunk, teológiánk ismertetése. Mindezek nem fölöslegesek, de tudnunk kell különbséget tenni az emberi és az isteni szó között.

Az ígét lehet kérni, kívánni, szomjazni. Nincs hatalmunkban. Akkor is és ott is megszólal, ahol nem váránk és gondolnánk.

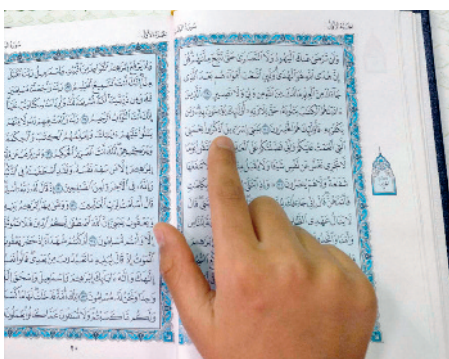
A sokaságból egy asszony felemelte szavát, és így szólt hozzá: „Boldog az az anyaméh, amely téged hordozott, és boldog az az emlő, amely téged táplált! Erre ő így felelt: De még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét, és megtartják.” (Lk 11,27–28)

SZEVERÉNYI JÁNOS

Kitekintés

ÚRIM ÉS TUMMIM

Az Ószövetségben használatos eszköz, amelynek segítségével az Úr iránymutatását kérhették az izraeliek. Használatának módjára csak következtetni tudunk néhány vonatkozó bibliai helyről. A szent sorsvetés (egyik) eszköze, melynek segítségével igen vagy nem választ adott az Úr. Ez a válasz azonban mégsem volt mechanikusan kikényszeríthető, Isten meg is tagadhatta (1Sám 14,36k; 28,6). A megkérdés nem közvetlenül, hanem pap közvetítésével történt.

A KORÁN ÉS A BIBLIA

A judaizmus és a kereszténység a Bibliát vallja szent könyvének. A zsidók ugyan nem fogadják el az Újtestamentumot; a keresztények azonban a héber Bibliát is a Szentlélektől inspirált írásnak tartják. A Korán sem a zsidó, sem a keresztény vallás nem tartja kinyilatkoztatottnak, noha az iszlám hívei úgy tekintenek mindkét monoteista vallás követőire, mint a „könyv népeire”, akikhez részint szoros vérségi és szellemi kötelék fűzi őket, részint – pusztán létezésüknél fogva – az iszlám legfőbb ellenfeleinek számítanak. Történelmi hasonlaltal élve: az iszlám és a „könyv népeinek” viszonyát úgy kell elképzelnünk, ahogyan a középkori katolicizmus viszonyult a zsidósághoz. Miközben tudta, hogy a zsidóság és a rájuk bízott Ószövetség nélkül nem jött volna létre sem az Újszövetség, sem a kereszténység, mindkettőt a történelem letűnt fejezetének tartotta, amely csakis valami fatális véletlennek köszönhetette fennmaradását.

Sok vallás kinyilatkoztatásnak tartott szövegeit sokáig nem volt szabad (például a muszlim hívők szerint a mennyben arabul már megírt és Mohamednek csak lediktált Koránt) vagy nem volt érdemes lefordítani (a hinduk szerint a szanszkrit nyelvű vallási szövegek más nyelvre átírásával elveszítik misztikus lelki hatásukat).

Pew Research Center

A DIGITÁLIS SZÓSZÉK – ONLINE IGEHÍRDETÉSEK ELEMZÉSE

A neves észak-amerikai kutatóintézet (Pew Research Center) közel ötvenezer online is megtalálható igehirdetést vizsgált 2019 tavaszán számítógépes módszerrel. A kutatás többek között a prédikációk hosszának és tartalmának a különbözőségét vizsgálta a legnagyobb amerikai keresztény felekezetek között. Az eredmények alapján megállapítható, hogy az afroamerikai háterű protestáns gyülekezetekben elhangzó igehirdetések háromszor olyan hosszúak, mint egy római katolikus szentbeszéd. Az igehirdetések átlagos hossza 37 perc. Az afroamerikai igehirdetés átlagosan 54 perc, az evangélikál 39, a főbb protestáns (köztük az evangélikus is) 25 perc, a katolikus pedig 14 perc hosszúságú.

Érdekes eredménye a kutatásnak a különböző tradíciók igehirdetéseiben leggyakrabban előforduló szavak és kifejezések összehasonlítása. A négy fő csoportban legtöbbször elhangzó szavak az alábbiak:

- Evangélikál: mond, emberek, élet, Isten, jön
- Római katolikus: mond, tud, Isten, emberek, élet
- Afroamerikai protestáns: akar, tud, néz, tesz, mond
- Protestáns: tud, kszdel, Isten, nap, jön

Az áprilistól júniusig tartó analízis a leggyakrabban előforduló szavak mellett olyan kifejezéseket is vizsgált, amelyek a vizsgált igehirdetésekből a legjellemzőbbek voltak az adott tradícióra. (A kifejezéseket tőszavakban adja meg a kutatás. A leggyakoribb egyezőségeket, mint például Isten, Jézus, nem tartalmazza a felsorolás.)

- Evangélikál: örök kárhozát, elveszít ... megváltás, vétkezik ... bűn, otthon ... menny, hiány ... test
- Római katolikus: szentbeszéd, egyházmegye, eukharisztia, húsvéti, egyháztag
- Afroamerikai protestáns: hatalmas kéz, halleluja ... jön (gyertek), felebarát ... mond, kéz ... dicsőítés, dicsőítés ... kap
- Protestáns: mindig ... szegény, ház ... Tamás, evangélikus ... lecke, tanítvány ... eláru

A Biblia könyveinek névvel történő megnevezése kapcsán a kutatás kimutatta, hogy az igehirdetők mind a négy tradícióban inkább az Újszövetség könyveire hivatkoznak (90 százaléka teszi ezt az igehirdetéseknél), míg az ószövetségi könyvekre csak az igehirdetések 61 százaléka hivatkozik. Az újszövetségi igéken alapuló prédikációk a protestáns felekezetekben 39 százalékkal, a római katolikus egyházban 40 százalékkal gyakoribbak. Az eredmény jelzi, hogy az igehirdetések alapigéje nagyobb valószínűséggel újszövetségi textus.

A kutatás angol nyelvű anyaga és beszámolója további érdekességekkel a <https://www.pewforum.org> oldalon érhető el The Digital Pulpit: A Nationwide Analysis of Online Sermons cím alatt.

Fordította és a kivonatot készítette:
dr. Pángyánszky Ágnes

Megtetesült logika – játék a szavakkal

Az ígéről sokat hallunk a keresztyénség körében, hiszen központi fogalmunk. Valószínűleg különösebb teológiai háttérismeretek nélkül is sok mindent tud róla a kedves Olvasó. Remélem, nemcsak az én gyermekkoromhoz kötődik elválaszthatatlanul, milyen frappáns is a magyarban a nyelvünkből adódó automatikus összefüggés, hogy az ige történet, cselekvést, létezését jelent – gyermekkorom óta ezt kiegészítették a nyelvtankönyvek az állapotváltozással is. Ezért amit Isten mond, az mindig meg is történik (Jn 13,19; 14,29). Ő mindig megcselekszi, amit ígéréiben kijelent (Ézs 55,11). Az ő teremő szavára álltak elő a nem létezőből a létezők (Zsid 11,3). Akit Isten megszólít, az ígéje által megváltozik (1Sám 10,9).

Most azonban talán kicsit más irányba is játszunk a szavakkal, ezek értelmessé fűzött láncolatával, játszunk a logikával! A modern ember büszke a logikájára. Mindent ennek fényében ítél meg, azt is, mi lehetséges és mi nem. Ami nem logikus, az nem is lehetséges – még a Mindenható sem képes ilyesmire. Keresztyének persze érthetően felháborodhatnak a logika ilyen szűk értelmezésén. Pedig inkább tovább kellene szűkíteni az értelmét, és akkor rájöhetünk, hogy teremtett világunkban valóban mindent a logika határoz meg!

Mégpedig a megtetesült logika. Hogy nem így szoktuk nevezni? Igaz, tudom, fordításunkban valóban másképp olvasuk: „Az Ige testté lett” (Jn 1,14a). Az Újszövetség nyelvén, görög szóval:

a Logosz lett testté. A logosz elsődlegesen beszédet, szót-igét jelent, ugyanakkor többek között bizonyítékot is. A bizonyítást pedig logikai lépések sorából állítjuk össze. A bizonyítás egyfajta értelmes beszéd – ezt is jelenti a logosz. És a logoszból képződik a logikus jelző is – mivel a logosz az alapos megfontolást, belátást, értelmet, észet is jelenti. Tehát az ige, Isten szava a lehető leglogikusabb, legértelmesebb beszéd – mi több, csak az ő szava logikus és értelmes! **A logosz jelent okot is, célt is – márpedig Jézus az Alfa és az Ómega.** A megtetesült Ige végső soron tehát a megtetesült logika.

A logika tudománya szépen összefoglalja a következtetések szabályait, fajtáit (pl. dedukció, indukció, abdukció). Ezek az emberi lehetőségek. Istennek azonban van egy ezeknél összemérhetetlenül erősebb következtetési módja: a kreáció, a teremő Ige, aki által minden lett, és aki nélkül semmi sem lett (Jn 1,3). Az ige az Ószövetség nyelvén *dábár*,

Az ige tehát világot is, logikai rendet is teremt...

amelyből logikus láncolatlan továbbfűzhetjük szó-játékunkat, és az első szótagot elhagyva, a végéhez egy új szótagot fűzve megkapjuk a *bárá* szót, ami kizárólagosan Istenre használt ige: teremt.

Igen, máris a teremő Igénél vagyunk, akár görögül, akár héberül variáljuk a szavakat, betűket! Az ige tehát világot is, logikai rendet is teremt – benne rendet a világnak, azaz természeti rendet, törvényeket is. Emberi logikánknak is annyiban van létjogosultsága, amennyiben az isteni logikát tükrözi, utánozza, keresi.

Csak az Ige cselekszik, minden más csupán elszenvedett cselekvés. Csak az Ige történik meg, minden más csupán vágy. Csak az Ige létezik, minden más látszat. Csak az Ige változtat meg, minden más képmutatás. Végképp csak az Ige teremt, minden más rombol. Logikus? A matematikai logika értelmében lehet, hogy nem, de csak ez a logosznak megfelelő...

Krisztusra, a megtetesült Igére-Logikára tekintve mondhatjuk tehát, hogy amit a teremő Ige hoz létre, az a logikus, a logosznak megfelelő cselekvés, történés, létezés, állapotváltozás.

SZAKÁCS TAMÁS

Igeragozás

A hitet ingyen kapjuk, de nem olcsón – mondtam egyszer egy elképedt vitapartnernek, amikor arról akart meggyőzni, hogy ő azért nem hívó, mert gyerekkorában nem így nevelték. Persze segít a neveltetés, közelebb visz lélekben, gondolatban, de így vagy úgy, előbb vagy utóbb mindenkinek el kell gondolkodnia a nagy kérdéseken, amilyen a teremtés és a hit is. S akkor dönteni kell, és megtalálni a válaszokat, de legalábbis kiválasztani azt az irányt, amerre keresni szeretnénk.

Márpedig az Úr mindenkit megszólít; igaz, nem egyszerű meghallani a hívást, de – valljuk be – nem is ígérte senki, hogy könnyű lesz annak, aki Krisztus nyomába szegődik. Mint ahogy nem is könnyű, hanem más életet ígér az őt

követőknek. Amelynek szerves része az ige hallgatása és a Biblia rendszeres olvasása. Ami egy életprogram.

Hozzáértők azt mondják, mindennapi olvasással nagyjából három év alatt lehet végigérni, elolvasni a Szentírást. Kilencven évvel számolva tehát egy élet alatt éppen harmincszor. De ne így kalkuláljunk! A Biblia nem versenypálya, nem darabszámra, kilóra, mennyiségre mérik.

Tény azonban, hogy megértése se nem könnyű, se nem egyszerű feladat, de ezt sem ígérte senki. A megértés, befogadás pedig nagyon sok szinten, nagyon sok „rétegben” lehetséges. Aligha kérdéses bárki számára, hogy egy „átlagos” protestáns bibliáolvadó kevesebbet ért meg a szövegből, mint egy, a háttérrel is ismerő teológiai professzor. Ám nem ez

a lényeg! Sokkal inkább az, hogy **megérintsen az ige!** Hogy nekünk, személyesen, a mi életünkre vonatkozóan mondjon valamit. Megerősítsen vagy figyelmeztessen, tanítson és vigasztaljon, egyszóval megváltoztassa az életünket.

Hogy hol, mikor és hogyan olvassuk a Bibliát, az gyakorlatilag érdektelen. Vontatnunk vagy váróteremben, este egyedül vagy közösségben, netán a munkahelyen a hajnal csöndjében. Lapozzuk vagy képernyőn nézzük, véletlenszerűen felütve vagy útmutatást segítségül véve, ezek sem lényegesek. Igaz, a „szakszerű” útmutatás (mint például az *Útmutató*) igénybevétele segíti a jobb, könnyebb eligazodást. Főként, ha meg tudjuk teremteni magunkban arra a kis időre a csendet, a visszavonulást a „belső szobánkba”. S ami még fontos, az a rendszeresség. **Mert az ige így kel életre, szegődik mellénk, s kezd hatni.** Befészeli magát a szívbe és a lélekbe, behálóz és simogat, bátorít, támaszt nyújt, s elkísér egy életen keresztül.

A Bibliában az (is) a csodálatos, hogy akárhányszor olvassuk, mindig, mindenkinek mond valamit. Nincsenek benne felesleges részek, üresjáratok, olcsó okoskodás.

„A hit hallásból van” – szögezi le Pál apostol a Római levélben. De nincs akkor itt valami ellentmondás? Most tehát olvassunk, vagy menjünk tempomba, és hallgassuk inkább a prédikációt? Is-is – válaszolhatnánk képzeletbeli vitapartnerünknek e kérdés hallatán. Hiszen a kettő nem zárja ki egymást. S persze a halláson nemcsak a kimondott szavak által megrezegtetett dobhártya jeleinek agyi hullámokká konvertálását érthetjük, hanem a belső hallást is, amelyhez nem kell szószék, hangvető, Luther-kabát és padsor. Elég a Könyv papírjának suhogása.

Olvassuk, éljünk vele, „fogyasszuk” a Bibliát, ahogy ezt protestáns eleink is tették évszázadokon át. Örömmel, szeretettel, hittel és bizalommal. Mert „akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el” (Ézs 40,31). S mert az ige befogadása jobb, szebb, tisztább életet ígér, amely – hitünk szerint – földi létünkkel nem ér véget.

GYARMATI GÁBOR

Ne félj, én megsegítlek!

Ige. A nyelvtanban cselekvést, történet, létezését fejez ki. A bibliai ige, Jézus szava is végigkíséri életünket: cselekvéseinket, jó és rossz történeteinket, létezésünket születésunktől a halálunkig.

Jó ideje minden reggelem igével kezdődik. Egytől egyig megszólít, mind. Ma, amikor e cikket írom, ezt olvasom: „Uram, kegyelmed betölti a földet. Taníts engem rendelkezéseidre!” (Zsolt 119,64)

Nem volt mindig így. Gyerekkorom óta hiszek Istenben, de amíg fiatal voltam, rendszerint csak akkor fordultam hozzá, ha bajba kerültem, ha gondok gyötörtek. Lassan húsz éve már, hogy a lelkemnek egyszer csak túl soknak bizonyult, amit magamra vállaltam. Egy nap nem kaptam levegőt: pánikbeteg és depressziós lettem. Édesanyámtól kaptam akkor egy új Újszövetséget, együtt a Zsoltárok könyvével. „Mennyugtat és erősít. Szeretettel 2002 karácsonyán. Mami”

Volt benne gyakorlata, ő hasonló, de az enyémnél súlyosabb betegségből gyógyult meg. Sok, nagyon sok volt

a vállán, egy olyan korban, az ötvenes-hatvanas években, amikor három gyerek fölnevelése munka mellett nagy erőfeszítést igényelt. „Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét” (Gal 6,2) – szólt az esküvői ígék, de a terhek nagy részét neki kellett cipelnie. Évtizedek kellettek hozzá, hogy képes legyen ráhagyatkozni az Úrra. Hogy minden terhét nála rakja le. **Megmaradt az a kék borítós iskolai füzet, amelybe újra és újra beleírta a számára kapaszkodó jelentő ígék.** „Miért csüggedsz el, lelkem, miért nyughatatlankodol bennem? Bizzál Istenben, mert még hálát adok én néki, az én szabadítómnak és Istenemnek.” (Zsolt 42,12; Károli-ford.)

Amikor Mami – Isten segítségével – kikapaszkodott a lét legmélyebb bugyraiából, versekben adott hálát. Nagy örömet szerzett neki, hogy ezek a kis

kötetekben megjelent biznyságtételek másoknak – ismeretleneknek, fiataloknak, keresőknek – is erőt adtak.

Lassan-lassan én is megtanulom a leckét: Jézus kezébe letenni a gondjaimat. Nem mindig sikerül, mert a hitem még mindig nem elég erős, a kételkedés néha elbizonytalanít. Ilyenkor fordulok „kedvenc” ígémhez, amelyeket kívülről megtanultam már. Ha szorongás vesz erőt rajtam, Pál apostol szavait hívom: „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenlők, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 8,38–39)

Nehéz orvosi vizsgálat közben, például a nekem, egykori pánikbetegnek ma is félelmetes MRI-vizsgálat alatt, a zárt vascsőben egyik legszebb zsol-tárunkat, a huszonharmadikat ismételtetem magamban: „Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm. Fűves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem.”

És a lelkem kiszabadul a fogságból.

JÁSDI BEÁTA

Gajárszky Magdolna

A Jel

Akinek homlokán a Jel – jövendölé Ezékiel –, örökre Isten gyermeke, Övé az egész élete. Jöhet veszély, zúghat vihar, védelmezi az égi kar, nem zuhanhat a mélybe le, tartja az Úr szeretete, s mert hűséges, nem bukhat el, áldja, védi az Égi jel.

Egy ige, igehirdetés, amely hatással volt az életemre

Kiált az Úrhoz, van kiút!

Isten az ő kegyelméből fiatalon szólított meg igéjéből kapott szeretetével, amikor személyessé lett a bűneimért is életét adó Jézus Krisztusról szóló üzenet. Akkor megszabadított, és azóta is formál igéjével naponként. Ezen az úton voltak és vannak mélységek, göröngyös és sima részek, „hegyenlét”-élmény az ő jelenlétében. Amikor nagyon nehéz időszakon megyek át, és Isten is távolinak tűnik, kérem őt: Te tudod, Uram, mi van bennem, add meg, kérlek, amire szükségem van! Ekkor megnyitja szemeimet, megláttat olyannak, amilyenek ő lát engem – Jézus Krisztus keresztnél át. Bűneimet meglátva jó Dávid imájával kiáltani: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!” (Zsolt 51,12) – majd tapasztalni az olvasott napi igében az Úr átölelő, bűnbocsátó szeretetét. Választott igém visszatérő könyörgésem, kiáltásom Istenhez, amikor megterhelnek bűneim, és nem látok kiutat a sötétből.

Lassu Tamásné

óvodavezető – Várpalota

Számomra az egyik legmeghatározóbb ige Ézsaiás 6,8. 2012-ben egymás utáni napokban került elém, és nagy erővel mutatott utat. Pedig nem kértem abban az időben ilyen jellegű útmutatást Istentől – akkori hitem még túl felületes volt ehhez (látom be utólag).

Ezen ézsaiási ige – a próféta elhívási története – igehirdetésben szólalt meg

2012. június 30-án a nyíregyházi szöszéken (Adámi László szolgált). Megszokott helyemen ültem a Nagytemplomban. Hogy konkrétan mi hangzott el, nem tudom, csak azt, hogy már ott belém nyilallt, és hazafelé tartva nem hagyott a gondolat: teológiára hív Isten. Ekkor, huszonhárom évesen informatikusdiplomám megszerzésén dolgoztam, és már állásom is volt, nem terveztem ezen változtatni. Amikor azonban másnap az *Útmutató* igéje ugyancsak ez volt, megkérdőjelezhetetlenné vált számomra Isten akarata. 2014-ben elkezdtem teológiai tanulmányaimat. Ez az ige tartott meg ott és azóta is szolgálatomban. Helyemen vagyok – hála az Úr vezetésének.

Horváth-Hegyi Áron

lelkész – Sámsonháza, Pásztó

Az életemet átformáló Kincs

Tizenévesként találkoztam néhány olyan emberrel, akiknek az életében megéreztem azt az örömet, amelyről a Bibliában olvastam, és amelynek hiányától szenvedtem. Tizenöt éves voltam, amikor az egyik vasárnapi igehirdetés a kincset megtaláló földművesről és a nagy értékű gyöngyöt megvásárló kereskedőről szólt (Mt 13,44–46). A hangzó ige szíven talált. Világossá vált számomra, hogy én vagyok a „földművelő” és a „kereskedő”, aki valódi értékre, kincsre vágyom, de hiányzik belőlem a „mindent eladó” bátorság. És ami addig sehogy sem ment, az egyszeriben „magától” elindult. Engem is egy életre rabul ejtett a legnagyobb Kincs, Jézus Krisztus. Megszabadultam a félelem, a sodródás, az elrendezetlen bűnök terhétől, és szívemet betöltötte a bűnbocsánat, az új élet öröme.

Sztruhár András

gyülekezeti felügyelő – Oroszlány

„Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura.” (Zak 4,6b)

Számomra ez az ige egyszerre jelent állandó, örökös, megtanulhatatlan leckét, másfelől pedig hihetetlen erejű biztatást és reménységet.

Örök lecke, főleg, ha az ember történetesen egy kicsiny, kialakulófélben lévő gyülekezet lelkésze, ahol sokszor önmagára van utalva. Hiszen szeretném jól csinálni, frappánsan, okosan, ám mindig jön valami. Valami, ami kizökkent, valami, ami felülírja a korábbi terveket. S akkor feltámad az érzés bennem, hogy „csakazértis”. Elevenembe hasít a próféta szó: többet lélekkel, az Úr Lelkével, mint bármi mással. Merjem s merd rátenni az életedet, szolgálatodat Isten Lelkére! Ez a lecke.

De ott van a másik fele is: a reménység! Az Úr Lelkével tölti ki a hiányt és erősíti meg a gyengeséget, s többé nem egyedül vagyok a gonddal, a kihívással, hanem velem van az Úr Szent Lelke.

László Lajos Gergely

lelkész – Bócsa

1957 szeptemberében nyertem felvételt a teológiai akadémiára. Ordass Lajos püspök tanérvnyító istentiszteleten elhangzott igehirdetése mély benyomást tett rám: „Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62) De még erősebb hatással volt életemre a tanérvnyító után kezdődött háromnapos alkalom,

ahol Rác Ernő szakonyi lelkész 2Tim 1,7 alapján („Nem a félelem lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét”) szövege arról, hogy a Jézus iránti teljes bizalom kiűzi a szívünkéből a félelmet. Akkor féltünk, hogy megfélemlünk-e az elvárásoknak, lesz-e elég szellemi képességünk, lesz-e elegendő lelki tartásunk az „ellenforradalmi” megfélemlítések idején. Rác Ernő egyetlen választ adott: minden a Jézushoz való kapcsolatunkon múlik. Ha őt hívjuk segítségül, ha őt beengedjük az életünkbe, akkor bizonyosan megkapjuk az erőt, a szeretet és a józanság lelkét. Nem vagyunk egyedül ezen a várhatóan rögös úton, Jézus mellénk szegődik, mint az emmausi tanítványok is megtapasztalták. Dr. Karner Károly professzor meggyőzően vázolta fel, mi vár ránk a teológiai tudományokkal való ismerkedés során, elmélyítve hitünket némi tudománnyal. Lakner Aladár ötödik évfolyamos teológiai hallgató, szenior pedig a teológusélet reményteljes mindennapjaiba vezetett be mindnyájunkat. Három nap után minden kétség elcsitult bennem, mintha újjászülettem volna, s azóta is kísérnek a rögös ösvényen ezek az igék, a Krisztus-követés szépsége, öröme, a neki való szolgálat, láthatatlanul Krisztus maga...

D. Szezik Imre

nyugalmazott püspök

2019. január elsején a tabáni Szent Katalin-templomban hallott igehirdetés az egész évre szóló gondolkodást és programot adott. Mária, az angyali üdvözlést hallva, „belevetette magát a megváltás történetébe”. „Belevetni magát” – a példa erre a létformára a vállaikkal egymásnak dőlő emberpár, ahol – ha jól csinálják – mindegyiket

a másik tartja. Bizom a másikban, nem húzom, nem toloom el, mert a lökdösődés azt jelenti, hogy váltig ragaszkodom az enyémhez, nem akarom feladni a saját egyensúlyi helyzetemet. Hittel vessük bele magunkat az új évbe, bízva abban, hogy Isten vállalja tart majd meg – szövege az útravaló.

Dr. Réthelyi Miklós

orvos, anatómus, egyetemi tanár, professor emeritus

Egy lelkészkonferencián hallottam egy igehirdetést, amely azóta is többször eszembe jut, mert nagy hatással volt rám. A kegyelem hirdetéséről és annak személyes elfogadásáról szövege. Ez bennünket, lelkészeket közelről érint, mert nagy igyekezetünkben hajlamosak vagyunk megfélemlíteni arról, hogy mi is rászorulunk a kegyelemre. Az igehirdető a „vizet prédikál és bort iszik” mondást felhasználva elmondta, hogy vannak lelkészek, akik bort prédikálnak és vizet isznak, ami azt jelenti, hogy hirdetik a kegyelmet, de maguk nem tudnak ráhagyatkozni; vannak, akik vizet prédikálnak és vizet isznak, tehát sem hirdetni nem tudják a kegyelmet, hanem csak törvényeskednek vagy moralizálnak, sem bízni nem tudnak benne teljes erővel. Azután vannak, akik vizet prédikálnak és bort isznak. Hivatalból hirdetik az igét, közben azt gondolják, hogy nincs sok értelme, nincs hatással az emberekre; miközben maguk pedig komoly lelki életet élnek, hisznek a kegyelemben. Végül vannak – reményességünk szerint a legtöbben –, akik bort prédikálnak és bort is isznak, tehát erősen hirdetik a kegyelmet, és maguk is teljesen ráhagyatkoznak.

Koháry Ferenc

lelkész – Lébény

Téged hív! Neked szól!

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

Gyermekkoromban heti rendszerességgel találkoztam a „Jöjjetek énhozzám” jézusi hívással, amely az aradi evangélikus (vörös) templom bejárata

fölött szólított meg engem s velem együtt sok felfelé tekintő testvért. Egyfajta gyermeki büszkeséggel töltött el az a tudat, hogy nemcsak a gyönyörű templomhoz, hanem magához Jézus Krisztushoz is tartozom. Eltelt néhány év, s azóta tudom, hiszem és vallom, hogy templomaink lehetnek különbözőek, közösségeink lehetnek eltérő tradícióval rendelkezők, de Jézus Krisztus mindnyájunk számára ugyanaz. Isten szava mentő orvosság. Ha valaki él vele, ha valaki komolyan veszi az Isten szeretetét, a bűnbocsánat lehetőségét, annak megváltozik az élete. Ez a hívás mindenki számára szól.

Arató Lóránd

lelkész – Tab

Megváltás a kétségektől

Tinédzserkoromban gyakran fogalmazódott meg bennem a kérdés: megtértem-e már, Isten elfogadott-e a gyermekéne, és hogyan lehetek abban biztos, hogy a mennybe fogok kerülni? Amikor ezekre gondoltam, nyugtalanság és félelem lett úrrá rajtam. Nem bíztam az Úr ígéréteiben, hogy akit ő egyszer megváltott és gyer-

mekévé fogadott, az sohasem hullik ki a kezéből.

Egy ifjúsági konferencián Isten egy ígét helyezett a szívemre: „Ti már tiszták vagytok az ige által, amit mondtam nektek.” (Jn 15,3) Amikor ezt meghallottam, megmagyarázhatatlan békesség töltötte el a szívemet, és elszállt a félelmem.

Kérdéseim azóta is vannak, de az ő megváltásában és szeretetében bizonyos vagyok. Isten ezzel az ígérétevel érezte velem, hogy ő mindig velem van, és sohasem hagy el.

Gál Emese

pszichológushallgató – Oroszlány

Gyermekkoromban nagyon szerettem a kalandregényeket, így nem csoda, hogy József története azonnal nagy kedvencemmé vált. Tetszett, hogy József bátor, és még a legreménytelenebb helyzetekben is bízik abban, hogy egy nap minden jobbra fordul.

Gimnazista éveim alatt már nem is annyira az akciódús cselekmény, hanem József személyisége ragadott meg: nem egy hőst, hanem sokkal inkább egy hétköznapi fiatalat láttam benne, akinek – hozzám hasonlóan – rögös úton kell végigmennie ahhoz, hogy felnőtté válhasson.

Teológushallgató koromban egyre inkább az események mögött munkálkodó Istenre lettem kíváncsi. Világossá vált, hogy azért történt József életében minden éppen úgy, ahogy, mert Istennek terve volt az életével. Ez a terv nemcsak az egyéni élete kibontakozására vonatkozott, hanem a választott nép jövőjére is döntő hatással volt.

Lelkészként az egész történetből leginkább a következő mondat ragad meg: „De az Úr Józseffel volt” (1Móz 39,2a). Ez az ige abban erősít meg, hogy Józsefhez hasonlóan én is biztos lehetek abban, hogy Isten velem tart életem hullámhegyein és hullámvölgyeiben. Türelmesen vezet, kegyelmesen formál, hogy áldott eszközzé válhassak kezében.

Koch Szilvia

lelkész – Győriújfalu

Az egyik fontos ige számomra a keresztelelési ígém, amit már csak azért sem tudok elfelejteni, mert annak idején Édesanyám minden alkalmat megragadott arra, hogy emlékeztessen erre a mondatra. Felírta családi fotókra vagy tőle kapott ajándékokra. Életem legkülönbözőbb időszakában hangzott így felém ez a biztató mondat: „Megóv engem sátrában a veszedelem napján. Elrejt sátra mélyén...” (Zsolt 27,5–6)

A másik pedig az az ige, amit lelkésszenteselésemkor kaptam, és benne a szolgálatban való kitartáshoz kapok ma is erőt: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendelvelek, hogy elmenjetelek és gyümölcsöt teremjetelek...” (Jn 15,16)

Baranyai Csaba

lelkész – Kőszeg

Életadó szavak

Egyik misén a pap így szólt: „Kedves testvérek, ma nem prédikálok, ma mondani akarok nektek valamit.” Nem minden prédikáció ige. Van, amikor csak szavak hullanak elénk...

Isten szavát a magyar nyelv protestáns hatásra ígének nevezi. Az ige több, mint a kimondott szó, mert Isten szava teremt, megújít, újat hoz létre. De mélységeket is megnyit; új, eddig nem gondolt szempontokat tár fel; megszólít, értelmez, beláttat, megértet, elindít, változást hoz. A magyar nyelv az ígét cselekvést, történést, állapotot, létezését jelentő szófajként határozza meg. Másrészt e szó bibliai idézetet is jelent, sőt Istenre is vonatkoztatható: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és az Ige Isten volt.” (Jn 1,1)

Valójában nem a Biblia szavai, olvasott szövegei, textusai az ígék, hanem az értelmezésnek megnyílt, a Szentlélektől átfűtött, újjáteremtő szavak, amelyek azonban nem mindenki számára válnak érthetőkké. Erről így szólt Jézus: „Magasztalok, Atyám, menny és föld Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és értelmesek elől, és felfedted az egyszerű embereknek. Igen, Atyám, mert így láttad jónak.” (Mt 11,25–26)

Akinek megnyílnak a szavak, az az „élő víz” erejét tapasztalhatja meg. A lelkeket átjáró mennyi erőt. Jézusról így ír az evangélium: „Álmélkodtak a tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók.” (Mk 1,22) Ezt a „pütkösi élményt”, a nagy spirituális ébredést kaptuk meg a reformációban is.

Jó volna, ha mindannyian találkoznánk isteni, életadó szavakkal – akár egy igehirdetésben –, amelyek képesek megváltoztatni, megújítani életünket.

Szák Kocsis Pál

mérnök – Budapest

Fotó: Czímber Gyula

A föltámadás reményében

Faragó Laura Kossuth- és Magyar Örökség díjas énekművésszel, népdalénekesssel és férjével, *Szokolczay Lajos* Széchenyi-díjas irodalomtörténésszel, irodalom- és művészetkritikussal beszélgettünk.

A zsidó-keresztény kultúrába való belegyökerezésünk az irodalom, a képzőművészet, a zene alkotásaiban önmagáért beszél. Sok közülük egyértelműen, míg más művek rejtettebben tartalmazzák. De ezek sem érthetőek teljes mélységükben a Szentírás legalább alapvető ismerete nélkül. Mi maradna irodalmi, zenei, festészeti kincsestárunkból, ha ezt a dimenziót kivonnánk belőle?

F. L.: A zsidó-keresztény kultúra fundamentuma a Biblia. A régi korokban, amikor még kevesen voltak írástudók, az emberek a Szentírást csakis hallás útján, festmények vagy szobrok által ismerhették meg. A falfreskók, a festmények, a zene mind-mind az ige magyarázatát szolgálták. Az individuális, úgynevezett „szabad” művészet még nem létezett, hiszen az alkalmazott „mesterek” többnyire egyházi megrendelésre dolgoztak. *Tóth Menyhért*, a paraszti sorban élő festőművész 1976-os kiállításán a Műcsarnokban hetvenévesen a következőkkel kezdte beszédét: „Azt mondja a gótika, hogy emeld föl tekintetedet az égbe, s meglátod, hol az igazság! Azt mondja a reneszánsz, hogy vedd le a tekintetedet az égről, s nézd meg az embert! Ott az igazság. Uraim, akkor

most hol az igazság? A szintézisben!” Az emberiség szemlélete, így a korok képzőművészete is az idők során változik. Ez a változás – a szekularizáció óta – erőteljesen megnyilvánult a művészeti alkotásokban is.

A zsidó-keresztény kultúra a közösségi élet szokásaiban is tetten érhető, így a nép profán kultúrája sem szakadt még el teljesen a kereszténységtől. A kereszténység előtti pogányság művészete pedig, mintegy bűvópatakként, párhuzamosan tovább élt a paraszti közösségekben, sőt mindmáig fellelhető még az egyházi témájú naiv művészetekben is. Lásd *Erdélyi Zsuzsanna* vallásos népi gyűjtéseit, imáit, ráolvasásait. Az apokrif egyházi kultúra értékét azonban nemcsak a hit avagy a pogány elemek őrzése adja, hanem művészete még tükrözi a természetet, még együtt él a kozmosszal, s az ember helyét a világban az Istenhez való viszonyában határozza meg. A teremtés hierarchiájában önmagát még „teremtménynek” gondolja, és művészete az istenközpontúságot tükrözi. Nem lehet tehát kivonni a keresztény kultúra ismeretét sem az irodalomból, sem a képzőművészetből, sem a zenéből – de még a népművészetből sem.

Sz. L.: A zsidó-keresztény kultúra metaforája, jelképrendszere, a valóságot átjáró mítoszi ereje nélkül a mi értékrendünkben nincsen igazi művészet. Az irodalom, a képzőművészet, a színház, a zene megannyi művésze él is ezzel a kapcsolati rendszerrel. Mert csak úgy tudjuk a sziklabarlang elől elgördíteni a követ, ha hiszünk az Úr, a bennünk lélegző Isten földöntúli erejében. Általa vagyunk erősek. Az égnek támasztott létra, a hit ereje nem csupán a magasságos magasságba visz.

Fotók: Czímber Gyula

Erősít bennünket abban, hogy az ég s föld viszonylatában közlekedő „hajó” az erkölcs, az igazság, a szeretet tengerére visz. A Szentírás kijózanító lámpása segíti a „szem” tisztánlátását. Mozgató erő. Végtelenbe nyíló kalauz.

Fél évszázaddal ezelőtt nem véletlenül kértem meg Rómából a *Biblikus teológiai szótárt Szabó Ferenc* SJ filozófus-írótól, mert ez a könyv az az egyetemes tárház, amely segíti kibogozni a művészi jelképrendszerek mögött megbúvó valót:

„Az ember együttműködése Istennel? 1. Isten az élet ura. – Isten nem követel teremtményeitől gyümölcsöt anélkül, hogy nem adná meg nekik a kellő eszközöket. Az embernek, amikor közreműködik munkája által a gyümölcsözásban, el kell ismernie, hogy a gyümölcs elsősorban Isten műve. Ádám azt a megbízatást kapja, hogy gondozza és gyűjtse össze a gyümölcsöket az Édenkertben, ahová Isten helyezte.”

Bachból, Palestrinából, Babitsból, Dsida Jenőből és Pilinszkyből vagy Munkácsyból ki lehetne-e vonni az isteni alapokat?

Kérem, idézzenek fel valamit művekkel való személyes találkozásaikból, amelyek életük, hivatásuk során meghatározóvá váltak!

F. L.: Két példát említenék a rejtettebben, első pillantásra nem észrevehetően isteni dimenziót tükröző művek sokaságából: *A Budai Ilona* (A tatár elől menekülő asszony) népballadánkban látszólag nincs bibliai ige. A történetben az asszony dilemmája, hogy menekülés közben melyik terhét tegye le: karján ülő fiacskáját vagy kincsesházát? A gyermekét hagyja először az út szélén: „Bizony, itt hagylak én, édes fiam, téged! / Mert fiú helyibe fiút ad az Isten, / De pénzem helyibe ingyen nem ad Isten.” Később az asszonynak a kincsétől is meg kell válnia, nehogy utolérjék a tatárok. S ahogy menekül a sűrű fenyveserdőn, „Eljuta végre egy szép tágas rétre. / Hát egy bivaltehen azon jődögél le. / Az idei bornyát szarva között hozta, / A tavalyi bornyát maga után ritta. / Ezt hogy megpillantá Budai Ilona, / A földre borúla, keservesen síra: / Az oktan állat nem hagyja el bornyát! / Hát én lelkes állat, hogy hagyám gyermekem? / Most se fiam, se kincsem, se fiam, se kincsem!” A ballada az életről szól, nem biblikus, a szomorú valóságot meséli, éneklí. S a Bibliát olvasva mégis megtaláljuk a ballada mondanivalójához illő bibliai tanításokat: „Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magukat általszegeztek sok fájdalommal.” (1Tim 6,10) „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet,

mert abból indul ki minden élet.” (Péld 4,23) „Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.” (Mt 6,21)

A másik példám két Fellini-film. Ő nem vallásos filmjeiről híres! *Az Országúton* című filmjére sem mondható, hogy bibliai. A film születéséről azt írja – s ezért hozom föl példának –, hogy csupán egy érzés volt, egy szomorúság, amely megelőzte a filmet. Számára ezen az egy ponton nyílt ki, ebből a kegyelmi pillanatból született a film. Az „ézés” tehát előbb volt, s ahogy vallja a filmrendező: „Az ézés messze több információt képes hordozni, mint egy kép, hang vagy egy gondolat.” Másik filmje a *Cabiria éjszakái*, melynek megrendezése előtt figyelmes lett egy viskóban nyomorgó boldond nőre, aki előbb elkergette, majd elmesélte neki az életét. Nemes lelkű és tiszta prostituált volt egy prostituálódott, undorító és hazug világban. Ha szívvel közelítünk a világhoz, s nem a világ lelkével, hanem az Istentől jövő lélekkel, akkor a legmaterialistább történetet is lehet úgy ábrázolni, hogy az szakrális legyen. Azaz győzítő, a bűnbánat révén helyreállító, cselekvésre serkentő, lelkünket átalakító művészet.

Sz. L.: Az igazi művekkel való találkozás megrendülés. Aki Pilinszky János *Apokrifja* után nem érzi a Megfeszítettel azonos megfeszítettségünk levegő után kapkodó, tisztító-főlemelő zavarodottságát, az keveset ért meg a valódi költészet lényegéből. A biblikus cselekedetek fojtogató csöndje valójában paradox égi harmóniában landol. Ez a megérkezés a vers alfa és ómegája.

Nálunk sajnos kevésbé ismert költő a Kanadában élt (és halt) *Fáy Ferenc*. „Nyugatos” verselése, rimmuzsikája biblikus hangulati töltésként kiválóan készíti elő nagy versének, a Keresztútnak érzelmi-hangulati világát. A költemény 1975-ben a *Vigiliában* jelent meg, és *Rónay György*, a kitűnő költő és szerkesztő az év versének nevezte. Csupán a befejezést idézve is érezni, hogy minő érzelmi magasztok révén magasztosul föl a föltámadással a halál. A „harmadnapon” az élet bősége.

„XIV. (Jézus holttestét eltemetik)

Nem vérzett már. Kezéből savós homály szivárgott s beomlott köldökéből az örvénylő hideg. A Domb úszott feléje, s a fuldokló virágok száján kifeszlett sárgán, a rozsdás örület.

Csöpp anyja hullt fölébe, s a buktató sötétben
az ég nagy-lombú ágán a kék-arcú halott.
Meleg szavak lobogtak, melyeket itt az éjben,
a rányíló tavasznak már el nem mondhatott.

S mikor rádőlt a szikla és minden út beomlott,
már csak vak árnya kékllett a rázúdult falon,
kint mondták már a kertek és suttozták a bokrok:
mi lesz harmadnapon!”

Fáy Ferenc 1956 végén megjelent nagy verse, a talán csak *Juhász Ferencnek A tékozló ország* című eposzához mérhető *Jeremiás siralmi* a szovjetek által letiport országunk jajszava. Bibliaismeret és önazonosság (a megfeszített nép sorsáért való aggódás) hívta elő a remekművet. Az alap Jeremiás siralmi 5. fejezetének 1–5. verse, vagyis az elnyomott nép imája kegyelemért és segítségért: „Emlékezzél meg, Uram, mi esett meg rajtunk; tekintsd meg és lásd meg gyalázatunkat! A mi örökségünk idegenekre szállt; házaink a jövevényekéi. Apátlan árvák lettünk; anyáink, mint az özvegyek. Vízünket pénzért isszuk, tűzifánkat áron kapjuk. Nyakunknál fogva hajtatunk; elfáradtunk, nincsen nyugtunk.”

Íme, egy kifosztott nép apokalipszise! Fáy az ótrészes poemában – az egységek előtt *Kölcsey Ferenc*től, *Ady Endrétől*, *Babits Mihálytól*, *József Attilától* és *Illyés Gyulától* vett motívóval – azon az érzelemhúron pengeti jajszavát, amellyel tökéletes képet tud adni nyomorúságunkról.

„Uram tudom, magadra vetted
a haragot, hogy porba verd
bűnös fajtánk és elvetted
– felhőbe rejtőzvé – szavunk,

s mi mégis Hozzád roskadunk
vesztett ügyünkkel, sírva, mert
földünkön más nép söpredéke
igása lettünk s itt beteg

üres, hiú álmoknak élve
– míg egymást marva szétesünk –
tűnő eszmék közt keresünk
hamis perünkhöz érveket. [...]

Mert láttam nőt – az örületbe hullva –
amint méhének kínjából fakadt
vérét étellé főzte. S félre rúgva
láttam lerágott csontú holtakat,
– kiket a győztes ellen már kifosztott –,

s kiknek testén a megdézsmált rostok
másban vitték az életet tovább...
Tüzet rakott az Úr Sionban s gerjedt
haragja, mint az ömlő láva terjedt,
lerontva annak fundamentumát. [...]

Uram, lásd meg gyalázatunkat
s emlékezzél meg, hogy kezed
mily mélyre vert. Nézd, mint a holtak
némák vagyunk s az új korok
eszméi közt mint vándorok

tántorgunk most. A házainkba’
idegen él és örökünk
másokra szállt. Anyáink, mint a
sír szélén álló özvegyek
egymásnak gyónnak, mert neked

a könny öröm. Imánk, amelyet
ma nyújtunk néked, elveted
s nem látod meg, hogy lángunk mellett
pénzért melegsünk s pénzt adunk,
– adót Uram – ha szomjazunk,

saját vizünkért. Elfáradtunk.
Nyakunknál fogva hajtanak
azok, kikért igédet ajkunk
a sárba lökte s nincs ma itt
senki, ki népem gondjait

felvállalná. Vad, szolga népek
vetnek adót ránk most a múlt
– a nem törlesztett ősi vétkek –
fejében és a sok kamat
Uram, az is csak ránk maradt.”

Biblikus teher, biblikus öröm, hogy megszületett eme remek
vers – poétai győzelem.

Isten igéjével való találkozás a művészetben, avagy: van-e tetten érhető titok, ahol mindenkinek Alkotója keres, szólít meg, és eszközzé válhat-e író, énekes, művet olvasó, hallgató, hogy beteljesítsék a krisztusi missziói parancsot: „Tegyetek tanítvánná minden népet”?

F. L.: Engem sokszor megerősít egy-egy vers, amelynek költőjét nem is tartjuk egyházi szerzőnek. A *Tanítások* című József Attila-ciklusból, a 14. számú költeményből idézek. Mert számomra hitbéli megerősítő sorok:

„Bölcs, vén könyvekben áll, hogy por vagyunk.
De én, aki a fűvek beszédjét
S a kométák dübörgését delelőtökre terelem,
Tudom, hogy nemcsak por vagyunk:
Por és Istenpor vagyunk.

Visszahullván
A por a porral elkeveredik,
Visszahullván
Így keveredik el Istennel a lélek.”

Sz. L.: Örökké itt van a szemem előtt *Munkácsy Mihály* két re-meke, a *Krisztus Pilátus előtt* és az *Ecce Homo*, hiszen tizennyolc éves koromig a két festmény olajnyomata ott függött az ágyam fölött. De feledhetetlen *Andrea Mantegna* drámái rövidülésben megfestett *Krisztusa* is. Hogy a Megfeszített egyúttal hogyan tud föltámadni, arra *Csikszentmihályi Róbert* szentséges korpusza a példa. (A faszobor a kismarosi templom egyik díszé.) Krisztus egyik keze oda van szögezve, ám a másikat kiszakítva meglödul, kilép a térbe – „élni muszáj!” –, mintha a győzedelmét hirdetné. Noha tudom, hogy a kereszt egyszerre halál- és életjelkép, megdöbbentő ez a karakteres ábrázolás.

Mit gondolnak, sikerrel járhatnak-e azok a mind erőszakosabbá váló kísérletek, amelyek vagy tagadják, vagy megpróbálják erőszakkal elvágni az európai kultúra keresztyén gyökereit? Milyen szándékok, érdekek lapulhatnak ezek mögött, s kell-e félnünk attól, hogy sikerrel járhatnak? Miben reménykedhetünk?

F. L.: Az európai kultúra keresztyén gyökereit próbálták már elvágni hazánkban a múlt század elején. A kommunizmust megúsztuk, de félok, hogy másodszer még nagyobb erővel támadnak. E mögött a világalrmi törekvés mögött a pénz hatalma, a pénz érdeke munkálkodik. Fondorlatosan, mint a bibliai sátán. Most ismét horizontunk fölött van. Kell félni tőle, de talán mégsem a félelem a megoldás, hisz az Úr félelme a bölcsesség kezdete. Azaz az Úrtól kell jobban félnünk, és hitünknek kell erősödnie. Ezért minden lehetőt meg kell tennünk a keresztyén kultúra megmentésének érdekében. Mert a hitet nem lehet örökölni, mint a vagyont. A hitet minden generációnak újra meg újra meg kell tanulnia. A hitet tehát tanítani kell; példamutatással, bibliaismerettel és a művészetekkel. Keresztyén kulturális közegben sokkal könnyebb, mint ellenszélben. A hitet azonban meg is kell vallani, s ennek a hitvallásnak nagy híján vagyunk. Sokan mondják: hiszek, csak nem járok templomba. A hit megvallásához egyre nagyobb bátorság kell, mert a többség mindig erősebb. Ki kell válnunk a tömegből, mert a tömeg – hiába gondolja Jézust – mindig Barabbást kiált!

Sz. L.: Akik az európai keresztyén kultúra gyökereit el akarják vágni, rongy emberek. S minthogy mi is beletartozunk ebbe a rendszerbe, nyugodtan leszögezhetjük: hazaárulók is vagyunk, alkotásainkkal, hitünkkel, magatartásunkkal. Európa – mert álmos vagy globális csúsz által terhelt közössége nem tud és nem is akar valamit is tenni ősi értékeink védelmében – el van veszve. Saját maga alatt vágja – „a zöldek” segítségével – a fát. Nekünk kötelességünk minden olyan vétekre, gyalázatra nemet mondani, amely Európa keresztyén kultúráját meg akarja semmisíteni. Miben reménykedhetünk? Talán a krisztusi kegyelem segít. A darabokra tépett ima hátha megakad a zabálásra fölkenetek nem kis tömegének torkán.

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Az idézett igék a revideált Károli-fordításból származnak.

Az iga és az ige

Iskolaválasztás Isten segítségével

Sok családnak nem kis fejtörést okoz a helyes választás, amikor első gyermekük iskolába készül. Húsz évvel ezelőtt épp ilyen-tájt – január végén, február elején – mi is gondban voltunk.

Már az óvodában kiderült, hogy legidősebb gyermekünk jóval érettebb a kortársainál, és számos területen tehetséges. Bár mi nem tanítottuk meg neki az ábécét, ötévesen már saját maga végigolvasta a képregényes Bibliát.

Egyre inkább úgy éreztük, egy hagyományos iskola nem jelentene neki elég kihívást, viszont sok területen korlátozná. A falunkban működött egy alapítványi iskola, amely diákjainak személyre szabott tantervet készített. Ez jó alternatívának tűnt.

Végül ez utóbbiban nem egészen úgy alakultak a körülmények, ahogy reméltük, az állami iskolába viszont óvodai barátok készültek. Mindkét intézmény ellen és mellett is táltunk érveket. Minden este ez volt a témánk. A fiunk ugyanúgy nem tudott választani, ahogy mi sem. Tanakodtunk, törtük a fejünket, de az eredmény mindig döntetlen lett.

Aztán mindannyian elfáradtunk. A család úgy határozott, hogy mivel én vagyok a pedagógus, nekem kell meghoznom a végső döntést. Sokszor elképzeltem a fiunkat az egyik, majd a másik intézmény diákjaként, de ettől sem lett könnyebb a dolgom.

Végül teljesen lecsupasztottam a kérdést. A fiam az alapítványi iskolában még évekig egyéniségének megfelelően fejlődhet, viszont később nehéz lesz átszokni a korlátokkal teli környezetbe. A hagyományos iskola már kezdettől terhet fog neki jelenteni, de megtanulja, hogyan tud beilleszkedni a közösségbe, hogyan tudja a tehetségét is használni.

Egyre jobban közeledett a felvételi kérelmek leadási határideje. Imádságban Istenhez fordultam bölcsességért. „Most legyen nehezebb a fiunknak, vagy majd csak később?”

Hetekig nem jött válasz, viszont az utolsó este ezt az igét olvastam az *Útmutatóban*: „**Jó, ha a férfi már ifjú korában igát hordoz**” (JerSir 3,27). Hálás szívvel és a döntésben megnyugodva adtam be a papírokat a hagyományos tanrendű iskolába.

Mindig jó utólag visszatekinteni az életünkre, ilyenkor meglátjuk Isten gondos szerkesztői munkáját, ahogyan összeillesztette a részleteket. Hat évvel később a fiam elhatározta, hogy szeretne a Pannonhalmi Bencés Gimnázium diákja lenni. Talán nem szorul magyarázatra, mennyivel könnyebb volt a katolikus egyház által fenntartott, hagyományos tanrendben működő iskolából felvételt nyerni a nagy múltú intézménybe, mint egy más típusú intézményből lett volna.

ANDAHÁZY EMESE

Mikor van az ige a helyén?

Fotó: SzJ

Mikor van az ige a helyén az életünkben, a lelkünkben? Salamon király példabeszédei szép képet adnak nekünk erről: „Mint az aranyalma ezüsttányéron, olyan a helyén mondott ige.” (Péld 25,11) Merüljünk bele ennek a képnek a mélységeibe! Milyen nehéz lehet az ige, ha egy aranyalmának képzeljük el? Ahogyan ezt az írást írtam, kimentem a konyhába, és lemértem: egy szép alma negyed liter térfogatú. Negyed liter arany öt kiló. Képzeletben fogjuk kézbe ezt az aranyalmát. Lebecsülsz a kezünk! Az igének súlya van. Ha az ige megtalál minket: megváltoztatja az életünket.

Miért ilyen súlyos az ige? Az ige Isten megjelenése a világban. Minden ige a Teljességet koncentrálna magába. Az ige Isten teremtő erejét hordozza, ami összehajthatja palástként az eget (Zsid 1,12). Az ige olyan, mint a kő. De nem akármilyen kő! Az a kő, amelyet Isten a világ közepébe helyezett el. A szegletkő: a testté lett Ige. A beleütközés köve: Jézus Krisztus (Róm 9,32; Károli-ford.). A beleütközés köve viszonyulást követel. Nem lehet mellette elosonni. Nem lehet kikerülni. Nem lehet úgy tenni, mintha nem lenne ott. Bele KELL ütközni. Az ige is pontosan ilyen. Ha ma

megkerültük, holnap elénk áll megint. Az ige tehát nem olyan alma, amelybe bele tudunk harapni. Isten igéje nem osztható, nem szeletelhető, és nem is kockázható fel a gyereknek. Pürét sem lehet belőle csinálni. Egyben van, és egyben is marad. Nekünk kell megváltoznunk ahhoz, hogy befogadhassuk.

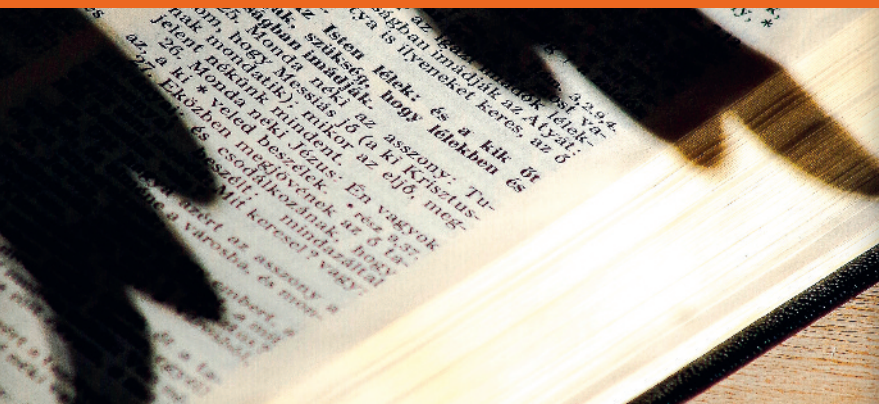
Ugye érezzük, hogy mekkora súlya lett az indító kérdésnek? **Mikor van az ige a helyén?** A példabeszéd egyszerű választ ad erre. Az ezüsttányéron van a helyén. Nem a helyére kerül Isten igéje, ha horoszkópként olvassuk az *Útmutató* napi igéjét. Nem érezzük meg az ige erejét, ha soha nem olvastuk még el a Szentírás egészét. Nem nyílunk meg az ige tartalmára, ha nem olvassuk el háromszor egymás után: az értelmünkkel, a szívünkkel és a lelkünkkel is. De még ez sem elég... Nem tudjuk teljesen befogadni az igét, ha csak olvassuk. Hallanunk is kell! Szokjunk rá arra, hogy olvassuk fel, és ne csak el! Hallgassuk istentiszteleten, a hívők közösségében! **Mikor van az ige a helyén?** Akkor, ha a szívünk közepébe érkezett meg – az ezüsttányéron. Az ezüsttányér: maga a Szentlélek. Ha a Szentlélekre nyitottan fogadjuk be az igét – akkor került oda, ahova azt Isten szánta, oda, ahol Jézus lakik: a szívünkbe.

Jézus keresztáldozatának a kegyelmével az ige befogadására megtisztított szívünkbe került az ige a Szentlélek által. Végre a helyén van! **Hátradőlhetünk-e itt?** Elégedettek lehetünk-e ezzel? Nem! Semmi sem fejeződött be még! Mint ahogyan a példabeszéd mondata sem... Hátravan a lényeg: „...a helyén mondott ige”. Ha már befogadtuk az igét, hagyni kell, hogy munkálkodjék bennünk. Az ige megcselekszi, amit állít (lásd Ézs 55,11). Lehet, hogy évek alatt – de biztosan. Történik azonban még valami. Az ige nem nyugszik meg bennünk: át kell adnunk másoknak. Hol lesz az ige a helyén? A testvéreink szívében!

Az ige végre a helyére került: közös kincsünké vált. **Mire képes a helyére került ige?** „Az ige köszálként megáll, megszégyenül, ki bántja.” (EÉ 254) Az ige a mi teremtő Atyánk és megváltó Urunk jele ebben a világban, amelyre, mint kösziklára, a házunkat mi mindannyian bizton építhetjük. Az igére épült ház az Atya háza, amelyben mi mind örök szállásra találunk. **Igy vezet minket vissza az ige oda, ahonnan elindult: az Atyához, de immár örökre.** Halleluja! Ámen.

PROF. CSERMELY PÉTER
csermelyblog.hu

Isten szava megtalált

Fotó: Révészné Bellai Csilla

Amikor még gyermek voltam, akkor az ige *Zelma* néni, később *Ági* néni és *Mária* néni hangja volt a vasárnapi gyerekbibliakörön. Gyerek voltam akkor is, amikor a kicsit kopottas, szürkés *Bibliái* történetek gyűjteményemben fedeztem fel az Ó- és Újszövetség nagy dilemmáit és megható helyzetait. Ez volt a történetek korszaka.

Amikor kamasz voltam, akkor az ige a rajongva szeretett teológushallgatók áhítata volt az ifjúsági órán. De ige volt az ifjúsági passió sokszorosítóval gépelt szövege is, a körbeülős beszélgetések, a közben kiosztott ígéslapok és a vég nélküli gitározós éneklés szerda esténként az alagsori gyülekezeti teremben. Fiatal felnőtt voltam már, amikor az igét a Mevisz ifjúsági istentisztelein bátran és személyes hangon megszólaló prédikációk jelentették.

De amikor elhagytam a gyermek- és kamaszkort, elhalványult a kerek történetek, az andalító akkordok és a lángoló prédikációk ereje, és felnőttként már nehezen ért el az elhalványult ige. **Aztán kezdő édesanyként ismét felbukkant, és megtalált engem.** A gyülekezeti kismamaklubban, az ide-oda totyogó gyerekek között, *Bonhoeffer* gondolatain és a Galata levél kommentárján keresztül, papnének tolmácsolásában, aki ragaszkodott hozzá, hogy a kismamáknak lelki és igei táplálék kell elsősorban. Megtalált a gyerek-bibliaköri történetekben is, amelyeket már én meséltem a saját gyerekeim korosztályának. Tartalmas, töltetkező időszak volt az életemben, de amikor elhagytam a kismamakort, elfelejtettem *Bonhoeffer* és *Pál* szavainak erejét. A családi, háztartásbeli és munkahelyi mindennapok mellett már nem volt energiám gyerekbibliakört se tartani, és az ige ismét nehezen talált utat magának ebbe az – amúgy kompaktnak tűnő – életembe.

Amikor elhagytam a kismamakort, érett negyvenesként keresni kezdtem az igét megint. És megtaláltam az istentiszteleten, a *Kyrie*, a *Gloria*, a *Sanctus* mondataiban, az úrvacsorára készülés szavaiban. Lelkészek jöttek és mentek, de nekem vasárnapról vasárnapra ki „kellett” mondanom, hogy „Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem”, és meg „kellett” hallgatnom, hogy „Vegyétek, egyétek, ez az én testem”. És ekkorra elegendő lett a híres előadókól is, és nem kellett már izgalmas apokrifisorozat, és nem vágytam már nagy tömegekre. De a nyolc-tíz korombeli testvérem a gyülekezetben egyre fontosabb társam lett.

Most, ötvenesként itt tartok: testvéreimmel és a papunkkal hetente ki-mondom a *Kyriét* és havonta tanulmányozzuk az igét. Isten szava megtalált, méghozzá ott, ahol mindig is volt: az istentiszteleten és a bibliáórán. **Semmi extra. Nekem mégis különlegesebb az életem tőle.**

ITTZÉS SZILVIA

LACKFI JÁNOS

Földre kiloccsant víz az ember, szétfolyik egy pillanat alatt, és nem áll össze többé.
Erős vagyok, hatalmas belső béke terjeng bennem, látom a megnyíló utakat, a teljességet, amelyre Isten felszabadított. Tervezek, hálát adok, örvendezek, szolgállok, igyekszem ellátni a gondjaimra bízottakat. Aztán jön két-három akaratlan túske valakitől, akit nagyon szeretek, és az egész lufi kipukkad, fetreng a fájdalomtól, bámulok bambán, mint egy kiütött bokszoló, ott heverek fogantatásom kezdetén, mikor anyám azon tanakodott, érdemes-e igent mondani valakire, aki olyan lesz, mint én. Vagyis olyan, amilyen.
Azóta is mindig ide jutok vissza, mikor kiderül, mennyien látnának szívesebben a helyemen valaki mást, mennyivel egyszerűbb az élet egy illedelmes, visszafogott, halk és szűkszavú emberrel, mint a harsány, hadonászó élőgéppel, aki vagyok. Kirakatba, mulatságnak persze nem rossz, de ki vinné haza az állatkertből a páviánt? Ekkor jön a megtört szívűek Istene, vigyázva közelít, körbepántol hevederekkel, óvatosan emel ki a sárból, milliméterről milliméterre, nehogy kiszakadjon a sérülékeny külső burok, sziklára helyezi lábamat, kezdjek újra lélegezni, létezni, összeállni egészszé.

Kis lelki grammatika: az ige

Foto: Szó

Az ige szavunkra a következő meghatározást adja az Arcanum szótár: „cselekvést, történetést kifejező szó; Isten szava, a Biblia szövege: ige hirdetés; bűvös hatalmú szó: varázsige.” Legősibb jelentése „varázsszó” lehetett. Mai első köznyelvi jelentése a 17. század óta mutatható ki. Vállalom a magyarkodás vádját is akár, de elcsodálkozom nyelvünk gazdagságán! Etimológia és dogmatika helyett jöjjön a grammatika, a magyar grammatika, és segítsen tovább csodálkozni! Induljunk ki kisiskolás emlékeinkből: az ige létezését, történetést, cselekvést kifejező szófaj.

1. LÉTEZÉST KIFEJEZŐ

Számomra fontos ez a sorrend. Az eredeti Létező, aki a létigével teremt, a létige formáival mutatkozik be az égő csipkebokornál kérdezősködő Mózesnek (2Móz 3,14). A *Vagyok*, a *Létező* küldi Mózeset és küldi ma is Mózesait szabadításra. Ez az ő neve. Egy ige, a létige határozza meg a múlt, a jelen, a jövő idő ragozásával Isten valóságát. Tegyük hozzá ennek a létigének az időtlen ragozását, vagyis az Örök Létezőre

utalást is, akinek hatalmában van a téridőbeli lét megteremtése.

Ezt az üzenetet teljesíti be a téridőbe lépő *Jösuah* (Jézus). „Szabadításodra (Jézusodra) várok, Uram!” (1Móz 49,18) A Megváltó, aki nyomatékkal mondja ki az *ego eim*it: „Én vagyok” (Jn 15,1), úgy, mint a Teremtő az *ehje aser ehjét*: „Vagyok, aki vagyok”, Mózes könyvében.

Tegyük hozzá, hogy amikor a színről színre látást veszített ember Isten létezését tagadja, a Létező személyes voltát tagadja, és így belegabalyodik saját személyiségének értelmezésébe is, nem kis károkat okozva az emberiségnek.

A személyes Létező, a teremtő Isten szeret, félt és gondoskodik, ezért kommunikál, szól, ezért használja a grammatikát is, és önmagát adja, amikor a mózesi, prófétai, evangélistai füleket és lelkeket „gramofonnak” használja az ige lejegyzésére. (A gramfon jelentése: írott hang.) Ebből lett az írott ige.

2. TÖRTÉNETÉST KIFEJEZŐ

A teremtés történik, és elindítja a történetek folyamatát. Ezért beszélhetünk

az Ó- és Újszövetség történelem-szemléletéről. Mindkettőre jellemző az a tudat, hogy a Teremtő a történelem Ura. Semmi nem történik tudta nélkül.

Mivel a Létező szereti a világot (Jn 3,16), a teremtett világ idővonalába személyesen lép be Jézus Krisztus személyében. Ezért az ő megjelenése datálható és helyileg meghatározható korrekt történelmi paraméterekkel. Az ő valóságos isteni és valóságos emberi személyének megjelenését János evangélista határozza meg tömören: „Az Ige testté lett, és közöttünk lakozott” (Jn 1,14). Erről az igéről, az emberi tanúságtévő fülek számára hallható beszédről mondja a testté lett Ige: „Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédem semmiképpen nem múlnak el.” (Mt 24,35) Vagyis a mulandóság időkoordinátái között megjelenő ige emberi létezése ellenére is örök. A testté lett Ige egyúttal az ígéret beteljesedése is. „Mert Isten valamennyi ígérete őbenne lett igenné, és őbenne lett ámenné az Isten dicsőségére miáltalunk.” (2Kor 1,20)

Történik a vele kapcsolatos jövődölések sora, amit főleg Máté evangélista emel ki. Az ő szemlélete szerint a történelem a jövődölések beteljesedése. Itt különleges perspektíva nyílik ki az igeolvasó számára, hiszen a történelemtudomány csak a múltat dolgozhatja föl, de a Bibliában – számunkra fölfoghatatlan módon – a jelen és a jövő is történelem.

Az ige fő mondanivalója tehát az, hogy a hajszalaktól a galaxisok világáig minden történés mögött az örök Létező van jelen.

3. CSELEKVÉST KIFEJEZŐ

Az igeolvasó nemcsak szemléli a történelem Urának cselekedeteit, hanem annak hatására elkezdi maga is cselekvő lenni. Miért? Mert hat rá, megatja! „Mert Isten beszéde élő és ható...” (Zsid 4,12)

„Mert a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes meggyőződéssel.” (1Thessz 1,5) Írja ezt az az apostol, akit – szójátékkal élve – megígézt és leigázott, azaz közös igába léptetett a testté lett Igével való találkozásra.

Kis lelki grammatikánk segítsen hozzá ahhoz, hogy a létezés és a történetek felismerése után naponkénti igeolvasásunk következtében eljussunk a cselekvés életvitelére!

GYÖRI JÁNOS SÁMUEL

A bibliai idézetek a revideált Károli-fordításból származnak.

Látható és láthatatlan folytonosság

„Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába óvják azt az örök.” (Zsolt 127,1)

Milyen különbségeket fedezhetünk fel a bal oldali, 1900-ban készült és a jobb oldali, 2019-ben készült fotográfia között? Említhetnénk a nézőpontot, a belógó feliratot, a karácsonyi vásáros standot, az embereket, a madarakat a ház teteje körül, a színeket. De valószínűleg azt nem kérdőjeleznénk meg, hogy a két fénykép ugyanazt a régi, középkori épületet ábrázolja Hildesheim régi piacterén. A hentesek céhének székháza (Knochenhauer-Amtshaus) 1529-ben épült gótikus stílusban, ez volt korában egész Németország legnagyobb fachwerk (favázás szerkezetű) épülete. Helyfüggő

és korfüggetlen épület, amint Cságoty Ferenc építész, egyetemi tanár fogalmaz, több száz éves múltja igazolja időtállóságát.

Amikor pár hete ott jártam, nagyon megérintett, a piactérrel együtt, amelyhez szervesen illeszkedik. Magamban „karácsonyfaháznak” neveztem el. Állandóság és egyfajta hűség megtestesülését láttam benne, amint a viharos történelem dacára ott áll rendületlenül. Bár ez kétségkívül igaz ma, és igaz volt 1900-ban is, a fizikai folytonosság terén nem is tévedhettem volna nagyobbat. 1945 márciusa és 1989 decembere között sok minden volt a helyén: például a bombázásokat éppen csak túlélő pincéjének boltzata vagy a hatvanas években a modernista Hotel Rose betonépülete.

Megismert történetének fényében elkezdtem jobban érteni, miért is kel-

tette bennem az állandóság és a hűség érzetét. Olyan volt, mint egy példabeszéd Isten szerető, emberi ész számára sokszor érthetetlenül mozduló, láthatatlan lényéről. Ő felépít, még ha az adott pillanatban semmi, de semmi jel nem is erősíti ezt meg. Lehet, hogy saját hibánkból vagy másokéból az alapokig rombolódunk, és egy ideig úgy látszik, már sohasem leszünk újra önmagunk. De Isten a maga idejében helyreállít, és így életünk tanúságtétellel válhat az újjászületésről. Történetünk hasonlóan beszélhet, mint a régi, megőrzött fából, pontos rajzok alapján újjáépített céhház és a rajta lévő új képtáblák. Ezek rajzai a korabeli művészek nyelvén jelentik meg a háborút, a szenvedést, a reményt, a békét. Az élet győzelmét a halál felett.

DELI ESZTER KINGA

Szomjazni és éhezni az igazságra

Fotó: Révészné Bellai Csilla

Az a „baj” a Bibliával, hogy éhessé tesz. Minél többet olvasod, annál nehezebb letenni. Néha azt kívánom, bárcsak foghatnék egy tölcsért, és beleönthetném a fejembe az egészet! De ez sajnos nem lehetséges, így marad a nehezebb és lassabb út. A mindennapos küzdelem a megértéssel, saját gyengeségeimmel, harc az idővel és a hangokkal a fejemben, amelyek azt súgják, hogy csinálhatnék mást is. A legtöbben hajlamosak vagyunk ilyenkor feladni, és helyette a saját megérzéseinkre támaszkodni, azok alapján próbáljuk megismerni Istent. Ennél nagyobb hibát azonban el sem követhetnénk.

Isten kegyelmének hála a nehézségek mind hozzáadnak az ige olvasásának az élményéhez. A mindennapos küzdelmekről és a lassú megértéstől még értékesebb lesz, amit a magunkévá teszünk. A megértést nem lehet siettetni, és amiért megküzdöttünk, az örökre a miénk marad, nem fog elszállni a szélben, ha jön egy nehézség, vagy félrevezető tanítást hallunk.

Ugyanakkor az ige olvasása kapcsolatot teremt a világot alkotó Isten és köztem. Mégis hogyan várhatnám el, hogy ez a kapcsolat kialakuljon, jól ápolt legyen, ha csak heti egy napra redukálom, és akkor is passzívan ülök, és hallgatom más prédikációját? A hitélet állandó, nem ér véget vasárnap, hanem folytatódik hétfőn és kedden is. Az Istenben való hit nem pusztán érzés, amelyet egy nyári táborban vagy keresztyén eseményen élünk át a tömegben. Isten ígéretei a Bibliából válnak számunkra világossá, és ezekhez akkor is ragaszkodhatunk, amikor ő olyan távolinak tűnik.

Manapság nagyon divatos jelenség a hitünket az érzéseinkre építeni, különösen a jókra. Azonban amikor jönnek a nehézségek, ezek az érzések elhalványulnak, és helyükbe lép

Isten ígéretei a Bibliából válnak számunkra világossá...

a kétségbeesés. „Olyan távolinak érzem Istent” – mondják sokan ilyenkor. Viszont ha kinyitjuk a Bibliánkat, akkor világosan láthatjuk Jézus erre vonatkozó ígétét: „...és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20b)

Mai énközpontú világunkban a hitünket is szeretnénk magunkból indítani. A mi érzéseinkből, a mi meggyőződésünkől, a mi gondolatainkból. Ha így teszünk, ferde útra fogunk tévedni. Ugyan mi jó származhatna egy bűnös ember gondolataiból és érzéseiből? Hamis teológia. A Biblia ezzel kapcsolatban is világosan fogalmaz. „Mert a szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúskodások és istenkáromlások.” (Mt 15,19) Istennek a gondolatainkról is van mondandója. „Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim – így szól az Úr. Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál, és gondolataim a ti gondolataitoknál.” (Ézs 55,8–9)

Isten ígéje az a szilárd pont, amelyhez mindig visszatérhetünk. Nem inog meg, nem változik, mert Isten sem változik! De vajon felkészültünk-e rá, hogy letegyük az egónkat, az érzéseinket, a saját gondolatainkat, és elfogadjuk az ő igazságát?

HARMATI DÓRA

A szerző a KötőSzó evangélikus blog szerkesztője.

Evangelizációs káté

Országos evangelizáció a Deák téren

Mi az evangélium? – Az evangélium jó hír, örömhír arról, hogy Isten Jézusban, Jézus által megváltotta az elveszett embert, világot a bűntől, haláltól, ördög hatalmától: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerűen Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Mit nevezünk evangelizációnak? – Az evangelizáció ennek az üzenetnek hirdetése, átadása a Szentlélek által. Az evangelizáció a misszió és az ige-hirdetésnek része ugyan, de ezen belül

egyedi, speciális szolgálat. Koncentráltan, intenzíven, sodró, meggyőző erővel szól a bűnről, az elveszettségről, kárhozatról, az „eljövendő haragról”, de ugyanilyen módon hirdeti a szabadulást, a bűnbocsánatot, az új és örök életet. Az isteni vonzás ellenállhatatlanná válik a Lélek általi evangelizációban.

Ki az evangelizátor? – Minden hitre jutott, megtért, újjászületett ember a maga módján, személyisége szerint és a kapott ajándékok alapján misszionárius is egyben. Képes arra – ha egyszerűen is –, hogy hirdesse szóval és tettel az evangéliumot, Isten országának valóságát. Ugyanakkor Isten kiválaszt és alkalmassá tesz embereket arra, hogy az evangéliumot „közeliaknak” és „távoliaknak” érthetővé, befogadhatóvá tegyék. Ezek az evangelizátorok, evangélisták (Ef 4,11), akik a Szentlélek által megtisztított, irányított, ihletett emberek, akik ismerik a földi valóságot, de még inkább Isten akaratát, igéjét, örök és aktuális üzenetét; akik képesek az embereket Istenhez vezetni. Az ilyen emberek szavaikkal, gesztusaikkal, egész életükkel sugározzák, közvetítik Isten szentségét és szeretetét. Érzékenyek az emberek fájdalmára és Isten mentő szeretetére egyaránt. Forrón szeretik Istent és az embereket. A szívük összetört a világ bűne, fájdalma miatt, azonosulnak Jézus halálos emberszeretetével. Egyetlen céljuk van: embereket menteni az élet számára.

Hol és milyen módszerrel lehet hirdetni az evangéliumot? – Az evangelizáció helyszíne az egész világ: egyházi épület, családi otthon, kórház, börtön, temető, parlament, stadion, utca, természet; vagyis bárhol megszólalhat az ige, de leginkább ott, ahol szükségben élnek az emberek, akik „híjával vannak Isten dicsőségének” (Róm 3,23). Az evangelizáció módja elsősorban és döntően az ige hirdetése (1Kor 1,17–21), mert az evangélium Istennek ereje (Róm 1,16), amit nem lehet ügyeskedve, hatásvadász módon pótolni, manipulálni, mímelni. Ugyanakkor Jézus példáján is tájékozódva, az evangelizáció sokkal színesebb, érdekesebb, személyre és helyzetre szabottabb, mint ahogyan azt

sokan elképzelik vagy gyakorolják. Ebből a szempontból is érdemes végigtanulmányozni az újszövetségi tudósításokat: Jézus hol, hogyan, kik felé végezte az ige hirdetését? Nála nem lehet sablonokat felfedezni. Az evangelizáció történhet négy szemközti, kis közösségben vagy akár tömegek előtt is. Isten nem lehet megkötni, befolyásolni munkájában. Ott és úgy nyilvánul meg, ahol és ahogyan akarja. Belealázkodik akár még a templomokba, felekezetekbe, liturgiákba, dogmatikákba is, de bármikor szabadon túl is lép ezeken küldöttei, eszközei által is. Sokan ezért nem örülnek az evangéliumi mozgásoknak, újulásoknak, ébredéseknek, mert ilyenkor Isten maga veszi át az irányítást, és ez sértheti egyesek érdekeit.

Mit tehetünk az ébredésért? – Az evangelizáció az ébresztés szolgálata. A bűn álmában alszik a világ és néhol az egyház is. Az ébredésért imádkozni lehet, szabad és kell: egyénileg és akár ökümenikus közösségben is kiáltani, sírni, böjtölni. Az „elhívtak” meg kell hogy vallják bűneiket, teljesen oda kell hogy szánják életüket, és be kell teljesedniük Szentlélekkel.

Milyen eszközei, gyakorlati feltételei vannak az evangelizációnak? – Valójában csak egy: a Szentháromság jelenléte, munkája, akit és amit semmilyen jó szándékú ügyködéssel nem lehet helyettesíteni. Ha ő velünk van, mindenünk van, ha nincs velünk, semmink sincs. Nincs olyan áldott evangelizátor, aki hitet, életet tudna bárkinek is adni. Ugyanakkor a körülményektől, világi vagy felekezeti kultúrától függően törekedhetünk a jánoszi útkészítésre. Néhányat felsorolok ezekből. Ízléses, figyelemfelkeltő meghívás, amibe beletartozik az ige- és témaválasztás, plakátok, szórólapok készítése, a média igénybevétele. Munkatársak (valamilyen formában az egész gyülekezet) bevonása az imádkozásba, hívogatásba, látogatásba, az alkalom lebonyolításába. Beállíthatunk testvéreket az érkezők fogadásába, az alkalom alatti és utáni „vigyázásba”, szolgálatba: felügyelet, imádkozás, lelkiigondozás, éneklés, biznyságtétel, szeretetvendégség, utógondozás(!). A tanúságtétel

legyen rövid, érthető, természetes és Krisztusra mutató. A Lélek általi zenélés, éneklés sok ajándékot közvetíthet: előkészít az ige befogadására, sőt sok esetben a tiszta evangéliumot tartalmazza, Jézusra és a keresztre mutat, gyönyörködtet Isten szépségében, jóságában, ördögűző hatású. Az evangelizációban mindig ott van a szent sűrűtés, a megtérésre hívás, ami nem lehet manipulatív, erőszakos, zsaroló. Isten szeretete az, ami megtérésre hív, megváltoztat, és az új életben megtart. Óvakodjunk a módszerek erőltetésétől, túldimenzionálásától (kézfeltartás, felállás, előreívás). Hagyjunk valamit a Szentléleknek is! Neki van hatalma arra, hogy bármely helyzetben, időben megérintsen. (Én egy könyvben éltem át az újjászületést, házi bibliórán, amely nem evangelizációs karakterű volt. A Szentlélek pillanatok alatt meggyőzött a teljes elveszetséggemről, a megváltásról és az örök életről.) Ugyanakkor, ha bizonyosak vagyunk abban, hogy Isten maga indít bennünket bizonyos eszközök, szokások használatára, tegyük szabadon, az agapé szenzibilitásával.

Mi az evangelizáció következménye?

– Az ige hirdetése a döntő és elsődleges, de ez együtt jár a gyümölcs-terméssel (Gal 5,22–23), Jézus követésével. Az egész gyülekezetet fel kell készíteni a misszióra. Jézus a megtérés hirdetését összekötötte Isten országának megérkezésével, jelenlétével (Mk 1,15). Isten ajándéka a gyülekezet, amely mentőhajó, bárka, ahol menedéket találnak az elveszettek. Ugyanakkor nem gettó, zártkörű társaság, hanem a társadalmat és a világot átjáró „só és világosság” is egyben. A parancs, a mandátum a világ evangelizálására, a népek Istenhez térítésére szól. Ezért tarthatatlan és használhatatlan a konstantini korszak egyházmodellje, amely szerint az számít gyakorló keresztyénnek, aki templomba jár és adakozik. Ez a szükséges minimum csupán. Gyakorló keresztyén az, aki követi a Bárányt, ahová megy (Jel 14,4). Az egyháznak, a keresztyéneknek be kell vonulniuk szolgálattal a családba, ismerősök közé, munkahelyekre, az intézményekbe, a döntéshozó testületekbe, saját kultúrájukba, a világba. A gyülekezet hatást gyakorol az egész társadalomra, megváltoztatja a világot. „Menjetekek...!”

SZEVERÉNYI JÁNOS

Érdemes reggel is igét olvasni!

„A Szentlélek eszetekbe juttat mindent, amit én mondtam nektek.” (Jn 14,26)

Míg az ember tanul vagy aktívan dolgozik, rohanósak a reggelei. Erős vágy és akarat kell hozzá, hogy Istenünk üzenetét már reggel elolvassuk vagy meghallgassuk. Józan ésszel tudjuk, hogy rászorulunk az Úr oltalmára, vezetésére. Arra gondolhatunk, hogy a rutin-szerűen elolvasott igeszakaszt úgyis elfelejtjük, mert elnyomják a gondok, teendők, és néhány óra múlva, ha megkérdeznék tőlünk, nem tudnánk elmondani, hogy mit is olvastunk. Többször éltem át, hogy a Szentlélek fontos pillanatokban eszembe juttatta az üzenetet.

Az a megrázó esemény, amelyet most leírok, abban az időben történt, amikor még Kiszepet Erzsébettől nem az M5-ös bevezető szakasza, hanem a fákkal szegélyezett Nagykőrösi út választotta el, és én már autóval láttam el házi gyermekorvosi szolgálatomat.

Február volt, a hó olvadt, de foltokban és az út mentén kisebb kupacokban még fehérlett. Az út Erzsébet felőli oldalán haladtam a Zsigulival, amikor az egyik fa mögöl (nem gyalogátkelónél) elém lépett egy idős asszony. Irgalom Atyja! Hiába sikerült megállni, elütöttem, és a motorház tetejére, majd a földre esett. Ezalatt mennyei erővel villant fel a reggel olvasott igeszakaszról: „Csak légy bátor és erős. Ne félj!”

(Józs 1,1–8) Isten irgalmas gondoskodását éltem át. Mögöttem rendőrautó haladt, és belőle két rendőrruhás „angyal” lépett elő, akik mindent láttak, sürgősen intézkedtek. Perceken belül mentő vitte az István Kórházba a sérültet, aki végig eszméletlen volt, és lehetett vele beszélni. Kiderült, hogy édesanyámmal egykorú. Szeméremcsont-sérüléséből hamar gyógyult, és otthonában is látogathattam.

Amikor a Szentlélek eszünkbe juttat egy igét, abban hatalmas erő van. Kár lenne, ha nem élnénk ennek a reggeli útmutatásnak a lehetőségével. Népes családom minden felnőtt tagja karácsonyi ajándékként *Útmutatót* kap tőlem (a herrnhuti *Losung* magyar változatát). Isten megáldja a rendszeres igeolvasást, akármilyen bibliaolvasó vezérfonal szerint vagy fejezetenként sorban olvasva végezzük is. Fontos, hogy a nap nyugalmasabb idejében visszatérjünk a reggel olvasottakra, hogy összefüggéseiben is, és személyre szólóan taníthasson.

„Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága.” (Zsolt 119,105)

Atya, Fiú, Szentlélek, kérjük, vezess minket a te világosságoddal. Ámen.

DR. GYÓRI JÓZSEFÉ
DR. DRENYOVSKY IRÉN

Mi zavar egy igehirdetésben, és mit várok el tőle?

Az ige hirdetése nem más, mint Jézus hirdetése. Vagyis nem csupán szómagyarázat, szövegelemzés, hanem az ÉLET hirdetése. Arról szól, hogy a Teremtő hogyan lehel igazi életet a mindennapjainkba. Ezért azokat az igehirdetőket szeretem, akik nem nagy szölamokban, kacifántos szözatokban, fennkölt elmélkedésekben szólnak a szószékről, hanem, ahogy Jézus is tette, leereszkesznek a földre. Azt szeretem, amikor a mindennapos életünkből hallok példákat, amikor személyes tapasztalatokhoz kötődik a Biblia több évszázados, mégis hihetetlenül aktuális üzenete, amikor modern, lüktető, trendektől vezérelt világunkban megjelenik az ige kijózanító, de egyben szeretetet és reményt sugárzó fénye.

Jézus halászatáról, pásztorkodásról, vízfordásról, házépítésről, házasságról, betegségről és pénzről mondott példákat. Mi is erről beszéljünk tehát, hogy mitévők legyünk Isten segítségével a szétszakadó családok, a mobilkütyük, a szociális média, az iskola-stressz, a versengés, a fogyasztói társadalom útvesztőiben. És nem szabad mindezt összevont szemöldökkel, sopánkodó hangnemben vagy kioktató szigorral tenni, hanem néha humorral, néha őszinte bűnbánattal, néha könnyel a szemed sarkában, néha hangosan felkacagva, összekacsintva, szenvedélyesen, s mégis szelíden – ahogy ezt az ige maga is tette: Jézus.

Szabó-Tóth Barbara

nyelvész, Live Oak presbiteriánus gyülekezet, Leander (USA)

Istenhez közeledésem legizgalmasabb élménye volt annak a felfedezése, hogy ő beszélget velem. Emlékszem rá, hogy mennyire meglepett, hogy ez a kommunikáció működik. Korábban én próbáltam törvények megtartásából felépíteni a kereszténységemet. Nem ment. Talán ezért sem vártam, hogy Isten szólni fog, és hogy ilyen személyesen. Az igehirdetés is egy ilyen kommunikációs csatornája Istennek. Néha fájdalmas az ott hallottakban felfedezni az érintettségemet, és elgondolkozni, hogy bizony változtatni kellene valamin. Néha azonban biztató, bátorító és elindító, amit hallok. A kérdésre válaszolva: a néma igehirdetéseket nem szeretem. Hogy mitől is függ, hogy megszólal-e számomra az igehirdetés? Hogy a saját portámon kezdjem a kritikát: attól mindképpen, hogy milyen füllel hallgatom azt.

Nagy Gábor

gépészmérnök, erdőkertesi gyülekezet

Az istentisztelet, benne főként az igehirdetés egy lehetőség, amelyben csodálatos módon szól hozzám Isten üzenete. Az igehirdetőn keresztül érzem, így tőle is függ, megkapom-e, de kell hozzá az én figyelmem, az napi nyitottságom is. Előfordul, hogy úgy érzem, sajnos ma üres a postaláda. Sokszor prédikáció gyanánt egy száraz teológiai fejtegetést hallok, bonyolult mondatokba szedve, amelyek olvasva talán érthetőek, de szóban követhetetlenek. Olyankor úgy érzem, nem Isten a feladó.

A híveknek szomjas a lelkük, kérdéseik vannak. Isten pedig minden emberi csetlés-botlás ellenére szólni tud hozzánk. Egy ének, imádság is tartalmazhat számunkra választ.

Afrikában vannak gyülekezetek, amelyek szombaton együtt imádkoznak a másnapi igehirdetésért. Ha szolgálatra készülök, imádságban kérem, hogy nyíljon ki számomra az ige, és ne az én gondolatom szólaljon meg. Az igehirdetőnek hinnie kell abban, hogy megkapja ezt. Szomorú dolog azt látni, hogy valaki óriási munkával készült, de nem hagyta szóhoz jutni Isten.

Andaházy Emese

magyar-történelem-hittan szakos tanár, piliscsabai gyülekezet

Egy igehirdetésben az zavar leginkább, ha nem tud leköttni, és folyamatosan azon kell erőlködnöm, hogy a gondolataim ne szaladjanak szerteszét. Az is zavar, ha az ige üzenetének keményebb, nehezebb fajsúlyú részeit (például az utolsó ítélet) az igehirdető egyszerűen átgorja, kihagyja, arról nem beszél. Az igehirdetéstől azt várom el, hogy Isten üzenetét hitelesen, csorbítás nélkül tolmácsolja a gyülekezet felé. A Szentlélek által ihletett igehirdetés során Isten minden embert átfogó szeretete úgy árad ki, hogy a hallgatóság minden tagja azt kapja, amire épp a legnagyobb szüksége van: szembesítést, felrázást, felemelést, vigasztalást, biztatást, megerősítést, figyelmeztetést vagy ítéletet. Az ihletett igehirdetés leköti az ember figyelmét, megszólít, megérint. Rajta keresztül meghallom az Isten nekem szóló üzenetét, és segít abban, hogy Teremtőmmel egyre bensőségesebb kapcsolatba kerüljek.

Dobó László

erdőmérnök, pécsi gyülekezet

Fotó: SzJ

Reményik Sándor

Az én lelkipásztorom

„És a tűz után egy halk
és szelíd hang hallatsszék.” Kir. I. 19:12

Járosi Andornak

Láttam az Igét sas-szárnyon repülni,
Elzúgni izzó Illés-szekeren, –
Dóm-lelkek pillér-berkeit bejártam,
Testté az Ige mégse lett nekem.
Gyönyörködni jártam a templomokba,
Mint a hangversenyekre, tárlatokra,
A lelkem minden szent beszéd után
Csak muzsikával, képpel lett tele,
A nagy poézis fergeteg-szele
Az építő szó boltíve alól
Süvöltve tört ki, s úgy markolt belém.
Csak ezt lestem, csak erre vártam én.
Égett a szívem pogány csipkebokra,
Szent szél szította szándéktalanul, –
A láng szomjazta a forgószelet,
S a tűzből született egy költemény
A „Christi imitatio” helyett.
Jöttek ragyogó s zordon vértzetben,
Jöttek óriás prédikátorok,
És ostoroztak, és égbe ragadtak, –
Csak ezt a szócskát: „én bűnös vagyok”,
Nem bírták velem úgy értetni meg,
Ahogy Te tetted, én „kicsi papom”,
Általad lett a templom menedékem,
És vigasztalásom, és otthonom.
És Te tetted, hogy megértettem én,
Hogy mégis több az Evangelium,
Több, mint a leggyönyörűbb költemény.
És Te tetted, hogy fordulok magamba,
S a szent vacsora után legalább
Jobban vigyázok tettemre, szavamra.
Te tetted, ha türelmesebb vagyok,
Tudván: nagy dolog a kicsi dolog.
Ledobhatatlan keresztm alátt
– Ezt is Te tetted – már meghajolok.
Te tetted ezt, – a bús nevelő-évek,
Szakadások, törések, temetések
Csupán a segítségedre siettek.
És látod, látod: ezt ismét Te tetted,
Hogy bennem lassan léletté remegnek
A szók: „Kegyelem és békesség nektek”.

Zavarni szokott az igehirdetésben, ha nem a felolvasott ígéről szól. Az igehirdetés közben ez nem is szokott feltűnni, de előfordul, hogy utólag visszagondolva az alapigére, nem értem, hogy a prédikáció hogyan kapcsolódott hozzá. Ilyenkor kicsit becsapva érzem magam, mert másról beszéltek, nem az ígéről. A másik dolog, ami zavar, amikor Isten olyat kér tőlem, amit képtelen vagyok teljesíteni.

De ez nem az igehirdetés hibája, sőt éppen ezáltal próbál az én Uram formálni...

Az ige azért olyan értékes számomra, mert Isten szava. Az igehirdetéstől is éppen azt várom, hogy Isten szóljon hozzám a Szentlélek által. Előfordul, hogy az igehirdetésből egy jelentéktelennek tűnő mondat ragad meg. Szeretném, hogy az igehirdetés közelebb vigyen Istenhez.

Dr. Szkaliczki Tibor

informatikus, a csepeli gyülekezet felügyelője

Számomra nagyon fontos, hogy az igehirdetés valóban a felolvasott bibliai szakasról szóljon. Szomorú, amikor a prédikáció a szolgáltató saját eszmefuttatása lesz egy olyan témában, ami aktuálisan nagyon érdeklő. Az ígéből pedig csak egy ugródeszka lesz, egy szép idézet, amit az elején „fel szoktunk olvasni”. Legyen a prédikáció valóban Isten szavának hirdetése, megértést segítő magyarázata. Az ígéhez való hűség mellett számomra egy másik fontos szempont, hogy az elhangzott beszéd legyen léletteli, léletszerű. Ne csak egy alapos teológiai értekezés felolvasása. Építő, amikor a szolgáltató nemcsak elméleti tudása alapján, hanem megélt Krisztus-hitéből, küzdelmeiből kiindulva szól. Először övé is lett az üzenet, majd pedig célja, hogy hallgatósága számára is léletté váljanak az elhangzottak.

Nagy Gábor

lelkész, Súr

Isten ígéje tegnap, ma és holnap is cselekedet

Magyar nyelvünk szépsége, hogy – szemben a német *Wort*tal vagy az angol *word*-del – a görög *logosz* és a latin *verbum* megfelelője nemcsak 'szó', hanem 'ige'. Nem főnév, hanem cselekedet. Minden ige szó, de nem minden szó ige.

Isten ígéjének több formája van: az írott, a hirdetett és a testté lett ige. Isten kinyilatkoztatásának legmagasabb fokozata Jézus Krisztus, a testté lett Ige. Az írott és a hirdetett ige is örökre tanúskodik. Mi, keresztyének nem a Szentírás-

ban, a betűben, a törvényben hiszünk, hanem az Atya, Fiú, Szentlélek Szentháromság egy Istenben, akiről a Szentírásnak mind a hatvanhat könyve tanúskodik. Nekünk a Szentírás élő hangját, a *viva vox evangelii*-t kell meghallanunk. Isten ígéje esemény (Krisztus), tanú (Szentírás) és proklamáció (igehirdetés).

Verbum Dei manet in aeternum (VDMA), azaz Isten ígéje megmarad örökké. „Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk ígéje örökre megmarad.” (Ézs 40,8; 1Pét 1,24–25)

Hisszük és valljuk, hogy Isten ígéje szült minket újjá. Isten ígéje nem romlandó, hanem romolhatatlan mag. Isten ígéje örökkévaló. Ami a romolhatatlanból, az örökkévalóból születik, az romolhatatlan és örökkévaló. Mi, keresztyének a romolhatatlan magból: Krisztus halálából és feltámadásából élünk, s ezért lehet örök életünk. Isten örökkévaló és romolhatatlan ígéje ma is új életet szül, és az újszülötteket pedig az ő romolhatatlan ígéjével táplálja, hogy a hitben erősödjenek és növekedjenek.

Hogyan válik a szöveg Isten igéjévé? *Török István* református teológustól tanultam, hogy **a Bibliában úgy van Isten igéje, mint izzás a vasban, villamos áram a drótban.** Isten ugyanazon Lelke, aki a szentírókat ihlette, eleveníti meg a Biblia holt betűjét, és úgy szólaltatja meg számunkra, mint igét.

A Szentírás nem törvénykönyv, amelynek minden betűjének szó szerint kellene engedelmeskednünk. A Szentírás különböző korokban, különféle emberek által íródott, s így magán hordozza annak a kornak a nyomait is, amelyekben keletkezett. A Szentírás a mulandó és tökéletlen emberi beszédbe öltözött isteni szó. Tetszett Istennek, hogy törekeny cserépedénybe rejtse az ő kincsét, az evangéliumot (2Kor 4,7).

A közelmúltban jelent meg *Richard Hays* *Visszafelé olvasás* című könyve, amelyben a szerző meggyőzően mutatja ki, hogy az Ószövetséget csak az Újszövetség felől olvashatjuk, abba az irányba kell néznünk, amely irányba az evangélisták néztek, akik, bár különböző módon, egyszerre ismerték fel, hogy a Názáreti Jézus és Izrael Istene egy és ugyanaz.

Voltak olyan keresztyének, akik az Ószövetség bosszúálló, haragvó Jahvéját összeegyeztethetetlennek találták az Újszövetség szerető és bűnünket megbocsátó atyaképével. A második században *Markion* képviselte ezt a nézetet, ám az egyházatyák eretnekségnek bélyegezték azt a törekvést, amely meg akarja bontani a Szentírás egységét. *Luther* arról beszélt, hogy a Szentírás olyan, mint egy pólya, amely az élő Krisztust hordozza, s nekünk nem a pólyában, hanem az élő Krisztusban kell hinnünk.

A Szentírás isteni és emberi oldalát sokszor hasonlították Krisztus kettős természetéhez. Az analógia kétségtelenül fennáll, de vigyáznunk kell, hogy az inkarnációt ne keverjük össze az inspirációval: amíg Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember, addig az Írás csak Írás marad, bármenny-

nyire is van annak isteni és emberi oldala. 2Pét 1,21 alapján valljuk, hogy „a Szentlélektől indítva szóltak az Istentől küldött emberek”, és 2Tim 3,16 alapján, hogy „a teljes Írás Istentől ihletett,

és hasznos a tanításra, a fedésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre”. A görögöt így is lehet magyarra fordítani: „Minden olyan írás,

amelyik Istentől ihletett, hasznos a tanításra, fedésre...” Az eredeti *theopneusztoz* lehet állítmány (a teljes írás Istentől ihletett), de jelző is: „minden Istentől ihletett ige”.

A Szentlélek a megértés Lelke, ezért helyes, ha őt szólítjuk meg a Biblia

olvasásakor. A Szentlélek munkáját nemcsak a Szentírás létrejöttében, hanem annak megértésében és olvasásában is kell tapasztalnunk. A reformátorok hangsúlyozták, hogy amiképpen az emberi szerzőkön keresztül a Szentlélek „írja” az Írást, ugyanúgy az emberi olvasókon keresztül is a Szentlélek „olvassa” az Írást. *Nagy Szent Gergely* mondta: „Az isteni szavak az olvasókkal együtt nőnek.” Ahol valóban jelen van Isten Lelke, ott megnyílik a Biblia, megelevenedik a betű, és igévé, újra Isten beszédévé válik.

A Szentlélek által megvilágosított értelmünk segítségével beláthatjuk, hogy a Bibliának nem minden egyes szava Isten igéje. Isten igéje kétezer éven keresztül már akkor is szólt, amikor még nem volt Biblia. Isten beszéde megelőzi annak írásba foglalását, s az írás csak átmeneti állapot: a Szentírás szavai nem akarnak az Írásba bezárva maradni, hanem azt igénylik, hogy hirdessék őket, hogy ismét igévé váljanak.

A bibliai szó a Szentlélek megelevenítő munkája következtében válik igévé, bibliai kifejezéssel a „Lélek kardjává”. A Szentlélek azonban a bibliai szavakat nem mechanikusan és automatikusan teszi kardjává. A Szentírást a Krisztus-hit fényében olvassuk, s azok a mondatok, amelyek ellentmondanak a szeretet elvének vagy a Jézus-történetnek, nem válnak a Lélek kardjává.

Vigyázzunk, hogy hitünk centruma ne tolódjon el: ne a Bibliában, hanem az Atya, Fiú, Szentlélek Istenben higgyünk! A „bibliahit” („papirospápa”) bálványimádás! **Isten beszéde nem azért igaz és szent, mert meg van írva, hanem azért van megírva, mert igaz és szent!** Óriási a különbség! Ha ezt belátjuk, akkor elkerüljük az „íráshit” veszélyét, s nem csinálunk merev, fenyegető törvényt az evangéliumból.

PROF. DR. FABINY TIBOR

A szerző egyetemi tanár (*Károli Gáspár Református Egyetem*), az *Anglisztika Intézet* és a *Jonathan Edwards Center Hungary* vezetője.

Ne a Bibliában, hanem az Atya, Fiú, Szentlélek Istenben higgyünk!

A könnyörülő Istené

Dr. Bácskai Károly evangélikus lelkész, tanszékvezető egyetemi docens 2009 óta tagja a Magyar Bibliatársulat Szövegrevizíós Bizottságának, és munkálkodik az Újszövetség szövegének „frissen tartásán”, nyelvi környezettel való megfeleltetésén, nyelvtani, helyesírási és nyomdahibáktól történő megtisztításán.

Ha arra kérném, nyissa ki a Bibliát, mert lenne egy teológiai kérdésem, akkor melyik kiadást venné a kezébe? Vagy ha úgy tetszik: melyikhez van a legszemélyesebb kötődése?

Világéletemben olyan ember voltam és vagyok most is, aki szereti a legfrissebbet, jelen pillanatban a 2014-es protestáns új fordítású revideált Bibliát alapul venni. A Szentírás esetében pedig ez az új szövegváltozat, ezt biztosan állíthatom, egyszerűsége jobb, pontosabb, koherensebb is – szemben számos olyan hétköznapi használati cikkel, amelyek egyre silányabb kivitelben állnak rendelkezésünkre –, miközben az örök érvényű minőséget jelenti és képviseli. Ugyanakkor nemcsak teológusként, de hívő emberként is szívesen egybevetem a különböző fordításokat. Ebből a szempontból a digitális technika hatalmas lehetőséget jelent a bibliaolvasók számára is.

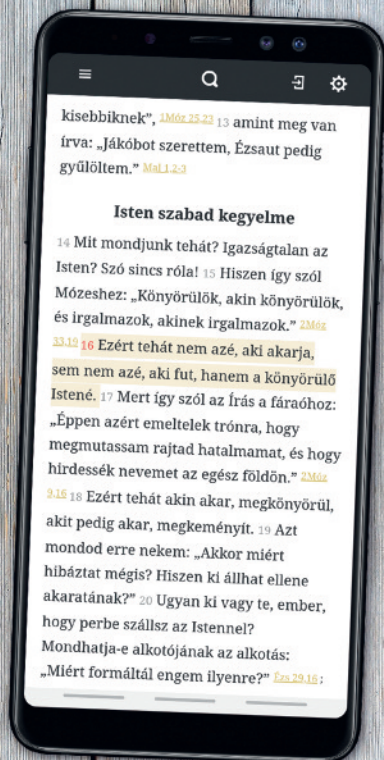
Amikor azzal a szándékkal fordul a Szentíráshoz, hogy „táplálkozzon”

belőle, akkor el tud vonatkoztatni az esetleges hibáktól, vagy ezek ki-zökkentik az olvasásból?

Sokkal inkább emberi tulajdonság, semmint szakmai ártalom az, hogy észreveszem ezeket; az ilyen pontatlanságokra már gyerekkoromban is figyeltem, lett légyen szó bármilyen szövegről. De nem ilyen szemmel és nem ezért olvasom a Bibliát! Nem a nyelvisége és nem is az elemzés igénye az elsődleges, hanem az áhítat, hogy tartalmilag megérint-e. Előfordul persze, hogy előbb tűnik fel, mondjuk, egy szórendbeli szabálytalanság, ezért kezdem el vizsgálni az adott szakaszt – és fedezem fel benne az éppen akkor engem megszólító többlet-üzenetet. De az ellenkezője is gyakran megtörténik: nagyon is szíven talál egy passzus, és ahogyan forgatom magamban, akkor jövök rá, hogy nyelvhelyességi szempontból viszont valami gubanc van.

Sablonos a kérdés, különösen egy tematikus lapszámban, mégsem kerülnék meg: van „kedvenc” bibliai szakasza?

Egy olyan életige érettem meg bennem mostanra, amelyet az édesanyámtól örököltem. Már nem emlékszem pontosan, hogy milyen körülmények között kaptam tőle; talán nem is egy konkrét alkalom során, hanem úgy mond „menet közben”, ahogy az élet fordulópontjainál emlegette. Többször prédikáltam már róla, újra és újra felöltik bennem, olvasgatom görögül is, magyarul is, különböző változatokban. Ez a Rómaiakhoz írt levél 9. fejezetének 16. verse: „...nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könnyörülő Istené.” Ezt idézem mindig, amikor Isten megállít az úton, mert valami fontosat szeretne kö-

zölni velem, vagy amikor a személyemet érintő revízióra készlet.

Milyen jól rímél ez az ige arra, hogy végső soron a Szentírás szövege sem azé, aki leírta, olvassa, magyarázza, vagy épp revíziós szempontból vizsgálja, hanem azé, akitől érkezett!

Csakugyan hibája a jelenkori bibliatudomány, hogy a saját vagy az elődök felismeréseiből indul ki, a segéd tudományokra alapoz, vagy mondjuk szubjektív viszonyulásra biztatja az olvasót. Pedig a lényeg valóban az, hogy honnan ered, milyen ihletettségen alapul a szöveg. Ahogy Origenész mondta a Krisztus utáni második században: a Biblia minden részlete az üdvösségről szóló tanítást tartalmazza. Ez benne az, ami a könnyörülő Isten akarata.

A revíziós munka során ezért fordulunk tisztelettel még a legegyszerűbb szövegrész felé is, hiszen az írott szó, a nyelvi kifejezőeszköz olyan, mint egy törékeny edény: ha hűtlenül bánok a szent szövegekkel, akkor alkalmasint megsemmisítem azoknak a tartalmát is.

Vallom, hogy a szöveggéközpontú exegézisé a jövő. Meg kell találnunk újra a szilárd kiindulópontot, és ez nem lehet más, csakis a biblikus örökségünk, amit ajándékképpen tudhatunk a magunkéknak, nem pedig birtokként. És akkor a könnyörülő Istennek fogjuk megköszönni, hogy a kegyelmére méltatott bennünket – nem azért, mert lényege szerint ilyen, és mást nem tehet, hanem azért, mert őszintén szeret minket, és minden kötelességen túlmenően fordul felénk.

VITÁLIS JUDIT

Köszálként megáll

Mit jelentett Isten igéje Luther számára?

a velük való közösséget, minthogy „szükséges, hogy ugyancsak ébren legyünk, és az evangélium igéjétől emberi ész, avagy ide nem tartozó más nemű tételek miatt el ne térjünk”.

Luther egyedülálló módon ébredt rá arra, hogy mi célból adatott az ige az egyháznak. Éppen ezért **az igének két formáját különböztette meg: a törvényt és az evangéliumot**. Mindkettőnek más a feladata: a törvény a bűneinkkel és Isten haragjával szembeesítve megrémiszt, és feltárja, hogy nincs számunkra menekvés; az evangélium viszont a megrettent szívű bűnös elé állítja a kereszten önmagát feláldozó Krisztust, és megmutatja, hogy tőle kegyelemből üdvösséget nyerünk. „A törvény követel tőlünk, és meg-

**Ige nélkül
nincs egyház!**

parancsolja, hogy mit kell tennünk, egyedül tetteinkre irányul, s az elváráson alapul... Az evangélium viszont... azt tanítja, mit ajándékozott Isten nekünk, nem azt, mit kell Istennek megadnunk” – fejtette ki a kettő közötti különbséget Luther egy 1525-ös igehirdetésében.

Isten igéje Jézus Krisztusról szóló tanúságtétel, amely a saját erejével végzi el a munkáját az ember szívében. Az általa németre fordított Újszövetségnek Jakab leveléhez írott előszavában beszél Luther arról, hogy „minden tanítás igazi próbaköve, ha megvizsgáljuk, beszél-e Krisztusról, avagy sem, mert az írások mind Krisztusról adnak hírt”. Itt nincs helye semmiféle emberi tekintélynek: **„Nem apostoli tanítás az, amelyik Krisztusról nem ejt szót, még ha Szent Péter vagy Szent Pál tanítaná is**. Ellenben mindaz, ami Krisztust hirdeti, apostoli tanítás, még ha Júdás, Annás, Pilátus vagy Heródes szájából származnék is.”

Végső soron tehát Isten igéje magát Krisztust jelenti Luther számára. Krisztust, aki önmagát feláldozva üdvösséget szerzett a kereszten, és aki élő és ható igeként munkálkodik egyházában a szószéken, a keresztelőmedencénél és az oltáron is azért, hogy hitet ébresszen a szívünkben, és így ez a megszerzett üdvösség áldást hozó tulajdonunkká is legyen.

TUBÁN JÓZSEF

A szerző evangélikus lelkész.

„...a keresztyén gyülekezet sohase gyülekezék össze anélkül, hogy abban Isten igéjét ne hirdessék” – határozza meg Luther 1523-ban *A gyülekezeti istentisztelet rendje* című tanulmányában az istentisztelet lényegét. Az istentiszteletét, amellyel kapcsolatban elsősorban azért veszi kritika alá korának gyakorlatát, mert „abban az Isten igéjét elhallgatták, és csak az olvasásra és éneklésre szorítottak”. Luther maga egyetemi előadásai mellett gyakran prédikált a városi templomban. Talán éppen ezért volt olyannyira érzékeny mindenre, ami az ige páratlanságát próbálta elhomályosítani az egyházi élet bármely területén.

Száma számára ugyanis Isten igéjére és Isten igéje köré épült minden, ami az ember üdvösségét szolgálja, illetve amitől az egyházat egyháznak lehet nevezni. A meglévő egyházi szokások többségét nem törölte el, de mindent az ige fényébe állított. Például egy berlini prépost aggódó kérdésére, miszerint uralkodója ragaszkodik bizonyos napokon a körmenetek megtartásához, azt válaszolta,

hogy mindezt szabadon megtehetik, amennyiben a választófejedelem „hajlandó Jézus Krisztus evangéliumát tisztán, világosan és hamisítatlanul, emberi toldásoktól mentesen prédikáltatni”.

Az ige ugyanis nem dísz az egyházi hagyományoknak, hanem a lényege és a középpontja. Ige nélkül nincs egyház!

Életének sorsfordító eseményei során is az igéhez való ragaszkodás mutatta meg az utat Luthernek. A worms-i rendi gyűlésen a császár színe előtt állva, általa megfenyegetve, az igére hivatkozva volt bátorsága nem visszavonni a könyveiben leírtakat, mondván: „...kötve vagyok a Szentírásnak általam idézett igéiben és az Isten igéjébe vetett bizalmamban.” A parasztháború idején nemcsak a lázadást és az erőszakot vetette a felkelő jobbágyok szemére, hanem azt is, hogy „ezt a rettenetes és gyalázatos bünt az evangéliummal takargatják”. Amikor 1529-ben alkalom nyílt az általa egyébként csak elvétve így nevezett reformáció „kiszélesítésére” Zwingli és a svájciak bevonásával, Luther az igére támaszkodva utasította el

Fotó: SZJ

Kétellyel vagy hittel közelítsünk a Bibliához?

Tegyük fel, hogy két ember azonos felkészültséggel és alaposággal közelít a bibliai szöveghez, de egyikük azzal az előfeltevéssel olvassa, hogy az pusztán egy vallási meggyőződésektől befolyásolt ókori dokumentum, a másik viszont ugyanezt az ókori dokumentumot Isten megbízható kijelentésének tartja. Melyiküknek van nagyobb esélye arra, hogy közelebb kerüljön a szöveg valódi jelentéséhez? (A kérdésem persze arra a bátor előfeltevésre épít, hogy a szövegeknek van jelentésük.)

Ahhoz, hogy a kérdést megválaszolhassam, egy kis kitérőt kell tennünk az episztemológia (ismeretelmélet) világába. A felvilágosodás óta egészen a közelmúltig uralkodó karteziánus ismeretelmélet a kételyre alapozta a bizonyosságot. Azt tartotta kívánatosnak, hogy a vizsgálódó egyén tegye félre előzetes meggyőződéseit, és úgy közelít-

sen a megfigyelése tárgyához, hogy a szubjektív megfigyelő és a megfigyelés tárgya közötti kölcsönhatás ne befolyásolja a megfigyelést. **Eszerint a kétely mint eszköz biztosítja az objektivitást, a hit mint előfeltevés viszont károsan befolyásolja a megfigyelést.** A megfigyelőnek semlegességre és tudományos közömbösségre kell törekednie. *Descartes* nyomán elindulva *Kant* azt is leszögezte, hogy a tiszta értelem vizsgálódása nem terjedhet ki az immanens (számunkra érzékelhető) világon túli területekre, a tiszta értelem világa és a hit világa szükségszerűen elválik egymástól.

A felvilágosodás ismeretelmélete egészen a közelmúltig a Biblia tudományos vizsgálatában is egyeduralgoló lett. A teológiai iskolák többségében azt tanították, hogy az a jó, ha a megfigyelő megfelelő távolságot tart a bibliai szövegtől, és megfigyelését a kétely vezeti. A szöveg helyes értését a kételyre ala-

pozó (vö. *Descartes*) és a transzcendens (érzékelhető világon túli) okokat eleve kizáró (vö. *Kant*) történeti-kritikai módszer megfelelő alkalmazása garantálja. Persze a kétely pusztító erővel hatott a Biblia történeti megbízhatóságáról alkotott képre, de mivel a cél a végső bizonyosság volt, ehhez pedig a karteziánus rendszerben a kétely vezetett, ezt az áldozatot meg kellett hozni.

A felvilágosodás óta újból és újból felbukkantak ébredési mozgalmak, amelyek szembementek a történeti-kritikai módszerrel, és valamiféle „hermeneutica sacra” (írott szövegek értelmezésének tudománya „szent” módon) mellett érvelve a hitet elengedhetetlennek tartották a bibliai szöveg helyes értéséhez. Ezek a mozgalmak a karteziánus dogmák világában automatikusan zárták ki értelmezéseiket a komolyan vehető eredmények sorából. A felvilágosodás egész rendszeré-

nek – a kételyre alapozó módszernek és a tudományos objektivitás mítoszának – kellett megrendülnie ahhoz, hogy a hit újból pozitív szerepet kapjon a megismerésben. *Kierkegaard* 19. századi episztemológiája (amely tagadta, hogy a szubjektum leválasztható a megismerés tárgyáról) botot dugott ugyan a küllők közé, de a rendszert még jó száz évig vitte előre a lendülete.

A karteziánus ismeretelmélet egyeduralmát váratlan irányból érte végzetes ütés. A 20. század közepén magán a tudományelméleten belül születtek olyan munkák (például *Polányi Mihály*, illetve *Thomas Kuhn* művei), amelyek kimutatták mind a kétely módszeréről, mind a tudományos semlegesség ideáljáról, hogy azok alapvetően elhibáztak, és félreismerik a tudományos kutatás és felfedezés valódi folyamatait. **A szubjektív megfigyelőt nemcsak hogy nem kívánatos, de nem is lehetséges kizárni a megfigyelés folyamatából.** A tudományelméleti szemléletváltásra ráerősítve mind *Alasdair MacIntyre*, mind *Marjorie Grene* filozófiai életműve, amely a megismerő és a megismerés tárgya közti kapcsolatot hangsúlyozta, végleg megingatta a felvilágosodás episztemológiai talapzatát. A karteziánus ismeretelmélet megrendülése hatalmas teret nyitott meg a bibliai hermeneutika számára. A tudományos objektivitás mítoszáat elvetve *Gadamer* és mások inkább az olvasó és a szöveg horizontjának találkozásáról kezdtek beszélni. Új megvilágításba került a hit szerepe is a Biblia tanulmányozásában.

Visszatérve a fenti két emberre, akiket a cikket indítottam: míg a történeti-kritikai módszer azt feltételezte, hogy az első semleges, közömbös állásponttól közelít a szöveghez, a második viszont elfogultan, előfeltevésekkel, ma már esetükben inkább kétféle elfogultságról, kétféle hitről beszélünk. Az egyik hit kizárja a természetfeletti okokat, és az értelem autonómiáját feltételezi, meghatározva a kutatás eredményét; a másik hit nyitott univerzumban gondolkodik, amelyben a transzcendens megjelenhet az immanens világban, szintén befolyásolva az eredményt. Az egyik hit az ókori bibliai dokumentumok mögött meghúzódó vallási meggyőződéseket ballasztként vagy szintén megfigyelhető jelenségekként látja; a másik feltételezi, hogy ezen vallási meggyőzések a helyes perspektívában láttatják és értelmezik a történéseket, hiszen maga Isten nyilvánul meg általuk. **Az első hit módszertani ateizmust eredményez,**

Fotó: SzJ

a második Istentől függő értelmet. A valódi kérdés tehát nem az, hogy jó-e, ha hittel közelítünk a Biblia szövegéhez, hanem az, hogy a hit, amellyel a Biblia szövegét olvassuk, közelebb visz-e bennünket a szöveg jelentéséhez, vagy inkább eltávolít tőle. *Vanhoozer* szavaival: vendégül látja a Bibliát, vagy megerősökölja?

Mivel mindannyian a hitünk által látjuk a valóságot, van egy ehhez kapcsolódó további kérdés is. Végleg foglyai

vagyunk saját előzetes meggyőződéseinknek, ami viszonylagossá – és ebből kifolyólag végső soron érdektelenné – tesz minden vizsgálódást, vagy esetleg képes külső erő úgy befolyásolni az előfeltevéseinket, hogy az a szöveggel való találkozáskor valódi értéshez vezessen? Máshogyan fogalmazva: van-e Szentlélek?

SZABADOS ÁDÁM
divinity.szabadosadam.hu

Helyesen fejtegetni az igazság igéjét

Bibliaértelmezési alapelvek

Mint minden szent írást, a keresztyén Bibliát is értelmezni kell. Bár a fő üzenetet egy gyermek is megértheti, naivítás azt hinni, hogy minden mondata minden kor minden olvasója számára világos és magától értetődő. Mivel egyes részleteket a hívók is eltérő módon értelmeznek, jogos a kérdés, hogy mi alapján dönthetjük el, melyik a helyes vagy legvalószínűbb értelmezés. A Biblia helyes értelmezésének ráadásul döntő jelentősége van a hit és a hitélet számára. Dicséretes, ha ahhoz akarjuk tartani magunkat, amit Isten üzen, de tudnunk kell, hogy egy szöveg pontosan mit állít és mit nem, illetve

hogy amit állít, az nekünk is szól-e, és ha igen, milyen értelemben. Mindennek lehetősége és érdemes is utánajárni. Nincs ugyanis olyan hitéleti szélsőség vagy hamis tanítás, amely ne úgy született volna, hogy figyelmen kívül hagyták az alapvető értelmezési szabályokat.

Előljáróban: a bibliaértelmezés és -magyarázás folyamatát exegézisnek nevezzük, az értelmezés módszertanának tudományát pedig hermeneutikának.

A BIBLIA SAJÁTÓSÁGAI

A Biblia értelmezésének alapelvei közé tartozik először is a bibliai szöveg néhány sajátossága.

A kinyilatkoztatás folyamatosan bővült. A keresztyén Biblia szövege hosszú időn át, az i. e. 15–5. század között (Ószövetség), illetve az i. sz. 1. században keletkezett (Újszövetség). Isten a történelemben, a népével való együttélés során, illetve közéjük születve a legkülönbözőbb élethelyzetekben akarta bemutatni önmagát, illetve közölte a világról és az emberről a tudnivalókat. Ezért a legtöbb teológiai témát illetően elmondhatjuk, hogy Ábrahámnál többet tudtak Mózes, Mózesnél többet Jézus, és a Szentlélek az apostolokat végül elvezette a teljes igazságra. Mivel

tehát a kinyilatkoztatás folyamatában fokozatosságot vagy fejlődést láthatunk (progressivitás), a korábbi szövegeket a későbbiek fényében kell értékelnünk és értelmeznünk.

A kinyilatkoztatás önmagát magyarázza. A Biblia szövegét nagyjából negyven, nagyon különböző korban élő, különböző foglalkozású, képzettségű és karakterű ember írta le. Tanítása mégis egységes, mert Isten értelmesen szól, és önmagának nem mond ellent. Ha tehát mi valamit ellentmondásosnak látunk, érdemes tovább kutatnunk. Ha feltárjuk a Szentírás belső összefüggéseit, azaz összeszedjük mindazt, amit egy témáról a teljes szöveg elmond, többnyire világossá válnak az első látásra nehezen érthető vagy ellentmondásosnak tűnő kijelentések. Ebben az értelemben tehát az Írás önmagát magyarázza. Ennek felismerésében segítenek a bibliakiadások lap alján vagy szélén található referenciái: utalások más bibliai szövegekre, amelyek szintén az adott témáról szólnak.

A MEGFIGYELENDŐ RÉSZLETEK

- A szövegkörnyezet, azaz a beszédhelyzet vagy gondolatmenet: ki, kinek, mit, hol, mikor, hogyan, miért mond vagy ír?
- A történelmi összefüggések, kulturális szokások, földrajzi, éghajlati viszonyok.
- Az adott szöveg műfaja és annak eszközei: vers vagy próza, énekelt vagy felolvasott szöveg, értekezés, körlevél, hasonlat, allegória stb.
- Az adott részletben felhasznált szavak általános bibliai használata, jelentésköre. Pl. „világ” = a kozmosz (Zsid 11,3), az emberiség (Jn 3,16), kísértéssel teli korunk (1Jn 2,15); vagy „test” = fizikai test (Róm 13,14), egész lényünk (Róm 12,1), bűnös hajlamaink (Gal 5,16–21), egy halandó (ApCsel 2,17) stb.
- Az adott szakaszban gyakran előforduló, ún. kulcsszavak; pl. Ef 4,1–16: „egy”, 1Jn 4,7–21: „szeretet” stb.
- Az adott könyv egészének alapvető üzenete, ún. kulcsmondata; például a Bírák könyvében 21,25; Márk evangéliumában 10,45 stb.
- Az eredeti szöveg ismeretének hiányában érdemes összehasonlítani a közismert, megbízható fordításokat (például a Magyar Bibliatársulat és a Szent István Társulat kiadásait).

A KÖVETENDŐ ALAPELVEK

- A fentiek és az alábbiak szem előtt tartásával a Biblia szövegét általában érthetjük szó szerint. Az azonban, hogy egy mondat „benne van a Bibliában”,

még nem jelenti azt, hogy „ez a Biblia tanítása”. Például benne van az is, hogy „Nincs Isten...”, de a mondat folytatása ez: „...gondolja a bolond” (Zsolt 14,1). Tehát csak azt tekintjük a Biblia tanításának, amit a Biblia egésze konkrétan állít az adott témáról, minden más a mi értelmezésünk.

- Az egyes mondatokat ne önálló „versekként”, hanem mindig a szövegkörnyezet részeként, a gondolatmeneten vagy beszédhelyzeten belül értelmezzük. Például Mt 18,20 eredetileg a gyülekezeti fegyelem gyakorlásához szükséges két-három tanúról szól, nem minden két-három hívőről, akik összejönnek.
- A nehezebben érthető részeket az egyértelmű részek alapján értelmezzük.
- Bizonyos bibliai parancsok történelmi és kulturális hátterét figyelembe kell venni. Például 1Kor 16,2 egy konkrét gyűjtésre utalt (vö. ApCsel 11,29–30), nem a kötelező vasárnapi perselyezés szokását vezette be.
- A történelmi beszámolók egyes jeleket, történéseit a tanítói részek alapján értelmezzük és értékeljük. Például ApCsel 5,1–11 – vö. Jak 1,13; Jn 1,8–10; 5,16–17.
- A példátlan, rendkívüli történéseket ne vegyük normának. Például ApCsel 19,11–12 nem a ruhadarabok általi gyógyítás módszerét vezette be.
- A kinyilatkoztatás fokozatossága miatt a régebbi (őszövétségi) kijelentésekkel szemben az újabb és bővebb (újszövétségi) kijelentéseket követjük. Például Préd 8,15 – vö. 1Kor 15,19.32; 2Kor 5,8; Fil 3,21.

A SZÜKSÉGES SEGÉDESZKÖZÖK

A Biblia a miénktől sokban eltérő korban és kultúrában keletkezett, ezért helyes értelmezéséhez szükségünk van bizonyos bibliai segédeszközökre:

- úgynevezett bibliai bevezetésre, amelyből megtudhatjuk, hogy a Biblia maga és az egyes bibliai könyvek milyen körülmények között, hogyan keletkeztek, mi a tartalmuk, milyen a felépítésük;
- egy jó bibliai lexikonra, amelyben utánanézhethetünk annak, hogy ki kicsoda, mi micsoda (tárgyak, növények), mi hol van (térkép), illetve hogy a Biblia egyes szavainak mi a jelentésköre (szótár), és hogy egyes témákról mi mindent ír (téma szerinti összefoglaló);

- egy jó bibliai konkordanciára (szókönyvre), hogy a keresett igeverset vagy egy kifejezést az összes előfordulási hely felsorolásában könnyen megtalálhassuk;
- egy vagy több bibliai kommentárra (a Biblia szövegét magyarázó jegyzetekre), amely feltárja a szöveg történelmi, kulturális, nyelvi hátterét, segít meglátni a belső összefüggéseket, az egyes részletek jelentőségét, illetve segít a könnyen félreérthető vagy nehezen érthető kijelentések értelmezésében.

A BIBLIA MAGYARÁZÁSA

Egy dolog a Biblia üzenetét megérteni, más dolog azt a saját életünkben megélni, és megint más az Írást másoknak tanítani, hogy ők is megértsék és megélik. A bibliamagyarázás alapelvét talán 2Tim 2,15 foglalja össze a legjobban: „Igyekezz kipróbált emberként megállni Isten előtt,

mint aki nem vall szégyent a munkájával, hanem helyesen fejtegeti az igazság igéjét.” A kifejezés eredetije azt jelenti: „egyenes irányban átvágni” egy területen, kerülő utak nélkül nekivágni egy útnak, átvitt értelemben pedig helyesen előadni vagy tenni valamit (vö. Fil 3,16).

A tanítás tehát legyen:

- egyszerű, amely nem művészi erejével vagy bölcséleti alkotásként próbál hatni;
- lényegre törő, amely nem vész el a részletekben, teológiai vitatémákban vagy szemléltetésekben;
- gyakorlatias, és nem életidegen vagy szenteskedő.

Ha a Szentírás értelmezése és magyarázása során figyelembe vesszük az alábbi négy szempontot, akkor minden bizonnyal nem tévedünk el. Kérdezzük meg magunkat, hogy amire eljutottunk, összeegyeztethető-e:

1. a teljes Írás belső összefüggéseivel (Máshol mit tanít még erről?);
2. a józan krisztusi ésszel (A gondolatlansor és a következtetésünk logikus?);
3. a közös keresztyén tapasztalattal (Ez így élhető, és összhangban van Isten pedagógiájával?);
4. az egyetemes és a felekezeti hitvallásokkal (Nem mond ellent az alapvető keresztyén meggyőződéseknek, részletkérdésekben egyházunk álláspontjának?).

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

Isten ígéje az Ószövetségben

Az Úr jelen van ígében

„Isten ígéje élő és ható” – olvassuk az Újszövetségben (Zsid 4,12). A keresztyénség számára nyilvánvaló, hogy Jézus az élő Ige, akiben testet öltött Isten ígérete az emberiségnek. Erről tanúskodik a levél szerzője éppen a választott nép tagjainak, akik mindig is tisztában voltak azzal, hogy a Mindenható szüntelenül tartja velük a kapcsolatot – ígéje által.

Isten ígéje aktív módon volt jelen a teremtésben. Átala lett minden. Ez az ige szólította meg Ádámot, majd az ősatyákat és a prófétákat. Mindig közvetlen kapcsolat állt fenn az Úr és az ő népének tagjai között. Nemcsak hallották, ismerték és figyelték hangját, hanem ők maguk is keresték az alkalmat, hogy szóljanak hozzá. Kérték tanácsait, útmutatásait. A Tórára is így tekintettek. Nem úgy, mint „törvényre”, hanem mint a mindennapi élethez szükséges isteni vezetésre. *Leslie S. Rainey* arra mutat rá, hogy Isten számtalan eszközzel, különböző „műfajú” igékkel kommunikál népével. Tíz ilyen kifejezést sorol fel: **tanítás, bizonyágtétel, útmutatás, rendelet, szabály, parancsolat, ítélet, kinyilatkoztatás, kijelentés, igazságszolgáltatás.** Ezek mind a teológia jellegzetes szakkifejezései.

Isten ígéje tehát az Ószövetség embere számára többet jelentett a kimondott szavak nyelvtani formájánál. Számtalanszor átértékelték, hogy amikor az Úr megszólalt, alakította hitüket és sorsukat. Különösen a próféták szolgálata által vált világossá, milyen fontos a nép jövője szempontjából, hogy Isten ígéje mit mond, mit követel, mit ígér, és ez milyen cselekvésre indítja az embert. Sőt maga az ige is cselekszik. Nem csupán a világ megteremtése során, hanem azóta is folyamatosan. Gondoljunk csak a pusztai vándorlás csodás eseményeire, a királyok sikereire és bukásaira, a babiloni fogságra és a hazatérésre! Ezek az események nem következtek volna be, ha nem maga az Úr szólalt volna meg, nem ő adott volna re-

Imádkozók a jeruzsálemi templom falánál

ménységet, erőt és bátorságot a cselekvésre. A 119. zsoltár hosszú versszakokon át éneklie meg a szüntelenül aktív isteni ige – világot és történelmet formáló – hatalmát. Az eredeti költemény már szerkezeti felépítésében is hangsúlyozza az Úr szavának jelentőségét. Nyolc-nyolc vers a héber ábécé betűivel kezdődik (22 x 8 = 176 vers). Így jeleníti meg az olvasó számára, hogy az egész világ át meg át van szöve Isten ígéjével (magyarul így mondanánk: A-tól Z-ig).

Érdemes azon is elgondolkozni, mit jelent maga az „ige” szó az Ószövetség értelmében. Alapjelentésén túl még nagyon sok oldalról világítja meg azt, mit is tesz Isten szava a világgal. Vegyük például 1Móz 15,1-et. „Ezek után az események [a Károli-fordításban: dolgok] után így szólt az Úr Ábrámhoz...” Érdekes szójátekra lehetünk figyelmesek. Ábrahám és Melkisédek ugyanazt az Istent imádják. Egymás iránti elismerésük jeleit adják egymásnak. Voltaképpen szövetséget kötnek úgy, ahogy ezt emberek szokták tenni. Ez egy emberi „dolog” – írja a Biblia –, ami után következik Isten „dolga”, vagyis ő szólal meg, és szövetséget köt Ábrámmal. Az eredeti szövegben ugyanaz a kifejezés szerepel, amit mi általában szóval, ígéjével fordítunk. Isten ígéje tehát már önmagában több egy nyelvi egységénél. Magában foglalja Isten cselekvését, egy fontos dolgot, egy ügyet, amelyet az Úr különleges – isteni – módon old meg az ember életében. Ezt a gazdag mondanivalót mind beleérthetjük a héber *dabar* szó jelentésébe.

S mivel Isten ezt a világot az ő szavával tartja fenn és kormányozza, ezért a jövő szempontjából is nagy jelentősége van annak, amit mond. A próféták feladata, hogy ezt az üzenetet átadják az embereknek. **Az Úr szó szerint „beszól” népe történetébe, és akarata szerint vezeti üdvözítő tervének megvalósulása felé.** Ezek az igék elsősorban Ézsaiás, Mikeás, Zakariás könyveiben jelennek meg. Nem véletlen, hogy ezeket idézi legtöbbször az Újszövetség is, hiszen az ígéretek Jézus Krisztusban teljesednek be, aki maga az élő Ige: a teremtő, megváltó, üdvözítő isteni üzenet – vagyis az evangélium.

Ezért fontos az, hogy komolyan vegyük és megértsük az Ószövetség szavát (Isten ígétét Krisztus eljövételéről), hogy személyesen éljük át, amit a 33. zsoltár így fogalmaz meg: „Énekeljete nekik új éneket, szépen zengjenek hangszereitek! Mert az Úr ígéje igaz, minden hűségesen cselekszik. Szereti az igaz ítéletet, az Úr szeretetével tele van a föld. Az Úr ígéje alkotta az eget, egész seregét szájának lehelete. [...] Benne van szívünk öröme, mert szent nevében bízunk.” (Zsolt 33,3–6.21)

VETŐ ISTVÁN

A szerző evangélikus lelkész.

Irodalom: Rainey, Leslie S. 1991. Dabar-Elohim: The Word of God. Uplook Ministries, szeptember 1. <http://www.uplook.org/1991/09/dabar-elohim-the-word-of-god/>.

Isten ígéje az Újszövetségben

Boldogok, akik hallgatják és megtartják Isten ígését

Galileai-tó

Fotó: Szj

A z ige görögül: logosz, rhéma tou theou. Az Újszövetségben a logosz szó 331-szer fordul elő. Fordítása profán értelemben: kijelentés, bejelentés, kérdés, parancs, tudósítás, hír, híresztelés. Ezenkívül Isten szavaként, az embert válaszra hívó igeként áll előttünk. Az ige nem kizárólag a logosz szóval fejezhető ki, hanem sokszor a *rhéma* 'beszéd', *evangelion* 'jó hír' vagy *kérügma* 'igehirdetés' igei vagy névszói alakját fordítjuk így. Idetartozik Isten beteljesített ószövetségi szava is, amely ugyanolyan hangsúlyos volt az első keresztyének számára, mint Jézusé (Zsid 1,1–2).

BETELJESÍTETT IGE

Isten ígéje megjelenik az Újszövetségben mint Isten ószövetségi ígérete, amely **beteljesedett a Krisztusban**. Ez különösen is nagy hangsúlyt kap Máté evangéliumában már a születés bejelentésekor: „Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott (*réthen*) a próféta által” (Mt 1,22), majd Jézus működése kezdetén (Mt 4,13–14). Már Márk evangélista, az első evangélium írója is úgy látja Mk 14,49-ben, hogy Jézus halálában is az írásoknak kell beteljesülniük. Pál pedig időben az evangélistákat megelőzve Jézus feltámadását is az írásokból magyarázza (1Kor 15,3–4). Isten ígéje a Messiásról nem maradt üres szó, Pál szerint minden ígéretre Krisztusban van az ige, és ezért általa mondunk áment Isten dicsőségére (2Kor 1,20; Gal 3,14).

HIRDETETT IGE

Isten ígéje hangzik az igehirdetésben. Pál első levelében olvasuk, hogy az igehirdetést „nem emberi beszédként fogadtátok be, hanem Isten beszédeként (*logosz theou*), aminthogy valóban az, és annak ereje munkálkodik is bennetek” (1Thessz 2,13). Ezért az igehirdetés (kérügma)

lehet boldonság azoknak, akik elutasítják, de Istennek úgy tetszett, hogy ez által üdvözítse a hívőket (1Kor 1,21). Az igehirdetés tartalma a kereszt ígéje 1Kor 1,18 szerint (*logosz tou sztaurou*), a megfeszített Krisztus hirdetése, aki az Isten ereje és bölcsessége (1Kor 1,21–24). A Rómaiakhoz írt levélben pedig **a hit születését köti Pál a hirdetett ígéhez**: „A hit tehát hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde (*rhéma*) által” (Róm 10,17) – de hogyan higgyenek, ha nem hirdetik nekik (Róm 10,14)?

ÖRÖMHÍR, SZABADÍTÓ SZÓ

Isten szava a Jézus által hirdetett és megvalósított szabadítás örömhíre: **evangélium, amint ránk hagyományozták az Ige (logosz) szemtanúi** és szolgái (Lk 1,2; 5,1; 8,11.21). Ez az örömhír Isten országáról szól (Lk 4,21; Mk 1,15), és gyakran példázatokba foglalja Jézus. A magvető példázatának magyarázatában a magok sorsa az igehirdetésben hallott ige sorsával azonos a hallgatók életében (Mk 4,1–20). A gyógyításokban is ez a szó hangzik hatalommal és erővel (Lk 4,36). Jézus evangéliuma Pálnál az Isten Fiáról szóló hírré válik (Róm 1,1.3), amelyet nem szégyell, hiszen minden hívő üdvössége az (Róm 1,16). Az üdvösség evangéliuma az igazság ígéje, Isten hatalma (Ef 1,13).

TESTET ÖLTÖTT IGE

A Logosz mint megtestesült Szó János evangéliumának híres prológusában, előszavában azonosul igazán Krisztussal a hívők számára (Jn 1,1–14, azon

belül 14. vers). János evangéliuma kezdetől fogva Isten Fiaként beszél Jézusról. Ugyanakkor arról tanúskodik, hogy **Jézus az a Szó/Ige, aki már a kezdetben kapcsolódik Istenhez**, nem teremtmény, sőt általa lett minden (ő teremtő szó); az élet és a világosság, a létezés alapszükségei benne találhatóak a világ számára. Ez a Szó őt tette Jézusban, láthatóvá, befogadhatóvá válik számunkra, vagy el is zárkozhatunk fényétől. Jézus nem csupán Isten megígért küldöttje, szavának hirdetője, hanem benne Isten cselekszik és van jelen, általa ő szólít meg. János a Jézusban és a Lélek által cselekvő Isten felmutatásával a Szentháromság titkáról vall kortársai nyelvén. Mivel Jézus szavai az Atya szavai (Jn 3,34; 14,6; 14,10; 14,24; 14,26), ezért Jézus a Logosz/Ige, maga a megtestesült Isten, aki emberként élt köztünk (Fil 2,7).

ÖRÖK ÉLETET ADÓ IGE

A Jézusban testet öltött Szó János evangéliuma szerint az élet ígéje (Jn 5,24; 12,47; 1Jn 1,1–2; Fil 2,16). Ez az örök élet beszéde (Jn 6,68), lélek és élet (Jn 6,63) annak, aki hisz. Isten szava régen a próféták által, most a Fiú által jut el hozzánk (Zsid 1,1–2). **Ő Isten végső szava a világhoz**. Ezért az Úr által hirdetett Szóra figyelni kell, nehogy elsodródjunk (Zsid 2,1–4), és ítélet alá essünk, mint a pusztában vándorló nép, akik megkeményítették szívüket az ige előtt (Zsid 3,7–19). Minden teremtménynek számot kell adnia Isten élő és ható ígéjének, amely olyan, mint a kétélű kard (Zsid 4,12; Ef 6,17). Megítéli gondolatainkat és cselekedeteinket.

A beteljesített ígétől kezdve így jutunk el az Újszövetség olvasójaként a Jelenések könyve fehér lovon ülő Királyáig, aki „véráztatta ruhába volt öltözve. Ez a név adatott neki: az Isten Igéje.” (Jel 19,13) Tehát az egész Újszövetség arról tanúskodik, hogy Isten Igéje nem betű, holt szöveg, hanem Jézus Krisztus, aki a mi egyetlen reménységünk.

GERŐFINÉ DR. BREBOVSZKY ÉVA
biblikus teológus

Kidőlt, de tovább él

Fotó: Duszka József

Bibliaolvasó napló

„Én magam oltalmazom [Jeruzsálemet] mindenfelől – így szól az Úr –, mint egy tűzes fal...” (Zak 2,9)

„Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?” (Róm 8,31b)

Ha Isten velünk, mindenki ellenünk. Csak hogy ne legyen félreértés.

Ha Isten velünk, ellenünk lesz az, aki bolondságnak tartja a Tíz Igét (parancsolatot), az élet törvényét, a Hegyi beszédet, Jézus megváltói munkáját.

Isten követéit gyűlöli a világ, az ige hirdetését és megélését provokációként éli meg.

Isten gyermekeinek is van bőven hibája, amibe néha joggal bele lehet kötni. De ez sok esetben csak a megtérés, megváltás kikerüléséhez használt kifogás.

Luther szerint életünk végéig harcunk van a világgal, az ördöggel és a testtel.

Ha Isten velünk van, ha Szentlelke által bennünk van, akkor a harc nem ellenünk folyik. Mi „csak” a harctér vagyunk ilyenkor. Istent nem lehet legyőzni, mert ő az élet forrása, alkotója, fenntartója. Jeruzsálemet több alkalommal lerombolták, de az egyházat, a Krisztus-testet nem tudják kiiktatni,

csakpán egyes részeit pusztíthatják el. Ezért kérjük: Jöjj, tedd szívünket a szentek szentjévé, lakozzál bennünk!

„Boldog az az ember, akinek az Úr nem rója fel bűnét, és nincs lelkében álnokság.” (Zsolt 32,2)

„Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az... Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által...” (2Kor 5,17–18)

Ez a fa valamikor kidőlt. Mégis tovább él, trauma után hordozva a nyomokat.

A bűnbocsánat nagy ajándék és lehetőség, de néha hordozni kell a következményeket.

„Uram, kegyelmed betölti a földet. Taníts engem rendelkezéseidre!” (Zsolt 119,64)

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre...” (2Tim 3,16)

Sok ember nehezen tudja elképzelni, elhinni, hogy ezt a sérült, sebesült bolygót, földet, emberiséget betölti Isten kegyelme, szeretete.

A napokban beszéltem egy asszonnyal, akinek a családja, rokonainak többsége koncentrációs táborokban halt meg. A ma is élő kilencvenkét éves édesanyja tabuként kezelte a vallást. A népi és vallási téma csak így került elő a családban: „Arra kell vigyázni, hogy ne lőjenek a Dunába! Isten, ha lenne, ezeket a szörnyűségeket nem engedte volna.” Megértem ezt a lelkiállapotot.

Isten saját képére teremtette az embert. Ez annyit jelent, hogy szabadságot, döntési képességet is adott neki. Történt egy hasadás, szakadás. Az ember Isten óvása ellenére „evett a jó és rossz tudása fájának a gyümölcséből”. Olyan isteni tudásra vágyott, amelyet nem tudott elhordozni, kezelni: „Olyanok lesztek, mint az Isten.”

Mintha egy gyereknek bemutatnák a világ összes bűnét, szörnyűségét: aberrációk, háború, kínzások, pornó... Az ember kiesett a teljességből, a „paradicsomból”, nem tudott ezzel a tudással jól élni.

Ma is így van. Játszunk a tűzzel, természettel, idegrendszerrel, magzatokkal, nemiséggel, élelemmel, testünkkel, jövőnkkel... Istennek gondolja magát az ember, földi paradicsomot akar létrehozni, de a Teremtő nélkül. Így teszi pokollá a földet.

Isten ezt az engedetlen, minuszba süllyedt közösséget akarja megmenteni a törvénnyel (Tíz Ige), a prófétákkal és főleg Jézussal, a Szabadítóval, Megváltóval.

Isten kegyelme úgy veszi körül a földet, mint az oxigén. Akkor vesszük észre, ha elfogy. Néhol már nagy a „légszomj”. Az ő szava, igéje is mindenütt hangzik. Soha nem tapasztalt keresztényén ébredést, növekedést él át az egyház. Mindenütt szól az ige, például a médián keresztül is. Ugyanakkor soha nem látott üldözést is szenved Isten népe. A gonosz nem adja fel ezt a kozmikus harcot.

De a győzelem megszületett azon a nagypénteken és húsvétvasárnapon.

„A tőled elpártolók nevét a porba írnak, mert elhagyták az Urat, a friss víznek forrását.” (Jer 17,13b)

„Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!” (Mk 1,15)

Jézus is írt a porba. Lehet, hogy a büns asszony nevét törölte el, és csak annyit írt: kegyelem.

Így kapott a halálraítélt új életet.

SZJ

Rejtvény

Válasszuk ki a megadott nevek közül, hogy kihez szölk a Szentírásban az alábbi ígék!

Mózes, tanítványok, Péter, gazdag ifjú, Sámuel, Ábrahám, Jeremiás, Máté, zsinagógai előljáró, Timóteus

1. Sok nép atyja leszel!
2. Én leszek a te száddal, és megtanítalak arra, hogy mit beszélj!
3. Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek.
4. Ne aggódjatok, hogy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában.
5. Kövess engem!
6. Evezz a mélyre!
7. Ne félj, csak higgy!
8. Az embereknek lehetetlen, de az Istennek minden lehetséges.
9. Harcold meg a hit nemes harcát!
10. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.

A helyes megfejtést a szerkesztőség címére várjuk:

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Készítette: Szeverényi Jánosné

Imakör az Evangélikus Missziói Központban

„Minden imádságotokban és könyörgéseitekben imádkozzatok mindenkor a Lélek által...” (Ef 6,18)

Április 2-án Gáncs Péter ny. püspök igei bevezetője után együtt imádkozunk a misszió ügyéért újabb imaköri alkalmunkon.

Hálát adunk Istennek, hogy megtartott kegyelmében minket. Tovább folytatótt a *Híd* magazin és könyvek kiadása, rádióműsorok készítése, konferenciák, csendesnapok szervezése és az igei szolgálatok. Emellett lehetőséget kaptunk új, országos missziói alkalma szervezésére. Az országos alkoholbeteg-mentő konferencia, illetve az evangelizációs és missziói gyülekezeti munkatársak képzésének hétvégéit a 2020-as év folyamán is meg tudjuk rendezni.

Isten akaratának teljesüléséért imádkozunk a szolgálataink kapcsán. Kérjük az Úr Szentlelkének vezetését egyházunk lelkészeinek, missziói munkatársainak, laikus szolgálóinak életére. Rábízunk a különféle szintű egyházi képzéseket, kiemelten gondolva a lelkészképzésre.

Terveink szerint a következő félévi imaalkalmunk az Evangélikus Missziói Központban 2019. szeptember 29-én lesz, melyre mindenkit szeretettel hívunk.

Könyvajánló

A könyvek megvásárolhatók, megrendelhetők a kiadóktól.

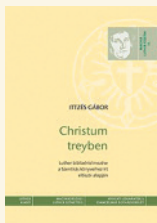
Luther Márton: ELŐSZÓK A SZENTÍRÁS KÖNYVEIHEZ

Luther Kiadó – Magyarországi Luther Szövetség, 2010

A Magyar Luther-könyvek sorozat második kötete. Sorozatszerkesztő: Fabiny Tibor
Luther a Biblia fordítója, értelmezése és megértése, azaz hermeneutikája révén lett reformátor. A Szentírás exegétája, magyarázója volt, azonban mégsem a mai értelemben vett „szakember” száraz kategóriájába tartozik. Az előszókat az olvasók kedvéért írta, a Szentírás olvasására, az evangélium megértésére akart szenedélyes pedagógusként tanítani.

Ittész Gábor: CHRISTUM TREYBEN

Luther Kiadó, 2009

A Magyar Luther-füzetek sorozat 10. kötete. Sorozatszerkesztő: Fabiny Tibor

Az egész reformáció első – formai – alapelve, a *sola Scriptura* a Bibliában jelöli ki minden teológiai vizsgálódás kezdő- és végpontját. Számos értelmezője szerint Luther éppen hermeneutikájával (bibliaértelmezésével)

hozta a legnagyobb újítást a teológia történetében. Ittész Gábor tanulmányában Luthernek a Biblia könyveihez írt előszói alapján vizsgálja, hogy a reformátor teológiájában miért és hogyan kerül kiténtetett helyre a Szentírás.

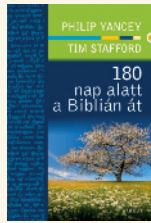
Gémes István: ÚJSZÖVETSÉGI VELEMJÁRÓ

Luther Kiadó, 2010

A könyv támpontokat kíván adni a huszonhét újtestamentumi könyv megértéséhez. Szól keletkezésük koráról, szellemi háttéréről, szerzőik kiletéről, megírásuk helyéről és idejéről, megőrzésük és hagyományozásuk történetéről. Szeretné megkönyvíteni, sőt élményszerűbbé tenni az Újtestamentum olvasását.

Philip Yancey – Tim Stafford: 180 NAP ALATT A BIBLIÁN ÁT

Harmat Kiadó, 2018

A 180 szövegrészlet a Biblia 66 könyvének mindegyikéből legalább egy fejezetet tartalmaz, és olyan módon van összeállítva, hogy átfogó képet adjon a Biblia főbb témáiról, és láthatóvá tegye a Biblia egyes könyvei közötti összefüggéseket. Ha mindössze 10-15 percet szánunk a napi szövegrészletekre, akár fél év alatt átolvashatjuk a teljes Bibliát. Ez a vezérfonal a Bibliában kevésbé járatosak számára áttekintést ad az egész könyvről, de érdekes perspektívát és új felfedezéseket kínál a Biblia rendszeres olvasói számára is.

John Stott: A HEGYI BESZÉD

Harmat Kiadó, 2010

Mi is a Hegyi beszéd? Egy idealista valóság-tól elrugaszkodott ábrándja? A mennybe való bejutás feltételeit elénk táró követelményrendszer vagy magától értetődő erkölcsi elvek gyűjteménye? A szerző ezekre és más kérdésekre választ keresve elemzi végig a bibliai szöveget.

Keresztrejtvény

1	2	3	4	T	5	6	7	P	8	9	10	11	12
13									14				
15								16					
17						18	19				20		
21					22		23			24			
	25				26	27			28			29	
30	E		31	32				33			34		
35	36		37				38				39	40	
41		42			43			44	45				46
47				48				49		50			
51			52					53	54				
55							56						
						G							

VÍZSZINTES

1. Az igevers első része. 13. Hátrányra tesz szert. **14.** Bérbe vehető szoba jelzője. **15.** Belepusztul a vágyakozásba. **16.** A 16–18. századi Lengyel–Litván Unióban használt katonai cím. **17.** ...-patak; a Pilis leghosszabb vízfolyása. **18.** ... Kusturica; szerb filmrendező, forgatókönyvíró, színész, producer, zenész és zeneszerző. **20.** Lakat ... kerül; bebörtönzik. **21.** Régmúlt. **23.** Ady Endre egyik álneve. **24.** Ivan ...; olimpiai ezüstérmes csehszlovák, majd szlovák labdarúgó, csatár, edző (1941–). **25.** A harmadik személyt. **26.** A világtól visszavonulva, magányosan élő személy. **29.** Te és ő. **31.** Csekély mértékben. **33.** Svájci város, Jean-Jacques Rousseau filozófus szülőhelye. **35.** Jet ...; kínai harcművész és színész (1963–). **37.** Kedvel. **39.** A fordítottja is igekötő! **41.** Származik. **43.** Jelet vés. **44.** Kitöltendő nyomtatvány. **47.** Határozórag, a -vel párja. **48.** ... Horizont; a braziliai Minas Gerais szövetségi állam fővárosa. **50.** Édesvízi halfaj. **51.** Xian ...; belga labdarúgó, jelenleg a Waasland-Beveren középpályás játékos. **53.** A hajószakács neve Jules Verne *A tizenöt éves kapitány* című kalandregényében. **55.** Elimelek felesége, Mahlón és Kiljón édesanyja. **56.** ... Griffith; Golden Globe-díjas amerikai színésznő (1957–).

FÜGGŐLEGES

1. Magához térő. **2.** Dolgozatírásnál a padtársáról puskázó. **3.** Latin eredetű, ritka női név, jelentése: érdemes, derék. **4. Az igevers második része. 5.** Gyeplő, tájszóval. **6.** ... in Hungary; felirat hazai gyártmányú termékeken. **7.** Átnyújt. **8.** Braunschweig folyója. **9.** Ritenuto, röviden. **10.** Rövid időn belül. **11.** Arra a helyre tud nézni. **12.** Védekezik; a kosárlabdában, sportban használt szóval. **16.** Majd megveszi az Isten ...; nagyon fázik. **19.** Magyar Optikai Művek, röviden. **22.** Felvigyáz. **24.** For ...; felirat férfiaknak szánt kozmetikai termékeken. **27.** Község Kolozsvártól 32 km-re északnyugatra. **28.** Emberen, emlősállaton, madáron élősködő apró, szárnyatlan rovar. **30. Az igevers harmadik, befejező része. 32.** A lizergsav-dietilamid (pszichedelikus drog) rövidített neve. **34.** Szerződéses munkaviszonyt megszüntet. **36.** Lendület, költői szóval. **38.** Határozórag, a -ről párja. **40.** Hugh ...; angol színész, dr. House alakítója az azonos című televíziós sorozatban. **42.** Rendzvényt tönkretesz az eső. **45.** Erősen tapad. **46.** Olasz hangtechnikai világmárka. **48.** Francia eredetű sajtiféle. **49.** ... Sabbat; hagyományos péntek esti ünnepi összejövetel a zsidóknál, az első sabbati vacsora elfogyasztása után. **52.** Kiejtett betű. **54.** Az orrához. **56.** Szolmizációs hang.

Súgó: BELO, BRIE, DERA, EMMERS, HETMAN, LAURIE, MRÁZ, NEGORO, OKER, ONEG, PROEL

Készítette: Meleg Dávid

Imádkozzunk!

„Amikor imádkozunk, Isten nem valami újat akar hallani tőlünk, hanem csak hallani akar minket újra és újra.”

Hans-Joachim Eckstein

„Az imádkozó ember nem veszíti el az egyensúlyát. Nem zuhan kétségbeesésbe, de nem lebeg mámorosan boldog érzésekben sem, öröme tiszta és mély öröm, amely hálaadásban csendül ki. Isten nagyobb a te nyomorúságodnál, gondjaidnál, amelyek gyötörnek. Adj hálát neki ezért!”

Karl Eichhorn

KÖNYÖRÖGJÜNK:

- a krisztusi tanítás mellett elkötelezett egyházi vezetőkért, lelkészekért, akik tisztán és igazán hirdetik Isten igéjét;
- hogy hitelesen és vonzó módon fel tudjuk mutatni a világban, hogy az ige egyháza vagyunk;
- isteni szóért, amely ma is meg tudja változtatni az emberi történelem menetét és az egyes ember életét;
- a Szentlélek jelenlétéért, aki világhosszú tud gyűjtani értelmünkben és szívünkben!

ADJUNK HÁLÁT:

- a Szentírásért, amelyből naponta kaphatunk útmutatást, biztatást;
- mert Istenünk gondoskodik arról, hogy aki keresi őt, az megtalálja, aki meg akarja érteni őt, azt a Szentlélek elvezeti az igazságra;
- minden alkalomért, amikor szíven ütött az ige, bűnbánatra készített, biztatott, vigasztalt, új perspektívát mutatott!

Szeverényi Jánosné

A nem megbocsátható bűnök megbocsátója

Gondolatok az úrvacsora évében

Mit is jelent az úrvacsora pontosan egy a teológiában nem igazán jártas, hívő embernek? Miért járulnak keresztyének ezrei, százezrei, milliói az Úr asztalához minden vasárnap immáron több mint kétezer éve? Vajon meg tudjuk-e fogalmazni magunknak vagy akár egy külső szemlélő számára, hogy mit is „keresünk” ebben a számunkra „ingyen” felkínált borban és kenyérben? És vajon tudjuk-e értelmezni „a rituálé” kísértőként elhangzott szavakat a szentségekről? És hogyan, mitől lesz ezen kézzel fogható, érzékszerveinkkel érezhető táplálék több, mint a hétköznapi étel és ital, melyeknek a jelenlétét a jóléti társadalomban magától értetődőnek tekintjük, és talán csak akkor veszünk róluk igazán tudomást, ha éppen korog a gyomrunk, vagy ellenkezőleg, nagyobb ünnepi alkalomkor túl sokat fogyasztunk belőlük?

A kenyér és a bor, az étel és az ital ma már mindenki számára elérhető, és csak a nagyon nagy szegénységben élők számára jelenthet gondot a beszerzésük. A legtöbbszörnek az alapvető élelmiszerek megvásárlása nem okoz fejtörést, csak leszaladunk valamelyik közeli boltba. Hálát érte nem érzünk, köszönetet nem mondunk, mindez természetessé vált, sőt akár unalmassá is lett az életünkben. Hogyan is lehetne ez másképpen, ha ma már nemcsak világi rendezvényeken, de az egyházi találkozókön, a konferenciákon vagy a szeretetvendégségeken felkínált bőségtalak pusztá látványától is telítődik az ember gyomra? Akkor vajon az a falat kenyér vagy ostya és korty bor hogyan csökkenthetné éhségünket, olthatná szomjunkat, redukálhatná határtalanná vált vágyainkat a még, még, még... iránt?

Ki és mi lehet nekünk Jézus Krisztus a bőség zavarában?

Az egyetlen igazság, örök szépség, múlhatatlan és felülmúlhatatlan egyszerűség, csend és békeség. A kitartás ereje, az

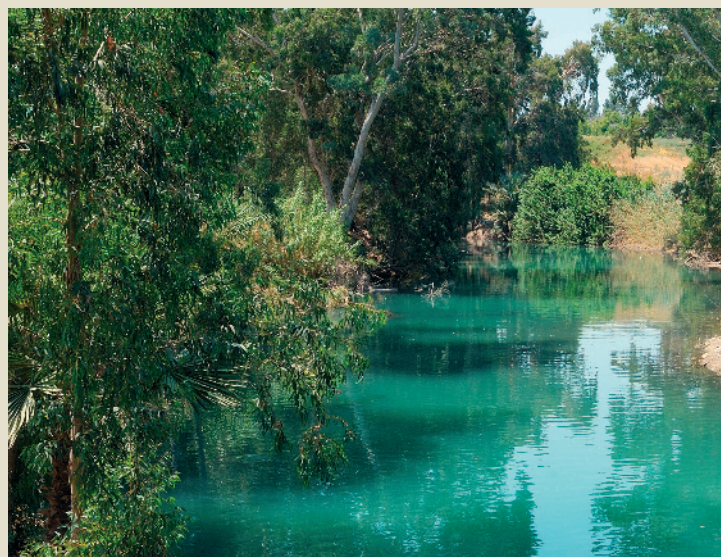

élet értelme, az erőnek ereje, a remény sugara, a válasz a kérdéseinkre, a biztonság a kételkedéseink közepette, mindennek a centruma, világunk mozgatója, kiindulásaink és megérkezéseink összetartója, a vér az ereinkben, a lüktetés a szívünkben, az egyetlen éltető, akiért és amiért egy új napra rácsodálkozhatunk, akiért és amiért érdemes és szükséges levegőt venni. A nem megbocsátható bűnök megbocsátója. Az igaz találkozás.

Jézus Krisztus, aki az igazság és az élet, a kegyelem és a szeretet Istene... **S mindez a falat kenyérben és a korty borban.** A Megváltó és a megváltott. Hála Neked, mennyei Atyánk!

BÜKY ANNA

A szerző író.

Jordán folyó

Annyit szalagdáltam, kerestelek, követtelek, olvastam rólad, elmélkedtem, örömködtem a tesókkal, vettem tested és véred, énekeltem fenségednek, fontoskodtam, okoskodtam, szerveztem, terveztem, igaz szívvel, teljes lélekkel, de most rájöttem, muszáj visszamennem a Jordán partjára, amikor elhangzik az „Íme az Isten báránya!”, nyomodba kell erednem, megkérdezni: „Mester, mondd, hol laksz”, azt feleled: „gyere velem, nézd meg”, és veled megyek, leülök sátradbán, nézem az arcodat, köntösödöt, poros lábadat, érzem jelenlétedet, és csak ülök ott, csak ülök ott, nagyon sokáig.

LACKFI JÁNOS

Isten irgalma a halálból is életet terem

Fotó: Galambos Ádám

Vidéki nagyvárosból származom. Katolikus szüleim már nem jártak templomba, és nem kaptam szilárd erkölcsi nevelést otthon. A „Jézuska” persze szóba került, leginkább karácsonykor és húsvétkor.

Erősen lázadó kamasz voltam. Igyekeztem minél nagyobb szabadságot kivívni, annak ellenére, hogy a szüleim nagyon megértőek voltak, és tág határokat szabtak. Először nem akartam egyetemre menni, pedig mindenki arra biztatott, hogy ott lenne a helyem. Végül egy év után beadtam a derekam, de kikötöttem, hogy csak filozófia szakra megyek, mert csak az érdekel, semmi más, amivel esetleg pénzt is lehet keresni. Így kerültem fel Budapestre. A szüleim fizették az albérletet, én pedig éltem az egyetemisták életét, és élveztem, hogy az utolsó kontroll is megszűnt felettem. Szabad voltam, sportot űztem abból, hogy magamra vonjam a fiúk tekintetét. Elhelyezkedtem egy éjszakai vendéglátóhelyen, ahol még jobban elindultam a lejtőn az éjszakai bulizásokkal, táncsal, borozással.

Egy napon meghívást kaptam a régi barátaitól az egyikük szülinapi buli-

jába. Utólag visszanézve jól jellemzi azt, hogy mi történt ott, amit az egyik barátnőm mondott: „Úgy viselkedtél, mintha nem te lettél volna.” **Akkor csak legyintettem erre, de később nagyon mélyen megérttem.**

A buliban nagyjából mindenkit ismertem, hiszen a baráti körömhöz tartoztak. Egy fiú volt, akiről keveset tudtam. Nagyon megtetszettünk egymásnak, majd átéltem vele az első és egyetlen egyéjszakai kalandot életemben. Már pirkadt, amikor a szobába – ahol tovább mulattunk – belépett egy lány óriási pocakkal. Nyolchónapos terhes lehetett. Nem ismertem őt, és nagy vidáman körbe kiáltottam: „Ki ez?” Mindenki néma csöndben állt, aztán valaki odasúgta nekem, hogy ez az a lány, akinek a vőlegényével olyan jól éreztem magam.

Ez egy nagy pofon volt. Megsértődtem, beteg lettem, felfáztam, és erre fogtam azokat a testi-lelki tüneteket, melyeket a következő hetekben érez-

tem. Beindult egy óriási hárító mechanizmus. Végül a barátnőm szólt rám, hogy menjek már el, és vegyek egy terhességi tesztet. Azt gondoltam, hogy biztosan nem lehetek terhes, csak tíz év múlva szeretnék gyerekeket, majd attól, akitől én akarok, addig még önmegvalósítok, világot járok, nyelveket tanulok. De a harmadik pozitív terhességi teszt után be kellett látnom, hogy az emberrel olyan dolog is történhet, melyet nem tervez. Úgy feküdtem le minden este, hogy van a hasamban egy idegen, ellenséges dolog, mely növekszik, és egyszer csak felfal engem, mint egy rákos daganat. Nem akartam arra gondolni, hogy miről is van szó valójában, és meghoztam a döntést: abortusz. Azután majd minden olyan lesz, mint régen.

Mielőtt egy lány megtudja, hogy terhes, a babának már dobog a szíve. Egy tíz-tizenkét hetes magzat szopja az ujját, agyműködése van. Erről mindenki tanul biológiaórán, de ilyen szorult helyzetben az ember kikapcsolja az agyát, a szívét, és meghozza a döntést. Tizenkét hetes korig bárki elvetetheti a gyermekét. Konok elhatározással mentem el a két kötelező beszélgetésre, melyen át kell esni akkor is, ha súlyos válsághelyzetre hivatkozva

Csudálatosan boldog voltam, amikor a kislíam teljes elfogadással, bizalommal nézett rám.

kéri az anya az abortuszt. Nem kell megindokolni a súlyos válsághelyzetet. Nekem addigra lakásom volt, és jól szituált szüleim. Megkéményített szívvel ültem végig a beszélgetéseket. Aztán a nőgyógyász megkérdezte az ultrahangvizsgálat után (ahol én nem láttam a babát): „Ez egy egészséges magzat, nem gondolt rá, hogy mégis megtartja?” Tudtam, hogy ez egy olyan pillanat, amikor még dönthetek másként. El is indult bennem az elnyomó mechanizmus egyfajta feloldása. Már-már belegondoltam, hogy tényleg, mi lenne, ha... De aztán a rosszullétek, hányingerek miatt úgy éreztem, ki kell tartanom az eredeti döntésem mellett.

El is mentem az abortuszra. Azt hittem, hogy elaltatnak, és mire felébredek, el is felejtettem az egészet, visszalépek a korábbi életembe. A műtőben a szememet nem tudtam ugyan kinyitni, de mindent hallottam, a műszerek hangját, az orvos utasításait. Elkezdtem kiabálni, hogy nem jó az altatás, álljunk le. Akkor viszont már rám szólt az orvos, hogy ez így jó, és maradjak csendben. **Miután átestem az abortuszon, még profibb szintre emeltem az elnyomó mechanizmust.**

A posztabortusz-szindróma átlagosan az abortusz után hat-nyolc évvel jelentkezik. Nagyon sokan nem hozzák kapcsolatba az abortusszal ezeket a testi-lelki tüneteket, hiszen az már olyan régen volt, és csupán egy rutinműtét, egy szöveteltávolítás. Rajtam sokkal később, de nagyon erősen jelentkeztek ezek a tünetek. Ilyen volt például az önértékelés súlyos zavara. Semmire nem tartottam magam, úgy éreztem, nem vagyok szerethető. Szörnyű párkapcsolataim voltak abban az időszakban. Egy idő után rémálmok gyötörték. Ugyanaz az álom kísértett újra és újra. Ebben rám bíztak egy gyönyörű újszülöttet, és egy szörnyűséges metropolisz szélén álltam, amelynek fekete, nyúlós, ragacsos és átláthatatlan levegője volt. Az volt a feladatomban, hogy egy hosszú, nehéz úton átvigyem a babát a városon keresztül úgy, hogy túlélje. Kétségbeesetten óvtam a gyermeket, de a végére mindig meghalt.

Amikor felkeltem ezeken a reggeleken, tudtam, hogy ez az álom az abortusz miatt van. Nem tudtam vele mit kezdeni, csak abban bíztam, hogy egyszer majd elmúlik. Visszahúzódtam, senki nem érdekelt, eldöntöttem, hogy nem akarok fiúval találkozni, vége annak a kényszernek, hogy engem valakinek szeretnie kell. De Isten nagyon humoros, mert amikor ezt a felszabadító elhatározást kimondtam, egy hétre rá megismerkedtem a leendő férjemmel. Megint nem a tervek szerint mentek a dolgok, ellenállhatatlanul egymásba szerettünk.

A második randevúnkra szépen kiöltözve érkezett. Nem értettem, hogy vajon mire készül már most. Bejelentette, hogy vasárnap ő szentmisére szokott járni, és megkérdezte, elmennék-e vele. Mondtam, hogy igen, tudom, milyen ez, gyerekkoromban a mamámmal jártam misére. Elmegyek, de semmibe nem fogok bekapcsolódni. Szerelemből elmentem a templomba. Így kezdtem el szentmisére járni. Pár héttel később,

amikor beléptem a templomba, csak zokogtam. Ültem passzívan, ahogy elhatároztam, de a sírás ellen nem tudtam tenni semmit. Hetek múlva egyszer felnéztem a kupolába, és teljes bizonyossággal éreztem, hogy van odafent valaki, aki az életem kezdetétől figyelemmel kísér engem, és nagyon szeret. Csak azt várta, hogy végre felnézzek rá, és megtudjam, hogy ő van. Ez egy fantasztikus pillanat volt.

Ezután egy évig jegyben jártunk, elsőáldoztam, gyóntam, meggyóntam az abortuszt is. **Tudtam az eszemmel, hogy Isten megbocsátott, de nem éreztem megkönnyebbülést.** A férjem mondta, hogy jöhetnének lassan a gyerekek. Azt is megbeszéltük, hogy négy gyermeket szeretnénk, és mindketten borzasztóan vágyunk egy kislányra.

Én mindig is éreztem, hogy az a baba, akit elvettem, egy kislány volt. Amikor

az első kisiunkat megláttam az ultrahangképernyőn tíz-tizenkét hetesen, akkor esett le, hogy nekem már volt egy ugyanilyen gyermekem, akit eldobtam. A boldog babavárársba mély keserűség kúszott, mely végigkísérte a kilenc hónapot.

Csodálatosan boldog voltam, amikor a kisfiam teljes elfogadással, bizalommal nézett rám. Egyik pillanatban hálás voltam a fantasztikus férjemért és a gyönyörű gyerekéért, a következő pillanatban pedig úgy éreztem, hogy széthasad a szívem, az életemnek nincs célja és öröme. Egyre mélyülő depresszióban fogant a második gyermekünk. Róla is kiderült, hogy fiú. Előtte még egy vetélés is volt, és azt gondoltam, hogy ez Isten büntetése. Azt mondtam a férjemnek, hogy azért kell hálát adni, hogy egyáltalán lehet gyermekem, és egészen

biztos, hogy nem lesz kislányunk, mert én egy kislányt eldobtam magamtól. Az állapotom egyre súlyosabb lett, egész nap sírtam, bezárkóztam a szobámba. Abortuszos videókat néztem, próbáltam elképzelni, hány percig szenvedett az a gyermek, hol lehet most, milyen szomorú lehet, hogy őt az édesanyja nem szereti. A férjem mindenben próbált segíteni, többször elmentem meggyónni, de **úgy éreztem, hogy Isten ugyan mindent megbocsát, de ha egy anya eldobja a gyermekét, azt nem.** Így fogant meg a harmadik kisfiunk.

Egy délután nagy pocakkal lefeküdtem, hogy kicsit pihentessem a derekam, lehunytam a szemem, de nem aludtam. Megjelent előttem egy ragyogó, hófehér ruhába öltözött lány. Egy harminc év körüli férfi kezét fogta, és közeledtek felém. Valahogy a gondolatainkon keresztül kommunikáltunk. Azt mondtam a férfinak, hogy Uram, ne lépj közelebb, mert én nagyon bűnös vagyok. A tekintetéből földöntúli elfogadás és szeretet sugár-

zott. Azt válaszolta, hogy tudom, és minden rendben van. Ezután a kislány beszélt nagyon bölcsen és egyszerűen. Elmondta, hogy ő az a kislány, akit elvetettem, és valóban, miattam átélte a fizikai halált, de abban a pillanatban, ahogy meghalt, Jézushoz került a mennyországba, és ő megbocsátott nekem. Ugyanúgy szeret, ahogy minden kisgyermek szereti az édesanyját. Aztán elnevette magát, és azt mondta, hogy a mennyországban nincsen szomorúság. Mégis van egy vágya, hogy egyszer majd velem örülhessen odafönt, de ha így folytatom azt, ahogy most élek, akkor ez nem így lesz. Azért jött el hozzám, hogy ne csak az eszemmel fogadjam el Isten irgalmát, hanem a szívemmel is. **Isten nemcsak megbocsátott, hanem el is felejtette a bűnömet.**

Amikor fölültem, és kinyitottam a szememet, tudtam, hogy új ember vagyok, tele vagyok energiával, örömmel, most kezdődik igazán az életem. Megtaláltam a hivatásomat: el kell mondanom min-

denkinek az abortusz hazugságát. Ez nem lehet megoldás, mert abban a pillanatban, ahogy a két sejt találkozik, a fiú és a lány apává és anyává válik. Ezt el kell mondanom minden lánynak, aki abortuszt fontolgat. A fiatalok szüleinek is el kell mondanom, akik azt mondják a gyermeküknek, hogy mindenben támogatlak, akárhogy döntesz. Nem! Csak az támogatás, ha azt mondom neki, hogy egy élet van benned, és támogatlak abban, hogy megszülessen és felnőhessen. A másik megoldás nem támogatás, mert az az anya roncs lesz, akinek halott gyermeke van.

Létrehoztuk az *Abortusz.hu* oldalt, ahol videókat, szövegeket, információkat nyújtunk a várandós lányoknak, a fiúknak és a nagyszülőknek. Megismerkedtem egy programmal, melyet egy amerikai katolikus pszichológus kezdeményezett, de felekezettől, sőt hittől függetlenül gyógyulnak általa azok, akik abortuszon estek át. Ebben a szolgálatban tevékenykedünk most egy pálos szerzetes atyával, *Puskás Antallal* és a férjemmel együtt.

Szintén katolikus kezdeményezés, melynek már van ökumenikus verziója is, a lelki adoptálás imája. **Kilenc hónapra keresztül naponta imádkozunk egy megfogant, de általunk nem ismert magzatért.** A *Lelkiadoptálás.hu* honlapon megtalálható ez a szöveg, melyet a különböző egyházak elfogadtak. Kérem, hogy imával vagy cselekedettel, aktívan tegyenek a meg nem születettekért és minden élet védelméért! Az életvédelem ügye nemcsak az én ügyem, vagy az orvosoké, hanem mindannyiunké.

A mi történetünk pedig így folytatódott: negyven felé közeledve hiába próbálkoztunk, hogy a negyedik baba is megszülessen a családukba. Bele is törődünk, hogy három fiunk lesz, és ez nagyon szép így. A következő hónapban aztán mégis egy pozitív terhességi tesztet fogtam a kezemben. Az összes későbbi ultrahangvizsgálat során úgy feküdt a baba, hogy nem lehetett megállapítani a nemét. Több perccel a szülés után tudtam meg, hogy kislányunk van, akit *Hannának* neveztünk el. Nevének jelentése: *irgalom*. Ha befogadjuk Isten irgalmát a szívünkbe, akkor még azt az ajándékot is megkaphatjuk, melyre már nem is számítunk.

OLAJ-RABÓCZKY ANETT

Abortusz.hu; Lelkiadoptálás.hu

Elhangzott 2019. október 10-én a Deák téri országos evangelizáción.

A potrohos papok végórája

In memoriam Csaba Gyula

Csaba Gyula (1882–1945) – a mártírhalált halt evangélikus lelkész. Ez az egy kép maradt fenn róla. (Evangélikus Országos Levéltár)

Aligha van sötétebb éjjele az evangélikus egyház 20. századi történetének, mint az 1945. május 1-jére virradó éjszaka volt, amikor valahol, talán Péteri és Gyömrő között, talán az erdőben meggyilkolták Csaba Gyula evangélikus lelkészt. Papi hivatása miatt, brutális kegyetlenséggel.

A lelkész nem volt politikusalkat, sem harcos hitvalló, s valószínűleg a vértanúságra sem készült tudatosan. „Csupán” hűséggel végezte a szolgálatot, amelyre halála előtt épp negyven évvel esküt tett. Lehet, hogy csak rosszkor

volt rossz helyen. A háromgyerekes családapa azonban a fenyegetések ellenére sem menekült el, hanem a helyén maradt. Mártírhalála így inkább az önként vállalt sors beteljesedése volt, mintsem a körülmények véletlenszerű és szerencsétlen összjátéka.

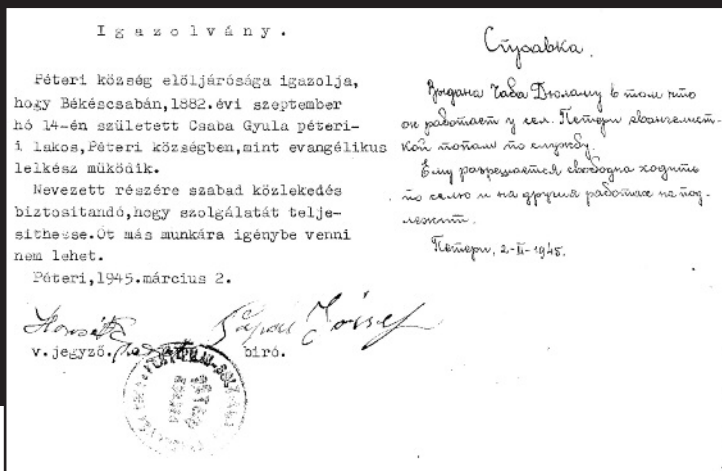
AZ ÁLDOZAT

Csaba Gyula 1882. szeptember 14-én született Békéscsabán, s amint az a Tiszai Egyházkerület ordinációs (lelkészavatási) anyakönyvébe kézzel írt önéletrajzában olvasható, szegénysorsú szülőktől. Középiskolai tanulmányait

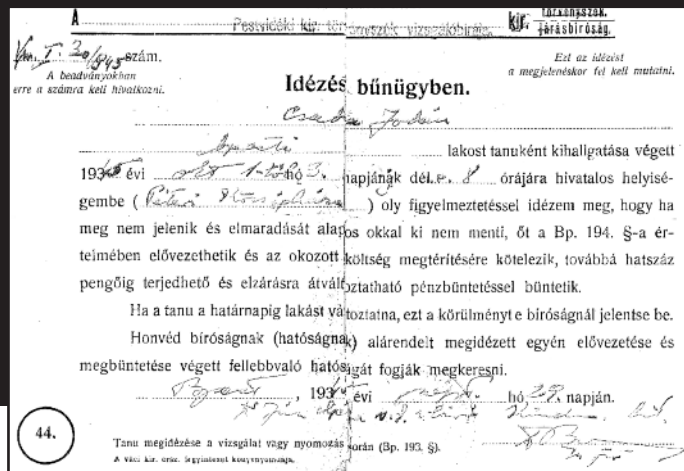
a békéscsabai ágostai hitvallású algimnáziumban és a hódmezővásárhelyi református főgimnáziumban végezte. 1901-ben tett érettségije után a hivatásválasztáson vélhetően nem sokáig töprengett: „Szüleim kérésére, de különösen belső sugallatomra hallgatva a teológiai pályára léptem.” Rövid önéletrajzi bejegyzésében ugyancsak érdemesnek tartotta megemlíteni, hogy 1904. március 30-án eredeti családnévét, a szlovák hangzású *Podsztrelent* Csabára változtatta. A soproni Evangélikus Teológiai Akadémia elvégzése után 1905 augusztusában Miskolcon szentelték lelkésszé. 1905–1907 között Sajóközán segéd-, 1907-től Újcsanálason parókus lelkész volt. 1914 tavaszán lett a Pest megyei Péteri község evangélikus gyülekezetének lelkésze. 1945 április végéig, élete utolsó percéig ott szolgált.

AZ ELKÖVETŐK

1945 tavaszán Gyömrő járásban, amelyhez közigazgatásilag Péteri is tartozott, naponta tűntek el emberek. Gyömrőt 1944 novembere közepén foglalták el a szovjet csapatok, de a fővárost védő külső keleti védvonal nyugat felé való visszaszorulásával 1945 elején továbbvonultak. A járási székhelyen hátrahagytak azonban – fegyverrel és igazolványokkal ellátva – egy néhány fős különítményt. Ez a helyi „proletárokból”, 1919-es kommunistákból, veterán vöröskatonákból összeállt csapat szovjet támogatással átvette a rendőri és nyomozói hatalmat. Vezetőjük, *Krupka Jakab* az 1919-es Tanácsköztársaság gyömrői direktóriumának egykori elnöke lett. A puskával, vörös karszalaggal járőröző önjelölt helyi „rendfenntartók” valóságos rémuralmat teremtettek Gyömrőn és környékén. A községbeli ügynökhálózat közreműködésével kiválasztott embereket berendelték a rendőrségre, sokukat szörnyen megkínózták, majd néhány nap után hazaengedték, másokat elhurcoltak otthonukból, de már útközben megölték őket. Az osztályharcos ideológiával és forra-

A lelkész szabad mozgását biztosító kétnyelvű igazolvány

Idézés, 1945. szeptember 29.

dalmi dühvel felvértezett különítmények így vettek elégtételt korábbi sérelmeikért. „Most megtisztítjuk a gyömrői járást a vezető uraktól” – ezzel az indulattal bosszúhadjáratot indítottak, és likvidálták a járás vezető rétegének számos tagját: főjegyzőt, bírót, intézőt, plébánost, lelkészt, földbirtokost, grófort és egyetemi tanárt, vendéglóst, postamestert.

A hírhedt gyömrői gyilkosságok a világ-háború utolsó hónapjaiban zajlottak, amikor az emberi élet mélységes elértéktelenedése már a mindennapokat is át-szította. Az ország területén dülő katonai hadműveletek során a civil lakosság jelentős része a saját bőrén volt kénytelen megtapasztalni a fizikai-testi erőszak megannyi fajtáját. A férfiak életén, nők testén, gyermekek lelkén átágzó „felszabadító” – megszálló – szovjet csapatok máig eleven sebeket hagytak maguk után. A deportált zsidóság tömeges megsemmisítése és a málenkij robotra szintén tömegesen elhurcoltak életének kioltása a beláthatatlanul távoli, szibériai messzeségben ugyancsak szervesen beépült az akkor élt generációk tudatába. Így akár azt is gondolhatnánk, hogy a korabeli köz-állapotok közepette a gyömrői gyilkosságsorozat nem volt kirívó eset. Csaba Gyulának és százharmincnál is több áldozatársának az eltűnése, sokuk bestiális kegyetlenséggel elkövetett megölése azonban még ezekben az erőszakkal teli, háborús végnapokban is példátlanul mondható.

A TÖRTÉNET

A Csaba-gyilkosság gyökerei a gyömrői visszaemlékezések szerint az 1919-es Tanácsköztársaság idejére és Horcsák Lajos személyére vezethetők vissza. A péteri evangélikus iskola tanítóját a kommunálatti magatartása miatt az egyházvezetés később elbocsátotta ál-

lásából. A községházán írnok lett, de Csaba Gyulát ettől fogva ellenségének tekintette, mert úgy vélte, hogy félreállítását a lelkész mint az iskolaszék elnöke kezdeményezte. 1945 tavaszán érkezettnek láthatta az időt, hogy e sérelemért elégtételt vegyen. Sokakban megmaradt az akkori fenyegetése: „Ütött a potrohos papok végórája, tancot járunk a papok fején.” A pokoli haláltánc víziója azonban nem maradt pusztá szó. Mikla Pál ecseri plébános és Csaba Gyula péteri evangélikus lelkész való-

ban a bosszúhadjárat áldozatává váltak. A korabeli iratokból a Csaba-gyilkosság közvetlen előzményei valamelyest rekonstruálhatók. Csaba Gyuláné férje eltűnése miatt 1945 májusának első napjaiban ismeretlen tettesek ellen feljelentést tett az Államrendőrségen. Kisebik lányuk, Jolán pedig 1945. június 7-én levelet írt Futó Dezsőnek, a Kisgazdapárt országgyűlési képviselőjének, a Kis Újság szerkesztőjének, a segítségét kérve. Filmkockaként peregnek előttünk a családtagok által leírt események. A lelkész nem sokkal eltűnése előtt bajlós atrocitás érte: „1945. április 30-án délután (elrablását megelőző délután) férjem Gyömrőre ment gyalog temetni. Amint kiért a faluból, két kerékpáros péteri rendőr ment utána, és megkérdezték, hogy hová megy, miért, meddig marad, miért nem jelentette be távozását a községházán.” Mivel azonban a szabad lelkesi mozgását biztosító magyar és orosz nyelvű engedélye is nála volt, továbbengedték, de megfenyegették, hogy ennek még lesz következménye. Lett is!

A pokoli haláltánc víziója azonban nem maradt pusztá szó.

„1945. április 30. és május 1-e napja közötti éjjelen, cca. 11-12 óra között ismeretlen egyének behatoltak Péteri községben (Pest megye) az evangélikus lelkészlakás udvarára, s onnan férjemet [...] megtevesztéssel kicsalták, és magukkal hurcolták ismeretlen helyre. [...] A kérdéses éjjelen arra ébredek, hogy férjem gyertyát gyújt, s öltözik. Kérdésemre, hogy hová készül, azt feleli: »Itt vannak

értem Gyömrőről.« Ezt követően az udvarról a nyitott ablakon keresztül kiáltás hangzott be, amiből, mivel kissé nagyot hallok, ennyit értettem meg: »Hallgasson, semmit sem szabad mondania.« Erre férjem válasza: »Csak meg kell mondanom, hogy miért gyújtottam gyertyát, és miért öltözöm.« Férjem felöltözvén a szobából kiindult, kikísértem az udvarra nyíló ajtóig, de az udvaron – igaz, elég sötét volt – senkit sem láttam. Férjem az utcára vezető ajtó felé távozott, ahová én már nem kísértem el. Férjem azóta eltűnt.”

Eltűnése másnapján, a május 1-jei kommunista ünnepségen Horcsák Lajos fennem azt hangoztatta: „Szabadok vagytok, a papot elintéztük.” **Mindemellett az egykori kántortanító mintha maga is úgy érezte volna, hogy túllőttek a célon.** Elmentmondásos mondatait Csaba Gyuláné a rendőrségi feljelentésében idézte fel: „Mikor férjem eltűnéséről beszéltek Horcsák Lajossal, ilyen kijelentéseket tett: »Én ezt nem így akartam elintézni.« Másik esetben: »Én nemes bosszút akarok állni.«” Horcsák ugyanakkor súlyosan megfenyegette a környezetét: „Aki a pap ügyében valamit tenni mer, vagy kutatja, vagy olyanok segít, aki kutatja, a paphoz hasonló sorsra jut.”

Csaba Gyula lelkész emlékhelye a péteri evangélikus temetőben

Fotók: Mirák Katalin

A kőn olvasható szöveg:

Csaba Gyula evangélikus lelkész, tanügyi esperes emlékére, aki 40 évi – helyben 31 évi – hűséges szolgálat után 1945. május 1-én politikai gyilkosság áldozata lett. Áldott szolgálatára és méltatlan elpusztítására emlékező főhajtással állította családja, a Péteri Evangélikus Egyházközség, a Pest megyei ev. egyházmegye lelkészi kara. „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.” Mt 6,12

Csabáné 1945 májusa elején sorra járta a hivatalokat, de nem tudott a férje nyomára bukkanni. Csak ellentmondó híreket kapott: „A járasszékhelyen, Gyömrőn a főszolgabíró úr, a járási parancsnok úr, az orosz járási parancsnok úr, a rendőrség egybehangzó véleménye szerint Csaba Gyulát el nem fogták hivatalosan, rendeletet elfogatására nem adtak ki, nem csukták le, a foglyok között nincsen. A faluban beszélnek, hogy egyesek szerint férjem Pesten az Andrassy út 60-ban van becsukva, mások szerint Gyömrőn a Pálffy-kastélyban van. Ismét mások szerint Vecsésen lelőve.”

Hogy Horcsák Lajosnak a pap „elintézésére” tett kijelentése pontosan mit takart, arról a család csak évtizedekkel később értesült: Csaba Gyulát, vélhetően első sorban személyes bosszúból Gyömrő határában brutálisan meggyilkolták. Előbb megkínózták, szemét kiszúrták, nyelvét kitépték, testét megbecstelenítették, végül agyonlőtték, maradványait állítólag egy pöcögödörbe lökték.

SNITT, FILMSZAKADÁS – NEGYVENÖT ÉVRE

A lelkész megölése egy nagyszabású politikai gyilkosságsorozat része volt. Előzményei az 1919-es proletárdiktatúra idejére nyúltak vissza, a történet azonban a személyes bosszú elemein túl izéltőt adtak a második magyarországi kommunista diktatúra későbbi, de már az 1945-ben formálódó egyházüldöző, a legfőbb ideológiai ellenség fizikai megsemmisítését célzó egyházpolitikai módszereiből is.

A gyilkosságoknak minden fenyegetés és titkolózás ellenére híre ment. 1945 nyarán eltűnt férjüket kereső asszonyok egy csoportja személyesen tett panaszt

Erdei Ferenc belügyminiszternél, de nem jártak eredménnyel. A pártok különbözőképpen reagáltak a gyömrői ügyre. A kommunista vezetők pontosan felmérték, hogy az ügy kitergetéséből a pártnak „mérhetetlen erkölcsi kára fog származni”. Futó Dezső és Pfeiffer Zoltán kiszagzda politikusoknak azonban, megkerülve az ügy eltusolásában és elhallgatásában érdekelt kommunista vezetést, sikerült elérniük a nyomozás megindítását. 1945 szeptemberében megkezdődtek az exhumálások, amelyek során százharminchárom áldozatból huszonkét halottat találtak meg. Csaba Jolán 1945 októberének elejére kapott idézést Péteribe, az exhumáláshoz szükséges azonosítás céljából. Dr. Jahn Géza vizsgálóbíró ki is hallgatta, de a lelkész lánya az exhumálásnál már nem volt jelen.

A kivizsgálásra tett kísérletek 1946 folyamán elakadtak, az 1948-as teljes kommunista hatalomátvétel után pedig a gyömrői rettenetre a kényszerű hallgatás sok évtizedes fátyla borult. Csak 1988–1990-ben, a médiában elhangzott műsorok és megjelent cikkek nyomán kezdődött meg újból az ügy kivizsgálása. S a családtagoknak is csak a rendszerváltás kezdetén lett elegendő bátorságuk ahhoz, hogy kezdeményezzék az áldozatok rehabilitálását.

TEMETETLENÜL

Bár kézenfekvő irodalmi párhuzam lehetne, Arany János sorai – „A radványi sötét erdőben Halva találták Bérczi Benőt.” – semmiképp sem passzolnak

Csaba Gyula történetéhez. Az ő holtteste ugyanis nem került elő sem az 1945-ös exhumáláskor, sem a Legfőbb Ügyészség által 1990-ben elrendelt tényfeltáró vizsgálat során. Lánya még akkor is kénytelen volt azt írni: **„Hogy édesapám holtteste hol porladt el, ma sem tudom.”** Nem adatott meg neki a versben megénekelte nyughely: „Hogy mindennek el kell múlni, S egyszer a mély sírba hullni, Fájdalmas végzet ez.” (Csaba Gyula: *Vége elmúlt életemnek*)

A péteri gyülekezet azonban 1983 óta, néhai lelkésze, *Foltin Brúnó* kezdeményezésére évente megemlékezik róla. A község temetőjében 1992-ben emlékhelyet állítottak neki. Az 1945 utáni korszak első és egyetlen evangélikus lelkész vértanújának, az evangélikus egyház temetetlen halottjának emlékét 2006 óta tábla őrzi alma materében, a békéscsabai evangélikus gimnáziumban.

2020. április 30-án, elpusztítása évfordulóján ne feledkezzünk meg Csaba Gyuláról! Én bizonyosan gyertyát gyújtok azon az éjszakán – amikor hetvenöt éve valahol, talán Péteri és Gyömrő között, talán az erdőben meggyilkolták. Papi hivatása miatt, brutális kegyetlenséggel.

MIRÁK KATALIN

A szerző történész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottságának tagja és az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársa.

Segítőtársul hívott el az Úr

Beszélgetés Széll Bulcsúné Győri Évával

Nagytarcsára. Nálunk nagy forgalom volt, rá is csak úgy tekintettem, mint az öcsém egy barátjára. De mégis – magam sem értettem, hogy miért – valamiféle feszültség volt bennem miatta. Amikor meglátta, hogy milyen ifjúsági élet van Nagytarcsán, elkezdett kijárni hozzánk. 1969. január 3-án kezdődött a kapcsolatunk. Elmondta, hogy kezdetben csak az ifi miatt jött Nagytarcsára, de most már nem csak ezért jön. Egyből azt mondta, hogy szeretne feleségül venni, úgy gondolja, hogy engem az Úr adott az ő számára, és megkérdezte, hogy mit gondolok erről. Teljesen váratlanul ért, mégis igent mondtam. Azért tettem így, mert láttam, hogy olyan, mint az apukám. Isten az első számára, mindent öléé visz, így hoz döntéseket.

Azt gondolom, hogy Isten erősítette meg a szándékot a szívetekben. Hogyan bátorított titeket igéken keresztül?

Ahogy ez elrendeződött közöttünk, vasárnap az az ige volt, hogy „Az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünkben” (Zsolt 118,23). Ezt adta nekem Bulcsú, a gyűrűbe is ez van belevésve. Azt mondta, hogy kérjek én is az Úrtól megerősítést. Több hét múlva kaptam ezt az ígét: „Hű az, aki elhív erre titeket; és ő meg is cselekszi azt.” (1Thessz 5,24) Akkor megértettem, hogy az Úr elhívott engem is Bulcsú mellé, hogy segítőtársa legyek. Ezt láttam otthon is. Édesanyám énekkart is vezetett, kántorizált is amellet, hogy otthon tartotta a frontot. Minden módon támogatta aput a szolgálatban – és én is így akartam tenni.

Hová helyezték Bulcsút, amikor végzett a teológián? Hol kezdtél dolgozni a tanulmányaid után, a házasságotok elején?

Bulcsú másodéves volt, amikor a kapcsolatunk elkezdődött. Az eljegyzést megtartottuk, de nem házasodtunk össze, amíg nem végzett. 1972-ben szentelték lelkésszé, és akkor Bócsára

Evangéliumi hitű, kreatív, gyerekszerető lelkész édesapa és édesanya mellett nőttél fel testvéreiddel együtt. Mit hoztál a szülői házból?

Csodálatos gyerekkorom volt, sok erőt merítettem abból, amit otthon kaptam. Egészen kicsi korom óta nagyon szeretem az Úr Jézust. Ez sokat segített olyan tizenegy éves korom körül, amikor betegségek, bajok jöttek, az egyik kisöcsém pedig meghalt. Az a hit adott erőt, hogy az Úr Jézus mindig velünk van, és tud segíteni.

Lelkész édesapám, Győri János fantasztikusan tudta az ígét magyarázni, gyerekként is élveztem hallgatni. Ő úgy tudott szeretni bennünket, hogy minden gyermeke úgy érezte, hogy ő a ked-

vence. Édesanyám és nagymamám aláztatos lények, ahogyan édesapám mellett helytálltak, fontos példa számomra.

Édesanyám volt a példaképem. Olyan szerettem volna lenni, mint ő. Édesapánk is dicsérte őt, és példaként állította elé. A dicséretet később én is mindig megkaptam a férjemtől, Széll Bulcsútól, és ez sokat számított, hogy helyt tudjak állni. Az ember szívesen szolgál annak, aki értékeli. Édesapám pedig olyan értelemben volt mintakép, hogy olyan férjet kerestem, mint ő.

Hogyan találkoztatok Bulcsúval?

János öcsémmel a teológián ismerkedtek meg, és vele jött ki 1968 tavaszán

kerültünk. Nekem könyvelő, statisztikus és tervező végzettségem van, ezért könyvelőként kezdtem dolgozni. Szerettem a matekot, a számokat, ez volt a hobbim. Emellett alig vártam, hogy gyermekünk szülessen, és otthon lehessek. Amikor sorban megszülettek a gyerekek, otthon maradtam velük, és Bulcsút is helyettesítettem néha.

Bócsa után hány gyermekkel mentek tovább Lucfalvára?

Akkor vártuk a másodikakat, 1975-ben. Lucfalvára kerülésünk is Isten vezetése volt. Mi jól éreztük magunkat Bócsán, viszont a gyülekezetet Soltvadkerthez csatolták, és így ott megszűnt a lelkesítő állás. Az *Evangélikus Életben* éppen akkor olvastuk, hogy Lucfalva lelkesítő keres. Ez a színtén kicsi gyülekezet nem akarta, hogy Sámsonházához csatolják.

Május 1-jével kerültünk oda, és október első vasárnapján már felszenteltünk egy százhusz személyes imaházat. Ezt a növekedést Isten adta. A gyülekezetben is élt a vágy, és ezt Isten megáldotta. Attól a pillanattól, hogy odakerültünk, tele volt a templom. Az első felhívásra hatvan-hetven ember jelentkezett az énekkarba. Az imaház építésénél az asszonyok főztek, a férfiak dolgoztak. Első nap hozták a szokásos pálinkát, de Bulcsú azt kérdezte: így fogjuk építeni Isten házát, pálinkázva és sörözve? Az emberek megértették, és ital nélkül is ment a munka, még jobban is.

Mi volt a titka ennek az ébredésnek?

A Szentlélek kiáradt. Egy egész gyülekezet valóban megtért, és megváltozott az életük. Olyan családok békéltek meg egymással, amelyek generációk óta haragban voltak. Sokan elhagyták az ita-lozást. Azóta már a harmadik generáció él Lucfalván, és mind ott vannak a templomban.

A gyerekek születése hogyan alakította az életeteket?

Lucfalván született meg az ötből négy gyermekünk. Amikor a második gyermekünk megszületett, majdnem meghaltunk mindketten. Egy hemangioma lett a kislányunk nyakán, amiről azt mondták, hogy meg kell majd műteni, mert nem fog elmúlni. Korábban mindennap együtt imádkoztunk, de ahogy sűrűsödött az életünk, ez szinte észrevétlenül elmaradt. Amikor ilyen beteg lett a kislányunk, minden este imádkoztunk

az ágyánál. Úgy hiszem, mindez azért történt, mert az Úr figyelmeztetett, hogy ne hanyagoljuk el a közös imádságot. Fél év múlva már nem nőtt tovább az érde-ganat, egyéves korára pedig felszívódott.

A harmadik és negyedik gyermekünkkel nem volt semmi gond, de az ötödikkel, a kislányunkkal sok nehézséget, tragédiát éltünk át. Hat hónapos terhesen vakbélgyulladást kaptam, megműtöttek, utána fertőző májgyul-ladásom lett. Amikor megszületett, besárgultam, öt hétre elkülönítették tőlem, de utána mégis besárgult ő is. Később kiderült, hogy autista. Ez egy borzasztó nagy megpróbáltatás volt, de az Úr ebben is velünk volt és erőt adott. Sokat imádkoztunk érte. Nem gyógyult meg, és azt hittem, hogy nem élem túl, amikor tizennyolc évesen meghalt, de utólag mégis úgy látom, hogy az Úr kegyelme volt ez is. Mi lett volna vele, ha felnőtként itt marad, amikor mi már nem élünk? Addig volt nehéz, amíg nem tudtam elfogadni, hogy most vele van felada-tom. De utána boldogok voltunk azok-ban az években, amíg velünk volt.

Elvégeztem a teológiát, tartottam volna istentiszteleteket, de az Úr meg-állította benne. Akkor azt láttam meg, hogy a fő feladatomban az imádkozás. Bulcsú mindig szerette, ha elkísérem a gyerek-, családi és ifjúsági csoportokba, ahol szolgált, mert tudta, hogy imádkozom érte. *Bulcsú* miatt nem nagyon tudtam részt venni az együttléteken, de amíg ő homokozott, higgantam, addig én imádkoztam. A gyülekezetbe járó gye-rekekkel is sokat foglalkoztam.

Nyugdíj előtt az utolsó szolgálati helyetek Kispeszt volt. Bulcsú az utolsó években komoly betegséget hordozott.

1989-ben kerültünk Kispestre, és az évek során ott is erősödött a gyüleke-zet. Imádkoztunk, hogy jöjjenek a csa-ládok is, ne csak az idősebbek. Ennek nyomán alakult meg az imaközösség, és évek múlva tele lett a templom csa-ládokkal.

Amikor Bulcsú rákos lett, úgy reméltük, hogy az Úr meggyógyítja. Ugyanúgy éltük tovább az életünket, pedig rengeteg műtétje volt. Akkor értettem meg az apostolok helyzetét, akik hitték, hogy még az ő életükben visszajön az Úr, és tették a dolgukat. Szükségük volt erre a tudatra. Bulcsú végül meghalt, de nekünk is szükségünk volt a gyógyulás remény-ségére, hogy kibírjuk ezeket az időköt.

Halála reggelén is felolvastam neki az ígét, de nem hatott rám különösebben. Este hat órakor, amikor elment, az ösz-szegyűlt családtagoknak mondtam, hogy olvassuk el az ígét együtt. „De az igazak örülnek, vigadnak, Isten színe előtt vígan örvendeznek.” (Zsolt 68,4) Megállt a levegő. Hát ezt olvastuk reg-gel? Mi itt siratjuk, de ő ott vígan örven-dezik az Úr előtt. A temetéskor pedig ez állt az *Útmutató*-ban: „Akkor majd az igazak fénylenek Atyjuk országában, mint a nap.” (Mt 13,43) Ez nagy vigasz-talás és erősítés volt számunkra.

Nehéz egyedül, de most azt kell megtanulnom, hogy az Úr valóban elég legyen mindenre. Most meg kell tanul-nom társ nélkül is hitben járni.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Fotó: Erdész Zoltán

Kapd el a kegyelmet!

Isten sok mindent tett az életünkben. Amikor összeházasodtunk, én húszéves voltam, a feleségem pedig tizennyolc. Azt szokták mondani az okosok, hogy ilyenkor nem szabad összeházasodni, mert nincs mire. Két egyetemista ne házasodjon, majd, ha végeznek a tanulással, majd, ha biztos kenyér lesz a kezükben...

Aztán lett hat gyermekünk, ami ma-napság luxusnak számít. Valójában nyolc gyermekünk van, csak ketten visszafordultak még méhen belül: *Lőrinc* és *Róza*, de ők is a családuknak tagjai. Ilyenkor is azt szokták mondani, hogy lépj tovább, ott van a hat szép gyereked, velük foglalkozz! De úgy hiszem, hogy Isten nem teremt potyára

lelkeket. **Isten embereket teremt, és ő ad nekik életet: éveket vagy csak két percet.** Előtte nincs értékesebb és kevésbé értékes élet. Egy Nobel-díjas fizikus sem értékesebb vagy tökéletesebb az ő szemében, mint egy icipici magzat, aki még meg sem született.

Kaptunk tehát hat gyermeket és még rengeteg áldást. Van négy unokánk, és a generációk egy kicsit összetorlódtak a családban, mert a legnagyobb unokám csak egy kicsit idősebb, mint a legkisebb gyermekem. Így Julcsi lányom azonnal nagynéni lett, amint megszületett, hiszen Vilmos unokám három héttel előtte érkezett. Előfordul olykor, ha együtt visszük őket játszóházba, hogy megkérdezik, ikrek-e. Ilyenkor

vicces a válaszuk: nem, csak Vilmos elhozta a nagynénjét is.

Tényleg nem volt semmink, amikor nekivágtunk az életnek. Ez nem okos dolog, senkinek sem ajánlom, aki biztonságos életet szeretne. De Isten nem biztonságos, hanem szeretetlenni életet szán nekünk. A dolgok nem mindig akkor működnek jól, amikor igyekszünk megtervezni kockás papíron a megfelelő négyzetméterszámot, a megfelelő gyerekszámot, a megfelelő léghőmért, a megfelelő fizetést. Rá vagyunk utalva Isten kegyelmére, még akkor is, ha megvan mindenből a megfelelő, mert senki sem tudja, mit hoz a holnap. Idővel lett házuk, lett autónk, és boldog ember vagyok, mert a hobbim a szakmám.

Fotó: Galambos Ádám

Az emberi életben, kiváltképpen a hívő életben a gyalázatunk, a nyomorúságunk és Isten dicsősége hihetetlen módon össze van keveredve egymással. Megpróbáljuk kisimogatni, de akkor is össze van keveredve. Isten azt mondja, hogy ez így jó. Mi meg azt mondjuk, hogy nem jó, mert szeretnénk az életből csak a szépet és jót kiválogatni. Kívül hagyni a ronda, mocskos világot és minden nyomorúságot.

Zsámbékon élek, és ott, a közelben minden tökéletes, még a darazsak meg a poloskák is formatervezettek. Van ott egy pincesor, ahol önkéntes foglалásos alapon egy pár lakik az egyik pincében. Csillagfogú néaninek hívják a gyerekeim a nénit a nem egészen rendezett fogorsora miatt. Vele él a ritkán józan párja, és gyakran veszekednek, verekednek, kiabálnak. Úgy élnek, mint az állatok, mondjuk mi, ítélkező normálisak. Hogy élnek? Úgy, ahogy mi is élnénk, ha nem lenne áramunk, csatornánk. A mi dicsőségünk és istendicséretünk közepette ez is a mi gyalázatunk, meg az is, ami a nagyvilágban történik, például Kurdisztánban, éppen most.

Vegyünk egy öszövétségi jelenetet. Ábrahám elmegy a szomszéd országba, de fél, mert szép a felesége, és azt gondolja, hogy el fogják venni tőle, esetleg őt is megölik miatta. Mit tesz? Odaadja önként a király háremébe. Jön Isten, és azt mondja, hogy az én emberem voltál, de most tűnés innen? Nem! Azt mondja, hogy megáldalak téged, és megsokasítalak. Pedig még a pogány király is megbotránkozik azon, amit Ábrahám tett! **Isten nem az alkalmasakat választja ki, hanem a kiválasztottakat teszi alkalmassá – és néha nehéz dolga van.**

Mikor dicsőült meg az Emberfia? Amikor kenyeret szaporított? Amikor beteget gyógyított? Amikor vízen járt? Nem. Amikor Júdás elárulta harminc ezüstpénzért, akkor mondta Jézus, hogy most dicsőült meg az Emberfia. Nem akkor, amikor mi, emberek azt gondolnánk: Ez aztán nagy dicsőség...!

Egy kis történetet fűznék még hozzá a saját életünkből. A negyedik gyermekünket vártuk, és az orvos hazaküldte a kórházból a feleségemet, hogy ez még csak amolyan jósló fájás, menjen haza nyugodtan. Este, amint ledőltünk az ágyba, megszólalt: Te, ez elindult! Azóta sem látott engem akkorát ugrani. Azonnal telefonáltam taxiért. Aztán áthívtam a sógornőmet a gyerekekhez, és elindultunk.

Amint megérkeztünk a kórház bejáratához, ahol őt délután kiengedték, be akartunk menni, de este az a kapu már zárva van. Kifizettem a taxist, és kérdeztem a feleségemet, hogy most mit csináljak. **Azt mondta: Kapd el!** Reflexmozdulattal odakaptam, és még ma is érzem, ahogy az újszülött a kezembe huppant. Az egész jelenet a mai napig elképzelhetetlen. Lekaptam az ingemet, és beletekertük a babát. Ott álltunk az aszfalton egy vértócsában, tetőtől talpig „alkalmasan”. Én könyékig véresen, félmeztelenül, a feleségem a köldökzsinórral és a babával a kezében. Közben a taxis ököllel verte a kórház ajtaját, mert ott, ahol nem lehetett bemenni, azért volt egy portás. A portás feltelefonált a szülészetre, de azonnal lecsapta a kagylót, így ők sem tudták, hogy az őt bejárat közül melyikhez kell jönni. Megláttunk szemben egy épületet, ott ácsorgó emberekkel. Azt gon-

doltuk, hogy mentősgarázs, de valójában egy kukásgarázs volt. Odakiabáltunk az embereknek, hogy jöjjön valaki segíteni. Egyikük segített hozni a táskánkat, és elindultunk az időközben megnyíló kórházajtón befelé. A harmadik emeleti szülészeti legalább öt ajtaját végigkopogtattuk, mire bebocsátást nyertünk. Festői csoport lehettünk; mint a szent család annakidején.

A kórházban én is megmosakodhattam, és kaptam egy fehér, pecsétetes kórházi köpenyt. Hazafelé még be kellett ugranom a boltba kenyérért. Az éjjel-nappali üzletben ismertek, de nem tudták a foglalkozásomat. A boltos úgy köszönt el: Viszlát, doki!

Annyi teológiai vitát folytatunk arról, hogy ha a kegyelem ingyenes, akkor most kell vagy nem kell érte dolgozni? Meg hogy úgylis hiába dolgozunk, de azért igyekezzünk... Mi az Isten használati utasítása a kegyelemhez? Kapd el!

LACKFI JÁNOS

Elhangzott 2019. október 10-én a Deák téri országos evangelizáción.

A hívő élet és a munka

Hol volt a helye a munkának az életemben, amikor sikeres voltam, de hitetlen? Hogyan változott meg ez, amikor vallásos lettem? Végül hogyan került helyére minden, amikor vallásosból megtért hívő emberré váltam, és megértettem Isten és az ember kapcsolatának a lényegét? Ma olyan életformát szeretnék élni, amely vonzóvá teszi a keresztyén életet. Ez a küldetésünk, így lehet az evangelizáció mellett a munkánk is a tanítványnevelés eszköze.

Harminc éve tanultam az NDK-ban közgazdaságtant. Azt tanították, hogy az élet fókuszában a társadalmilag elismert munka kell, hogy álljon. Az egyetemről hazatérve elkötelezett fiatal ateistaként indultam az életbe, és meg voltam győződve arról, hogy az ember az önmegvalósítás útján tud érvényesülni. Tele voltam reménnyel és küzdeni akarással. Meg voltam győződve arról, hogy meg fogom valósítani a terveimet. Céljaim elsősorban az anyagi biztonság, a család és a karrier voltak, és mindenekelőtt a munka mellett köteleződtem el. Mindenáron meg akartam szerezni azt az anyagi háttérrel – házat, autót, bankszámlát –, mely ahhoz kell, hogy az ember biztonságban érezze magát. Fontos dolognak tartottam azt is, hogy ezt példamutató módon tegyem. Úgy gondoltam, ha sikeres leszek, akkor ebből másnak is kell részesülnie. Úgy is mondhatnám, hogy jó ember akartam lenni.

A nyolcvanas évek vége és a kétezres évek eleje között ez az Isten nélküli sikeresség hatalmas eredményeket hozott. Megalapítottuk a *Pharmavit Gyógyszergyárat* és a gyógyszerekkel, pezsgőtablettákkal rengeteg pénzt hoztunk a tulajdonosoknak, emellett megdupláztuk Magyarországon a vitaminfogyasztást, tehát jót tettünk az emberekkel. A Plusssz pár év alatt Közép-Európa legnagyobb vitamín-márkájává vált. Ez az eredmény oda vezetett, hogy 1994-ben a cégünket az első magyar gyógyszergyárként a londoni tőzsdére vittük. Két év múlva a világ akkor egyik legnagyobb gyógyszergyára, egy amerikai cég egyszerűen kivásárolta a Pharmavitot a tőzsdén. Olyan cégért fizetett száztízmillió dollárt, melyet mi raktunk össze. Ekkor már én is komoly anyagi háttérre tettem szert.

Az üzleti élet mellett a társadalmi ügyek is fontosak voltak számomra, hiszen komolyan gondoltam, hogy mások is részesüljenek a sikerből. Így alapítottuk meg a *Misszió Egészségközpontot* Veresegyházon, mert hittem abban, hogy egy rendszerváltás utáni

országban nemcsak pénzből pénzt kell csinálni, hanem a társadalom többi területét is rendbe kell hozni. Jelentős összeget áldoztam a saját adózott pénzből arra, hogy bizonyítsam, jobb eredményeket tudok felmutatni ebben a korábbi rendszerhez képest. Ez volt a célom a *Bolyai János Alkotói Díj* megalapításával is, amellyel a magyar tudományos élet elismertségét akartuk felemelni legalább a zenészek és a focisták elismertségi szintjére. Ezzel a díjjal, amely ma is a legnagyobb díj Magyarországon, több mint harmincmillió forintot kap a díjazott.

Az eredményem és a hírem mentén sok ember számára fontossá váltam. Így lettem az első Orbán-kormányban a miniszterelnök tanácsadója. Azt szeretném mindezzel láttatni, hogy **egy hitetlen ember igenis tud jó dolgokat tenni, képes becsületes munkával sikereket elérni**. Ugyanakkor a sikerek mögött komoly kudarcok is voltak. Az ember egyszerűen nem győzi azt a sok mindent kézben tartani, amit jóindulatúan elindított, és felszínessé válik. A vagyonom jelentős részét elveszítettem pár év leforgása alatt, pedig csak vállalkozásokba, vállalatokba fektettem be. Az intenzív munka és a stressz, hogy folyamatosan bizonyítanom kell, hogy én vagyok a legjobb, megbetegített. Több mint huszonhárom éven keresztül egyre súlyosabb krónikus betegségben szenvedtem, és ezt mindenképpen el akartam titkolni az emberek elől. Ez az állandó égés az első családom széteséséhez vezetett.

A teljesítménykényszer, a rengeteg munka, az odaszánás pótszerekre szoktat. Mindegy, hogy ez alkohol, cigaretták, nők, drog vagy játék. Amikor az ember egyet vagy többet kipróbál közülük, gondatlan gazdává válik. A másik tanulság, hogy emberi mérce szerint sok jó dolgot tettem, mégsem voltam megelégedett. Mint mindenkinek, nekem is voltak bálványaim, amelyekről a boldogságomat reméltem: a hatalom, a gazdagság, a kapcsolatok, a „jó ember” énkép. A bálványaim etetése azonban minden energiámat elszívta. Megéltem, hogy a bálvány sokat ígér, keveset ad, és a végén mindent elvesz. Életemnek ezt az időszakát pontosan tükrözi ez az íge Lukács evangéliumából: „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, önmagát pedig elveszti vagy romlásba viszi?” (Lk 9,25)

Amikor a kudarcok sora elkésérik, amikor a siker zaja elül, akkor hallja meg

az ember Isten szavát. Velem ez először 2007-ben történt, amikor családommal csatlakoztunk egy református gyülekezethez. Elindultunk egy új úton. Tempomba jártunk, Bibliát olvastunk, imádkoztunk, szolgáltunk és adakoztunk. Azért volt keserves ez az időszak, mert én azt hittem, hogy Isten elvárásai szerint cselekszem, de az üzleti életben továbbra is kudarcosak voltak az ügyeim, a betegségem egyre súlyosabbá vált, és kezdtém abban is kételkedni, hogy képes leszek-e jó családfővé válni az új családomban. Később megértettem, hogy vallásos emberként is végig én voltam az Úr, Istent csak használni akartam, hogy oldja meg az életem problémáit. Lassan meg kellett értenem, hogy Isten személyesen engem szeret, nem a teljesítményeimet. Isten szerint akartam végezni a munkámat, de az még mindig rólam, az anyagi biztonságom visszaszerzéséről szólt. **Valójában a hitetlen ember és a vallásos ember Isten szemszögéből nézve egyforma.**

2014 februárjában aztán váratlanul igent mondtam, hogy részt veszek egy férfi csendeshéten. Hallgatva férfitársaimtól a nehezebbnél nehezebb történeteket, felmerült bennem a kérdés: lehetséges, hogy az én életem is olyan drámai helyzetben van, mint az övék? Átadtam magam ennek a folyamatnak, amely során lekerült rólam az álarc, melyet az elmúlt évtizedekben magamra raktam. Teljes mértékben össze-

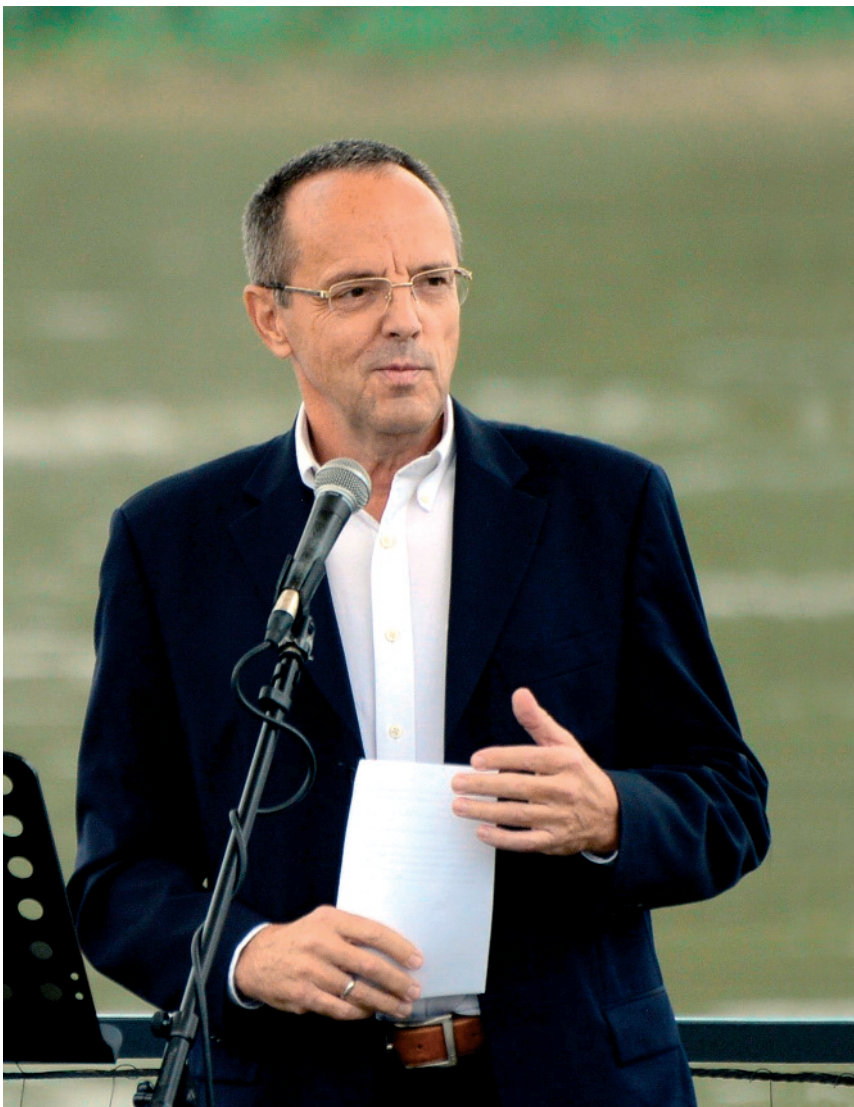
tört a büszkeségem. Megéltem az elesttségemet, és semmi másra nem vágytam, csak hogy Isten vegye át az életem irányítását. Isten megszólított, és ezzel elindult egy teljesen új dimenziójú kapcsolat, amelyben ő változtat meg engem, nem én változtatok magamon. Istenben bízom, és ő irányít engem. Őt követem egy csodálatos, ismeretlen, feladatokkal teli úton. Megértettem, hogy az átalakulás életünk teljes egészét kell, hogy érintse: a házastársi kapcsolatot, a gyerekeinkhez, a munkánkhoz való viszonyulást. A hatalom és a rend vonatkozásában végre helyesen kapcsolódtam Istenhez. Megértettem, hogy ő az Úr és én vagyok a szolga. Megértettem, hogy szeretetkapcsolat van közöttünk. A Szentháromság családja befogadott, fiúvá váltam, és ez adja az identitásomat. Persze a mindennapokban előjönnek azért a régi beidegződések: újra árvának érzem magam, és úgy is viselkedem. Ilyenkor emlékeztetem magam, hogy a világot megváltó Úr gyermeke vagyok, aki a fiúság Lelkét kapta. Ennek bizonyosságával tudok szembeszállni a kételyeimmel, küzdeni a konfliktusokkal, félelmekkel. Az életem korántsem tökéletes, és hazudnék, ha azt mondanám, hogy ez már egyáltalán nem zavar, de kell-e biztosabb identitás, mint az Isten gyermekének lenni?

A mai atomizált társadalomban mindenki önmaga akarja értelmezni a jót, a rosszat, a sikert, a kudarcot, az igazsá-

got, a hazugságot. Nekünk ebben a környezetben kell és lehet révbe jutnunk. Van útmutatónk: Jézus Krisztus, és van útmutatásunk: a Szentírás. „Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2) A hívők számára érthető, hogy ne szabjuk magunkat a világhoz, és érthető, hogy Istennek van jó és tökéletes akarata, de mit mond Pál arról, hogy hogyan jutunk el oda? Változatok megelmétek megújulásával. **Új célt kell kitűznünk. Nem az anyagiak, a család és a karrier a cél.** Hívó életemben a legtöbb időt azzal töltöttem, hogy megértem az új identitásomat, és ennek megfelelő életvezetést próbálok kialakítani. Szükséges egy életútelemezés. Megérteni és értelmezni a múltat: mi volt Isten akaratából megélt érték, és mik a Sátán követésének a szegényfoltjai? Mi az a tanulási folyamat, amelyen az Atya végigvezetett, amikor még nem ismertem őt, és hogyan tudok a továbbiakban ezekkel a tapasztalatokkal az ő szándéka szerint élni?

A második feladat, hogy miként tudom az elhívásomat életem programjává formálni. Az elhívás nem rólam szól, hanem arról, hogy bekapcsolódhatok Isten munkájába, hiszen átadtam neki az életemet és annak irányítását. A Jelenések könyvében olvashatjuk: „adok neki fehér kövecskét is, és a kövecskére írva új nevet, amelyet senki sem tud, csak az, aki kapja.” (Jel 2,17) *Georg McDonald* pásztor írja, hogy ez lesz az az igazi név, mely viselőjének jellemét, természetét, lényegét kifejezi. Ám ezt a kövecskét Isten csak akkor adja oda, amikor már azonosultál a neveddel. Az Isten által adott név az emberről alkotott isteni elgondolás kifejeződése. Azt mutatja meg, hogy ő milyennek képzelte el, amikor megteremtett. Az újjászületett ember útja a fehér kövecske megszerzésére irányul. A felelősség nemcsak abban áll, hogy én szeretnék belesimulni Isten akaratába, olyanná lenni, amilyenek ő megtervezett, hanem hogy ő rajtunk keresztül szeretne kisugározni valamit a világba. Ez nem önös ügy, neki terve van velünk. Össze kell fognunk nekünk, hívőknek, akik ugyanerre törekszünk, és ezt közösségben kell megvalósítanunk.

A harmadik feladat, hogy az Élet vállalkozójává váljunk. A munka nagyon más értelmet kap ebben a vállalkozásban. Tartalmát és helyét ebben az új célrendszerben kell megkeresnem.

Mi a krisztusi motiváció a munkában, és az mitől válik szentté? Ezekre a kérdésekre kerestem a választ. A motiváció vonatkozásában három állításom van:

1. Ha az értékrendem Krisztusban van, akkor ezt meg is kell élnem. Jézus életének és a Bibliának az ismerete nagyon fontos.

2. A munka világa a környezetformálás meghatározó helyszíne. Ott töltjük a legtöbb időnket. Miközben dolgozom, tudatában kell lennem, hogy Krisztust mutatom fel vagy torzítom el.

3. Meg kell keresnünk együtt annak az útját, hogy keresztyén értékrendünk megtartása mellett szembenézzünk a világ rendkívül gyors változásaival.

Mindhárom állítás vonatkozásában fontos, hogy ezt közösségben tudjuk fejleszteni, és hogy találjunk olyan tanítót, aki ebben a folyamatban előttünk jár. A munkánk pedig akkor válik szentté, ha képesek vagyunk a munkahelyünkön is Krisztus példáját követni.

Mindenki a saját, Istentől kapott lehetőségeihez mérten találhatja meg annak a módját, hogy hogyan tegye hozzá a maga részét Isten e világi programjához. Mi ezért indítottuk el a *Pont-Jézusszolgálat.hu* online szolgálatot, hogy az emberek földrajzi helyszíntől, időtől, bármilyen korláttól függetlenül tudjanak olyan keresztyén tartalmakhoz hozzájutni, amelyek az ő Krisztusban való növekedésüket segítik. Az oldalon keresztül hívó mentorokkal lehet online párbeszédet folytatni.

Kívánom, hogy rendben és szeretetben legyen nektek is élő kapcsolatotok az Atyával. Hiszem, hogy ez a kettő adja a nagybetűs Életet. Legyetek ti is ennek az Életnek a vállalkozói!

DR. SOMODY IMRE
közgazdász

Az előadás a BalatonNET 2019. évi konferenciáján hangzott el.

Adám Endre

Gondolatok a zene birodalmában

Számomra a Mátyás-templomban való hegedülés kirándulást jelent a mennyországba. 2016 januárja óta vehetek részt a zenekar munkájában. A zene segít áthidalni a vallási és kulturális különbségeket is. *Pilinszky* számára *Bach* zenéje (a *János-passió*) elsősorban istenbizonyíték. *Simone Weil* pedig nem habozik a megtestesüléssel azonosítani a szépséget. Ezt a gondolatot a zenére alkalmazva azt mondhatjuk, hogy a zene a megtestesülés szüntelenül zengő visszhangja vagy inkább hallható képmása. Képmás, azaz a Jelenlévő, a velünk, értünk élő arcvonásait közvetíti a maga nyelvén. A tiszta zene az emberről is szól, pontosabban az Istenemberről, az emberiség történelmébe belépő Istenről.

Amikor Angliában elkezdtem hegedűt tanítani, Readingben az első tanítványom az English Martyrs Church nyugdíjas plébánosa volt, aki azt mondta az első órán, hogy a mennyország zenekarában mellettem szeretne hegedülni. Azt kívánom, hogy együnk se hiányozzon abból az ének- és zenekarból, hiszen Jézus azt mondta: „Az én Atyám házában sok hajlék van...” (Jn 14,2)

A zene számomra elsősorban ének. Az emberi lélek az énekekben tudja legbensőségesebben, a legteljesebben odaadással kifejezni önmagát. Meg vagyok győződve róla, hogy ha egy zenészben megvan ez a hozzáállás egy zenemű interpretálásakor, akkor nem lehetséges üressé válni, „metronóm-zenélés” a produkcióban. Csak az „áténekel” zenélés lehet egy zenemű hiteles előadása. Csak az ilyen interpretáció közvetíti felénk a komponista szándékát, gondolatait, lelki mélységét, odaadását. Egyedül az ilyen zene képes elvezetni az embert az önzésből való kilépésre, a másik ember, az Isten elfogadására, szeretetére. „*Cantare amantis est*” – Az énekel, akiben szeretet van – fogalmazott *Augustinus*.

A középkori táblaképeken az angyalok kezében gyakran zeneszerszám látható. Isten trónja előtt, a túlvilágon egyetlen a világi szépségnek van polgárjoga: a zenének. Földi életünk során is gyakran érezzük, sejtjük, hogy a zene kiemelkedik a művészet más ágai közül. A transzcendenciának olyan tapasztalatát közvetíti, melyet – ilyen mértékben, ilyen korlátlanul – egyik sem birtokol. A zene a szentség illatát terjeszti. A tiszta zene önmagában is szent. Idevág *Szentviktori Hugónak* a művészet egészére vonatkozó gondolata, mely leginkább a zenében érvényesül: „A láthatók formáiból kimutatható a láthatatlan szépség, mivel a látható szépség a láthatatlan szépség képmása.”

Isten felé tájékozódó hallgatózásunk szinte természetesen kívánja a zene közvetítését. A középkor tudósai az ókori

Az imádság mellett a zene is a lélek lélegzetvétele, mennyei ajándék.

gondolkodók (*Platón, Cicero*) nyomán az égi szférákat is az anyagi karok kórusaival kapcsolták össze. Világképük a zene szabályait rögzíti, s fordítva: a zene szabályaiból következtetnek a világegyetem törvényszerűségeire. E mitologikus elgondolások rejtett alapigazsága ma is elfogadható: a világegyetem valamiképp szorosan összefügg a zene – emberi gondolkodás- és érzésvilág által széttagolt – rendszerével. Ahogy a tér és az idő, úgy a zene is a világegyetemmel együtt keletkezett. Az a tény, hogy a zenét gyakran a zsigereinkben és egész idegrendszerünkben, egész testünkkel, a velünk közösségben élőkkel együtt – nem csak az agyunkkal – érezzük, azt mutatja, hogy a zene a maga módján érezhető, átélhető, de racionálisan fel nem fogható módon összeköti az embert a kozmosz egészével. A zene ott kezdődik, ahol a beszéd véget ér.

„A zene a káoszból rendet teremt; a ritmus a szétartót egységbe fogja; a melódia a megszakítottat folytonossá varázsolja; a harmónia az össze nem illőket összeegyezteti. Ha Isten a maga képére teremtette az embert, akkor bizvást állíthatjuk, hogy az ember saját képére alkotta a hegedűt. A szavakkal már nagyon sokszor visszaéltek, különösen a korunk társadalmában egyre növekvő tudatlanság következtében. A zene azonban továbbra is módot ad arra, hogy az emberek ma is megértsék egymást, amikor az emberiségtől a múlt előítéletei távolabb állnak, mint valaha, de megerősödve kerülnek előtérbe azok az örök értékek, amelyek mindig részét képezték bármely nép minden művészi megnyilvánulásának. Az igazság, mely a világ minden népművészetében, zenei stílusában ezernyi színben mutatkozik meg, képessé tesz bennünket arra, hogy egyetértésre jussunk egymással” – mondta *Yehudi Menuhin*.

Az imádság mellett a zene is a lélek lélegzetvétele, mennyei ajándék. Hit és zene nélkül lehet élni, de nem érdemes. Ahogy az ember két tüdővel lélegzik, úgy mindkét lelki adományra szükségünk van. Azt kívánom, hogy bölcsen tudjunk élni velük mindnyájunk és az egész keresztyénség javára.

ADÁM ENDRE

A szerző hegedűművész.

Kitekintés

Összeállította: Ribár János

Egy ideje tömegesen keresztelkednek Oroszországban

Oroszországban több mint ezer éve álamvallás a kereszténység. Ennek emlékére sok helyütt tömeges keresztelkedést tartottak. Az egyik leglátványosabb szertartást a Cuszovaja folyó partján rendezték a Szverdlovszki körzetben. Azért éppen itt, mert a falusi templomot *Szent Vladimírről* nevezték el, arról az uralkodóról, aki a 10. században a kereszténység útjára terelte Oroszországot.

Euronews.com

Rengeteg templom semmisült meg a szíriai polgárháborúban

Több mint százhusz templomot és keresztény kegyhelyet rongáltak vagy semmisítettek meg 2011 óta a szíriai polgárháborúban – közölte az Emberi Jogok Szíriai Hálózata (SNHR) nevű, katar-i székhelyű szervezet hétfőn. „A keresztény imahelyek elleni támadások a keresztény kisebbség megfélemlítésének és elűzésének módszerévé váltak” – jelentette ki *Fadel Abdul Gáni*, az SNHR alapítója és vezetője.

A keresztények Szíria polgárháború előtti, 23 milliós lakosságának mintegy tíz százalékát alkották. A konfliktus kezdete óta a szíriai lakosság csaknem fele kényszerült elmenekülni otthonából.

Híradó.hu

A magyarok többsége támogatja a kormány humanitárius politikáját

A Nézópont Intézet felmérése során a megkérdezettek hatvanöt százaléka válaszolta azt, hogy a keresztényül-dözés probléma, többségük pedig egyetért azzal is, hogy Magyarország jelentős összegekkel támogassa azokat az embereket, akiket a vallásuk miatt üldöznek a világban.

„A magyar nép nagylelkű, és együttérz a távolban élő keresztényekkel” – mondta *Azbej Tristan* államtitkár. Kiemelte, hogy Magyarország volt az első olyan állam, amely kormányzati szinten foglalkozott az üldözött keresztények megsegítésével, felismerve, hogy jelenleg a világon a kereszténység a legül-dözöttebb vallás.

Megkétszereződött 2010 óta a roma egyetemisták száma

„Kétszer annyi roma fiatal jár ma egyetemre, mint amennyien 2010-ben, ez többek között a cigány szakkollégiumokban kialakult közösségi hűzőerővel magyarázható” – mondta a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat elnöke. *Schanda Anikó* elmondta, a szakkollégiumok sok lehetőséget kínálnak diákjaiknak: nyelvi képzésekkel, mentorprogramokkal, csoportos utazásokkal segítik a hallgatókat abban, hogy diplomához jussanak és elhelyezkedjenek a munkaerőpiacon. „A roma szakkollégiumi hálózatban a lemorzsolódás nem jellemző, a szakkollégiumi hallgatók szinte mindegyike diplomát szerez” – hangsúlyozta az elnök.

Egy olasz kisvárosban betiltották az istenkáromlást

Akár 400 euró (kb. 130 ezer forint) büntetést is fizethet az, aki a Padova mellett található tízezres kisvárosban, Saonarában káromkodik, egészen pontosan istenkáromlást követ el – írja a *The Telegraph*. A város független polgármestere, *Walter Stefan* azután döntött úgy, hogy szigorú rendeletet hoznak a közbeszéd kordájában tartására, hogy nagyon meglegelte, hogy különösen a fiatalok milyen sokat káromkodnak. „Az istenkáromlás sértő, engem is sért. Ezzel a törvénnyel megtiltjuk, hogy bármelyik vallást megsértsék, tiszteletben kell tartanunk a hívőket” – mondta a polgármester a lapnak.

Az új törvény 2019 szeptemberétől lépett hatályba, a városban pedig több nyelven, köztük kínaiul és románul is elhelyeztek figyelmeztető feliratokat, hogy milyen büntetésekre lehet számítani.

Olaszországban 1999-ig volt törvénysértő az istenkáromlás, de néhány helyzetben a mai napig szankcionálják a dolgot, legutóbb 2018 decemberében decemberben kapott 100 euró büntetést egy ember, aki egy iskola előtt vette a szájára az Úr nevét.

Evangélikus.hu

A dóm felszentelésének évfordulóján adják elő a Jézus Krisztus Szupersztárt Szegeden

„A dóm felszentelésének kilencvenedik évfordulóján tűzik műsorra a *Jézus Krisztus Szupersztárt* a Szegedi Szabadtéri Játékokon idén nyáron. A musicalt a tervezett négy helyett öt este folyamán is láthatja a közönség” – tájékoztatta a fesztivál sajtóreferense az MTI-t. *Tari Emese* közölte, hogy *Andrew Lloyd Webber* művét, melyhez *Tim Rice* írta a szöveget, Magyarországon – és egyben a volt szocialista országok között – először hivatalosan a szegedi Dóm téren mutatták be 1986-ban.

A darab műsorra tűzésének aktualitást ad, hogy Szeged jövőre ünnepli a Fogadalmi templom felszentelésének kilencvenedik évfordulóját. A székes-egyház megépítése és az 1930-ban rendezett ünnepi mise nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a következő évben megszülessen Magyarország azóta legnagyobb és Közép-Európa egyik legjelentősebb szabadtéri népszínháza. Szeged jelképe, a dóm azóta is a fesztivál elválaszthatatlan szimbóluma.

Dánia: A második generációs bevándorlók fele szerint meg kell tiltani a valláskritikát

Egy 2019. évi felmérés szerint a második generációs bevándorlók negyvennyolc százaléka úgy véli, hogy az államnak meg kell tiltania a vallás kritizálását, szemben más honfitársaik húsz százalékának véleményével – jelentette a *Kristeligt Dagblad* dán újság. Az elmúlt néhány évtizedben jelentősen megnőtt a Dániában élő bevándorlók aránya. 2017-ben a teljes népesség 12,9 százalékát tették ki. Az iszlám az ország legnagyobb kisebbsége, mivel a muszlimok ma a dán népesség több mint öt százalékát képviselik.

Voice of Europe

Keresztyén templom ellen követek el merényletet Svédországban

Tavaly ősszel történt: a svéd hatóságok visszatartották az információkat, így a nemzetközi média csak megkésve adott hírt a történekről. Októberben Stockholm három különböző pontján történt támadás. Az egyik helyszín egy szír ortodox templom volt – közölte a *The Spectator*. A skandináv államba az elmúlt ötven évben több hullámban érkeztek szír keresztyén családok, akik főleg az iszlamisták támadásai elől menekültek el Irakból és Szíriából. Most attól kell tartaniuk, hogy az elmúlt években Svédországba érkezett muszlim vallású bevándorlók agresszíven lépnek fel velük szemben. A svédországi szíriai közösségek számos bombatámadást szenvedtek el. A södertäljei Szent Efrém-templomot, illetve a norrköpingi Szent Mária-templomot is megtámadták ismeretlen szélsőségesek. A svédországi szír keresztyének egy része attól tart, hogy innen is menekülniük kell, mások viszont saját önvédelmi szervezet létrehozását javasolják.

XVI. Benedek: „Falakra és határokra is szükség van”

„Védelmet kell a szabadságot, az egységet és a békét – áll XVI. Benedek emeritus pápa könyvében. – Nem igaz, hogy nincs szükség határokra, a falaknak is megvan az értelmük.” A világtól elvonultan, a Vatikán falai közt élő Joseph Ratzinger szavai cáfolják a felvetést, miszerint aki falakat emel, az nem lehet keresztyén. *A szentségek az Isten jelei a világban* című antológia a korábbi egyházfő homiliáit és beszédeit tartalmazza, melyekben a szerző az egyházzal, a szentségekről elmélkedik. Kijelentései a falak és a határok mélyebb értelmezésére adnak lehetőséget.

A Jelenések könyvében a végső időköt idéző szent városnak is vannak falai és kapui – emeli ki a nyugalmazott pápa, emlékeztetve, hogy a város békéje és szabadsága érdekében nem léphet be bárki a belsejébe. „Kívül maradnak az ebek, a varázslók és a paráznák, a gyilkosok és a bálványimádók és mindenki, aki szereti és cselekszi a hazugságot.” (Jel, 22,15) „Nem léphet be a hazugság sem, amely meggyengíti a bizalmat és ellehetetleníti a közösség életét. Nem léphet be a gyűlölet és a hatalomvágy, amelyek megsebzik az emberiséget.” Ezek ellen emelkednek az egyház falai, hogy védelmezzék a béke, a szabadság és az egység városát – mutat rá könyvében Ratzinger.

Ferenc pápa: keresztyének lenni számos országban tilos és bűncselekmény

Az ókori keresztyénekhez hasonlította a hitükért ma is üldözött keresztyéneket Ferenc pápa a római Priscillakatakombákban bemutatott misén 2019 őszén. Ez a történelem egy szomorú fejezete volt, amelynek most sincs vége. A hitüket a katakombákban gyakorló egykori keresztyének sorsa azokét idézi, akik keresztyénként hasonlóképpen élnek ma is a világ több országában. „Ma több keresztyént üldöznek, mint a keresztyénüldözés első évszázadaiban” – mondta az egyházfő. Ferenc pápa hozzátette, hogy a világ számos országában keresztyének lenni tilos és bűncselekmény.

Vasárnap.hu

Össze kellett csiszolódni

Egy keresztyén házasság nehézségei és áldásai

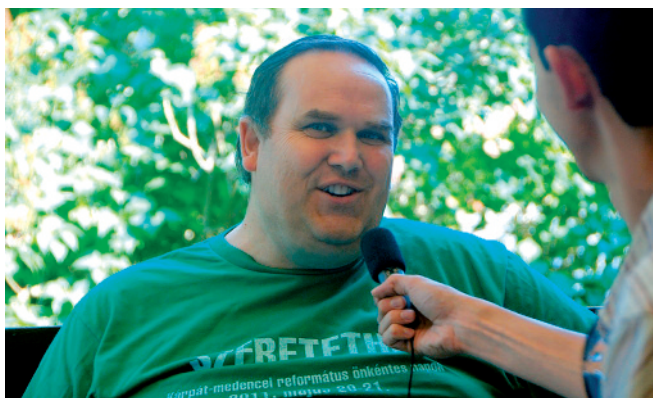
Negyvenegy évig egyedül éltem. Két kis gyülekezetben szolgáltam, ahol az idősödő nénik családként vettek körül, de 2009 nyarán Isten felkészítette a szívemet arra, hogy megházasodjak. Addig sosem éreztem magam egyedül, akkor mégis magányos voltam, amikor hazamentem a parókiára. Éreztem, hogy Isten társat szeretne adni nekem.

A feleségemmel hat éve ismerjük egymást a házasságkötésünk előtt. Testvérek voltunk az Úrban, sokszor szolgáltunk együtt, jól megvoltunk, de ismertük egymás természetét, és azok nem nagyon fértek össze. Azt mondtam az Úrnak, hogy rendben van, megházasodom, vágyom rá, adjál bárkit, de *lilkét* ne. Volt két hívő hölgy, gondoltam, hogy valamelyik felé el kellene indulnom, hogy ő legyen a társam, akivel családot alapíthatok.

llike idősebb nálam, és az is benne volt a gondolataimban, hogy velem nem lehetne közös gyermekünk. De a két össze nem illő természet jelentette a fő gondot, nem is ez.

Októberben egy hétfőjén Szerecsre kellett mennem, és mivel útba esett, gondoltam, hogy meglátogatom llikét, hogy elmondjam neki, mit végzett el bennem az Úr. Elmondtam neki, hogy Isten kinyitotta a szívemet arra, hogy megházasodjak, és van két hölgy,

aki szóba jöhetne. Azt mondta, hogy ez nagyon jó, de kettőt biztosan nem mutat az Úr. Már majdnem felálltam és eljöttem, de csak nem hagyott nyugodni a Szentlélek. Egyszerűen ki kellett mondanom, hogy még van egy harmadik is, az pedig ő lenne. Rám nézett, és én azt mondtam, hogy velem szeretnék megöregedni. Meglepődött, hiszen barátságban kívül semmi nem volt közöttünk. Én is meglepődtem, hogy ezt kimondtam, hiszen addig azt gondol-

tam, hogy őt semmiképpen nem választanám. Azt mondta, hogy mivel ő idősebb nálam, már nem biztos, hogy tud nekem gyermeket szülni. Azt választottam, hogy tudom, és az Úr már elvégezte bennem ezt a döntést. **„Ha igent mondasz, nem a gyermekeim anyját kapom benned, hanem a társamat”** – mondtam neki. Ezután együtt imádkoztunk, és búcsúzáskor csak anynyit kérdezett, hogy meddig adhat választ. „Negyven évig vártam, néhány hét vagy hónap már nem számít” – mondtam. Másnap reggel küldött egy sms-t, hogy komolyan gondoltam-e az esti lánykérést, és azután végül igent mondott. Egyikünk sem volt szerelmes a másikba. Nálam lassabb folyamat volt, amíg megszerettem, most pedig már szívből szeretem őt.

Egy egyhetes konferencián szolgáltam a következő hétfőtől, ahová megbeszéltük, hogy kedden utánam jön. A konferencia csütörtöki napján el kellett mennem egy temetésre. Épp csak visszaértem a délutáni alkalom kezdetére, és beültem a helyemre. Egyszer csak látom, hogy a menyasszonyom nagyon keresgél a Bibliában, és valamit ír egy könyvjelzőre, amit eljuttat hozzá. Anyit írt rá, hogy „szeretlek”. Utólag elmondta, hogy amikor bejöttem a terembe, és meglátott, az Úr egyszerre szeretetet, szerelmet adott a szívembe irántam. Ő korábban azt mondta, hogy elfogad engem az Úrtól kapott társnak, de azért neki ehhez szerelem is kell. Ezért imádkozott, és megkapta.

Mialatt fent voltunk a Mátrában a konferencián, kaptam egy látást. Láttam egy keresztet, alatta egy tálkát és benne két olyan kinézetű gyűrűt, amely kifejezi a hármasságot. Másnap reggel az volt az ige: „Vigyázz, olyanra készítsd, amelyet a hegyen mutattam neked, és aranyból

legyen.” (vö. 2Móz 25,39–40) Ez volt az ige, és tudtuk, hogy ilyennek kell lennie a gyűrűnknek. Lejöttünk a hegyről, elmentünk egy üzletbe megvenni a jegygyűrűnket. Rengetegféle gyűrű volt ugyan, de olyat nem találtunk, amelyet mi szerettünk volna. Akkor azt mondta az eladó, hogy várjunk, mert van még itt valami. A múlt héten készítet a mester egy pár gyűrűt, ezek mintadarabok, még nem kerültek ki a pultra. A gyűrű olyan volt, amelyet kerestünk. **Középen sárga, kétoldalt fehérarany. Kétoldalt mi és középen Isten.** Azt gondoltuk, hogy hihetetlen, hogy a mester már előre elkészítette nekünk úgy, ahogy a hegyen láthattam. Amikor felpróbáltuk, mindkettőnknek éppen jó volt. Azt mondta az eladó, hogy ilyen nem szokott előfordulni, vagy bővíteni, vagy szűkíteni szokták a gyűrűket.

Szerelmemmel szeretjük egymást, de nem volt zökkenőmentes az indulás, hiszen én egyedül éltem megcsontosodott agglagényként, ő pedig tizenhat év házasság után tizenkét évig egyedül nevelte a gyermekeit, és neki is megvolt a maga rendje. **Ennek a kettőnek össze kellett csiszolódni, ami nem volt könnyű.** Én nagyon megszoktam az egyedüllétet, és az új helyzetben néha nem találtam a helyemet otthon. A feleségem pedig sírva fakadt, például amikor a ruháinak nem talált helyet a szekrényben. Egy feszültséggel teli napon délután Noszvajra indultunk meghallgatni egy előadást a házasságról. Először el sem akartunk menni. Aztán megjelentünk, és meglátva a feleségem kisírt szemét, a lelkész felesége megkérdezte, hogy mi a baj. Mire ő elmondta, hogy vihar volt közöttünk délelőtt. Erre a lelkész felesége azt mondta, hogy nyugodjunk meg, ő fél évig hadakozott a férjével, mire összeszoktak. Az előadó is arról beszélt, hogy a házasságnak különböző szakaszai vannak – tavasz, nyár, ősz, tél –, és jönnek olykor viharok.

Isten Szentlelke csodálatosan egybe-szerkesztett bennünket, és ezek a feszültségek mindig megoldódtak. Eredetileg egyikünk sem akarta a másikat, de Isten egymásnak adott minket, és mi látjuk ennek a gyümölcsseit. Azelőtt is lelkigondoztam, tartottam jegyesoktatást, de most már másképp tudok beszélni a jegyespárral, hiszen magam is megtapasztaltam az együttélést. Másképp beszélgetek házassokkal, mert tudom, hogy miről beszélek.

Isten megáldotta a kettőnk szolgálatát. Amikor nyolc évvel ezelőtt oda-kerültünk az új gyülekezetünkbe, egyetlen hívőről tudtunk, egy fiatal lányról. A parókia túloldalán lakott, és minden este átjárt hozzánk. Mindennap együtt imádkoztunk ébredésért. Szeptemberben kerültünk oda, októberben elindult az ifi. Négy-öt fiatal megtért, és a szülők sokszor este kilenckor telefonáltak, hogy ott vannak-e még a gyerekek. Olyan jól érezték magukat, hogy alig tudtuk hazaküldeni őket. A feleségem bejárt az óvodába hitoktatást tartani. Az egyik dadus, látva, hogy olyan örömmel jön mindig haza az ifjúsági óráról a lánya, megkérdezte, hogy nem lehetne-e a felnőtt nőknek is tartani valami alkalmat. Azt mondta a feleségem, hogy ha hoz még három-négy aszszonyt, akkor elkezdünk egy női bibliaórát. Aztán megtértek a női bibliaórák is. Isten egymás után adott megtérőket.

Ez a szolgálat így nem ment volna egyedül, kellett hozzá a másik felem, a társam. Csodálatos az Úr, és hatalmas, sok mindent megtapasztalhat az, aki benne bíz. Az elején én sem gondoltam volna, hogy mindebből az Úr ilyen jót fog kihozni.

PRÓKAI ÁRPÁD
református lelképásztor

Elhangzott Piliscsabán, az Evangélikus Missziói Központ 2019. évi nyári konferenciáján.

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület hírei

A SZÜLŐFÖLDÖN VALÓ BOLDOGULÁST SEGÍTI AZ EKME

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) ismét elindította húsvétig tartó adománygyűjtő akcióját *Vízkereszt – a külmiszió ünnepe* címmel. A nyitóalkalomra 2020. január 5-én Nagytarcsán, az evangélikus gyülekezet templomában került sor. Igét hirdetett *Brebovszkyné Pintér Márta*, az EKME lelkes elnöke.

A gyülekezeti délutánon *Bálintné Kis Beáta*, az EKME Afrika-referense beszámolt arról a tervről, hogy egy önkéntes csapat 2020 februárjában Kenyába utazik, és ott az EKME által támogatott gyerekeket három napra elviszik egy Nairobi közelében lévő táborba. Mire az olvasók kezükbe veszik a magazint, ez a tábor már reményeség szerint megvalósult.

A saját költségükön utazó orvosok, egészségügyi dolgozók és segítők egy úgynevezett egészségügyi tábor keretében felméri a gyermekek fizikai állapotát, tanácsadást nyújtanak, vitaminokat, tisztító gyógyszereket adnak nekik. A szervezés-

ben *Bálintné Kis Beáta* Nairobi Uhuru sugárúti evangélikus gyülekezetének munkatársaitól kapott segítséget, akik szintén részt vesznek a táborban.

A magyar szolgálócsapat tagjai az elmúlt év novembere óta készültek tudatosan erre az útra.

NYÁRI KONFERENCIA

Az EKME ez évi nyári konferenciáját 2020. július 2. és 5. között tartja Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban, melyre szeretettel hívják a Testvéreket.

Részletes tájékoztatót később kaphatnak az EKME honlapján: ekme.lutheran.hu

Jelentkezés 2020. június 10-ig a következőképpen:

E-mailben: ekme@lutheran.hu

Telefonon:

Varga Katalin, 20/824-7582

Levélben:

Evangélikus Külmisziói Egyesület,
1085 Budapest, Üllői út 24.

A legbátrabb fohász

2020 éneke

Szöveg és dallam: Bence Imre

E Fisz m D H

A ké - tely pók - há - ló - ja szót - te be ab - la - kom.
Biz - tos va - gyok, vagy még - sem? Fe - szít a fé - le - lem!

H E

Nem lát - ha - tom, hogy mi vár. Mi - re lesz al - ka - lom?

H E Refrén

I - gaz, a - mit én hi - szek, vagy csa - ló - ka kép - ze - let? Hi - szek, U - ram!

A H E

Hi - szek, U - ram! Hi - szek ke - gyel - med - ben! Hi - szek, U - ram!

A H7 E

Hi - szek, U - ram! Légy se - gít - sé - gül hi - tet - len - sé - gem - ben!

2. A félelmeim köde lepi be utamat.

A túlsó partot nézném. Nem jön a virradat.

Olyan homályos minden. A hídra lépek én.

Nem láthatok a túlra, de tudom, hogy van remény!

Refr.

3. A bűnök ingoványa szíppant be engemet.

Szárnyalni akartam én, de inkább süllyedek.

A mocsár húz a mélybe. Ki emel fel immár?

A szívem vágyakozva még Megváltóra vár!

Refr.

4. Megtorpanok, ha látom, mennyi haszontalan

ül az emberi szíven, és ezért nyugtalan.

Mégis tovább kell lépni! Ki fogja meg kezem?

Feléd fordulok hittel, és múlik a félelmem!

Refr.

Idézhető idézetek

Isten nem akkor szeret, ha megváltozunk, hanem annyira szeret, hogy ez a szeretet változtat meg minket. *(Richard Rohr)*

A hajó nem süllyed el, ha víz veszi körül. Akkor süllyed el, ha a víz a belsejébe jut.

Ne amiatt aggódj, ami körülötted van. Azzal törődj, ami benned zajlik.

Az imádságban jobb a szavak nélküli szív, mint a szív nélküli szavak. *(John Bunyan)*

Amikor magamra nézek, nem látom, hogyan üdvözülhetek. Amikor azonban Krisztusra nézek, nem látom, hogyan veszhetek el. *(Luther Márton)*

Ha egyszer eljön a nap, amikor meg kell jelennem Uram előtt, nem a tetteimmel fogok jönni, dogmatikám köteteivel a háztársakomban. Akkor az összes angyalnak nevetnie kellene. Nem. Az egyetlen dolog, amit mondani fogok: Uram, légy irgalmas hozzám, szegény bűnöshöz. *(Karl Barth)*

A gyülekezet, amely nem keresi az elveszetteket, maga is elveszett. *(Reinhard Bonnke)*

Aki húsz év múltán nem látja hússzorta jobban a kedvese szépségét, az nem érdemelte meg az első látásra sem. *(Illyés Gyula)*

Derű

„A csüggedőnek mindig rossz napja van, a jókedvűnek pedig mindig ünnepe.” (Péld 15,15)

Az Evangélikus Missziói Központ honlapja:

misszio.lutheran.hu

Itt meghallgatható számtalan **hangfelvétel** (igehirdetések, előadások, rádióinterjúk és jegyzetek, tanúságtételek, konferenciafelvételek), olvashatók **cikkek, tanulmányok, fényképes beszámolók**, valamint megtalálhatóak **kiadványaink**, köztük:

- *Élő víz* könyvsorozat és további könyveink (*Tanúim lesztek, Épüljetek*), tematikus szórólapjaink
- *Híd* magazinok (tizenöt év termése)
- CD-lemezek (igei, igehirdetési, énekes és zenei, zsoltáros- és verseslemezek)

Miklya
Luzsányi
Mónika

MIT
TEGYEK
A KÜTYÜRE KATTANT
GYEREKKEMEL?

Miklya Luzsányi Mónika: Mit tegyek a kütyüre kattant gyerekkemmel?
Scolar Kiadó, 2019

Bezzeg a mi időnkben a gyerekek még komolyan vették az iskolát. Bezzeg akkor még tanultak. És akkor még voltak igazi barátságok. Egész délután együtt bandáztunk, csavarogtunk a többiekkel. Ma meg? Ma már a gyereket nem érdekli semmi, csak a számítógép. Ülnek otthon, és a klaviatúrát nyomkodják, ahelyett, hogy tanulnának, bandáznának, csavarognának. Hát miféle gyerekek ezek?

Na de tényleg bennük van a hiba? – teszi fel a kérdést Miklya Luzsányi Mónika. És hiba-e ez egyáltalán? Mi lenne, ha fejcsóválás helyett megpróbálnánk megérteni a gyerekeinket, ha őszinte érdeklődést mutatnánk az iránt, ami számukra – sőt, ha az oktatási rendszerünket nézzük, talán nem is csak számukra – valóságosabb, mint az iskolai tananyag? Ha közösen alakítanánk ki a kereteket? Ha már kicsi koruktól fogva felelősségre tanítanánk őket, hogy később ne okozzon gondot a felelős felhasználóvá nevelődés sem? Mert a kulcsszó itt is a felelősség – és a bizalom. A szerző közvetlen, szórakoztató stílusban, élő példákon keresztül mutatja be a különböző szülői attitűdöket, a különféle gyerektípusokat, és egy olyan szemléletbeli mintát kínál, amely hozzásegíthet, hogy legyőzzük a témával kapcsolatos szorongásainkat, és kezünkbe vegyük az irányítást.

Villáminterjú Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelővel

Mi az első emléke gyermekkorából?

Egy nagy biciklis esés. Olyan hároméves lehettem. Idősebbik bátyám vitt a biciklivázon, amikor nagyot perceltünk. Arra emlékszem, hogy fekszem a kiságyamban, és többen szánakozóan hajolnak fölém. Egy-két fogam bánta, mindenki nagyon sajnált és babusgatott.

Mi volt a leghasznosabb tanács, amit kapott?

Nem az a baj, ha valami balul sül el, hanem ha azt esetleg hazugsággal el akarod kendőzni.

Minden, ami nem a tied, az valaki másé.

Emlék a konfirmációról

Féltem a vizsgától, a „szerepléstől”.

Példakép

Emberségben édesapám, hitben édesanyám. (De lehet, hogy nem is lehet vagy kell különválasztani.)

Legrosszabb emlék

Talán a legsokkolóbb az volt, amikor pár évvel ezelőtt Erdélyben egy elszabadult lovasszán totálkárosra törte az autónkat. Szerencsére csak a parkolóban, amikor mi nem ültünk benne. És mi ott álltunk január 1-jén a Gyilkostónál, hogy akkor most mi lesz? Igazából ebből is inkább igyekszünk arra emlékezni, hogy hányan segítettek akkor ott nekünk.

Legjobb emlék

Sok-sok minden a gyermekkorból, a családból. De talán a közelmúlt legjobb emléke vagy élménye, amikor együtt nyaralt az elmúlt nyáron a nagycsalád, gyerekek, unokák. A másik egy nagy meglepetés, mellyel feledhetetlen örömet szereztek

nekem. Ötvenedik születésnapomra készítettek egy köszöntőfilmet, amit egy évig forgattak. Sok rokon és kedves ismerős kívánt minden jót a születésnapomra. S mindezt betetőzte Orosz Zoltán harmonikaművész személyes köszöntése zenében.

Az élet értelme

Okosan és hitelesen továbbadni, amit kaptam. Istentől és a szüleimtől, családomtól. A kimondott szó legyen mindig összhangban a tettekkel.

Munkán kívüli időtöltés

Kikapcsol a természet és a gyümölcsseivel való foglalatosság.

Család

Sokszor érzem, hogy nem tudok kellő figyelmet fordítani rá. Persze az öröndetesen szaporodó kisebb-nagyobb székek a családi asztal körül örömmel töltenek el. Azonban tanulnom kell az ezzel járó feladatok és teendők beosztását szervezését, tolerálását.

Halál

A kor előrehaladtával egyre többször kerül a gondolataimba az elmúlás. Egyelőre nem jó érzés, de imádkozom érte, hogy változzon.

Öregség

Nem esik jól megtapasztalni a vele járó esetleges korlátokat. Viszont a sok tapasztalat több mindenre lehetőséget is ad, ami a korral jár.

Egyházunk

Nagy örömmel tölt el, hogy van, és én tagja lehetek. Azonban többször ad okot aggodalomra az a megosztottság, melyet egyházvezetőként tapasztalok. Mintha elfelejtenénk az evangélikus egyházon belüli ökumenét. Más egyházakkal, felekezetekkel könnyebben keressük a közösséget és a közös hangot. A másik ember, közösség bírálata, beskatulyázása nagyon elszomorít, és igyekszem tenni ellene.

Kedvenc

író: Ken Follett
zeneszerző: Astor Piazzolla
költő: Petőfi

regény: Ken Follett: *A katedrális*
színdarab: Örkény István: *Azt meséld el, Pista!*

zenemű: *Libertango*

film: a magyar és a romantikus filmek festmény: *Munkácsy Mihály: Krisztustrilógia*

vers: *Babits Mihály: Jónás könyve*

bibliai könyv: *Mózes első könyve*

bibliai szereplő: *Jézuson kívül Jónás*

étel: mákos guba

ital: hideg hosszúlépés

hazánkon kívüli ország: Finnország, Erdély

hazánkon kívüli város: Kolozsvár

fa: platán

állat: berni pásztorkutya

madár: fecske

szín: kék

illat: a feleségem parfümjé

Mit szeretne még elérni az életben?

A csákvári gyülekezet anyagi stabilitását, épületeinek rendbetételét. Megtanulni tisztességesen németül. Megérni az unokáim esküvőjét. Hozzásegíteni dunántúli gyülekezeteinket ahhoz, hogy mindenhol azt mondják: „Bezegg a Dunántúlon.”

NÉVJEGY: Mészáros Tamás

Születés: szüleim negyedik gyermekéént, Csákvár, 1962. augusztus 1.

Általános iskola: Csákvár

Gimnázium: Bicske

Egészségügyi szakközépiskola: Székesfehérvár (mentő szakápoló)

Főiskola: Evangélikus Hittudományi Egyetem, hittantanár

Foglalkozás:

vállalkozó, 1991 óta

hittantanár: a csákvári általános iskolában nyolc évfolyamon, 1995 óta

Házasság: 1985

Gyermekek: *Tilla, Tamás, Anna* (mindhárman házások, családosak)

Unokák: *Barna, Miksa, Frida, Lujza, Mihály* (a hatodikát júniusra várjuk)

Egyház:

Főti kántorképző (hetvenes évek)

Nyári ifjúsági táborok a Fejér-Komáromi Egyházmegyében (kb. ötven nyáron)

1994 óta gyülekezeti felügyelő – Csákvár, 2000–2012 közötti egyházmegyei felügyelő – Fejér-Komáromi Egyházmegye

– Fejér-Komáromi Egyházmegye, 2012 óta egyházkerületi felügyelő

– Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Evangelizációs és missziói gyülekezetimunkatárs-képzés

A képzés célja: evangelizációs és missziói ismeretek tanulása, a gyülekezeti tagok felelősségének felkeltése a biblikus, missziói, befogadó, családi gyülekezet építésében.

A program része a közös éneklés, az igehirdetési alkalmak, az imádkozás, egyéni és közösségi beszélgetések. Az igei alkalmak műfaja: áhitat, bibliatanulmány, evangelizáció. A záró istentiszteleten a tanfolyam tagjait is bevonjuk a liturgiába.

A szállás és az ellátás költségeit az országos egyház vállalja, az útiköltség a résztvevőket terheli. Köszönettel vesszük, ha a küldő gyülekezet segítséget nyújt ebben.

Jelentkezés: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.; evmis@lutheran.hu; 06 1/400-3057 (telefonon délelőtt.)

Jelentkezni április 30-ig lehet, lelkési ajánlással. Aki már küldött korábban lelkési ajánlást, azoktól nem kérünk.

Várjuk azokat is, akik az eddigi alkalmakon nem vettek részt.

2020. május 15–17.

Felekezetek, szekták – Mi a szekta, a szabadegyház, a történelmi egyház? Hogyan viszonyuljunk hozzájuk? – *Szeverényi János*

Látogatás – A látogatás célja, értelme, módjai. – *Türi Krisztina*

A munkatárs személyisége – Milyen a jó munkatárs, hogyan viszonyul a feljebbvalókhoz, a munkatársakhoz, a keresőkhöz? – *Lázárné Skorka Katalin*

A Biblia az élet könyve – Újra kell írni vagy újra kell olvasni? Hogyan olvassam, értem, alkalmazzam? – *Ribár János*

Missziói programok szervezése – Hogyan szervezzek csendesnapot, evangelizációt, konferenciát, tábort? – *Győri Péter Benjámín*

Játék – Mi a játék, kik játszanak, miért játszanak, hol lehet játszani? Miért fontos a játék a gyülekezetben? – *Martonné Némethy Márta*

Missziói munkáágak – Börtönmisszió – Jánosa Attila; médiamisszió – *Gáncs Péter*

Tanulmányi kirándulás a Nyírségbe: 2020. szeptember 25–27.

Gyülekezetplántálás és -építés, evangelizáció, cigánymisszió, szeretet-szolgálat...

Beszélő képek

Országos evangelizáció a Deák téren

„Hiszek! Segíts hitetlenségemen!”

Konferencia

az Evangélikus Missziói Központ szervezésében

2020. június 28. – július 1-ig
a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban
(Széchenyi u. 8–12.)

Szolgálattelvők:

Szemerei János püspök

Végh Szabolcs népzeneész

Kovács László lelkész

Büky Anna író

Szentirmai Róbert ortodox pap és felesége

Iancu Laura költő, író, néprajzkutató

Vecsey Béla és **Vecsey Enikő** – Üdvhad-

sereg Szabadegyház Magyarország

Deák Bálint és **Andrea** lelkész és felesége

Lupták György és **Luptákné Hanvay**

Mária lelkészek

Szeverényi János lelkész

Részvételi díj:

15 600 Ft, 3–14 éves korúaknak 7 000 Ft
Kedvezményt lehet kérni.

Aki tud, hozzon ágyneműhuzatot,
de 800 Ft/fő egyszeri mosatási díj
ellenében igényelhető is.

További kérésünk, hogy jelezzék, ha valaki
glutén-, tej- vagy tojásérzékeny.

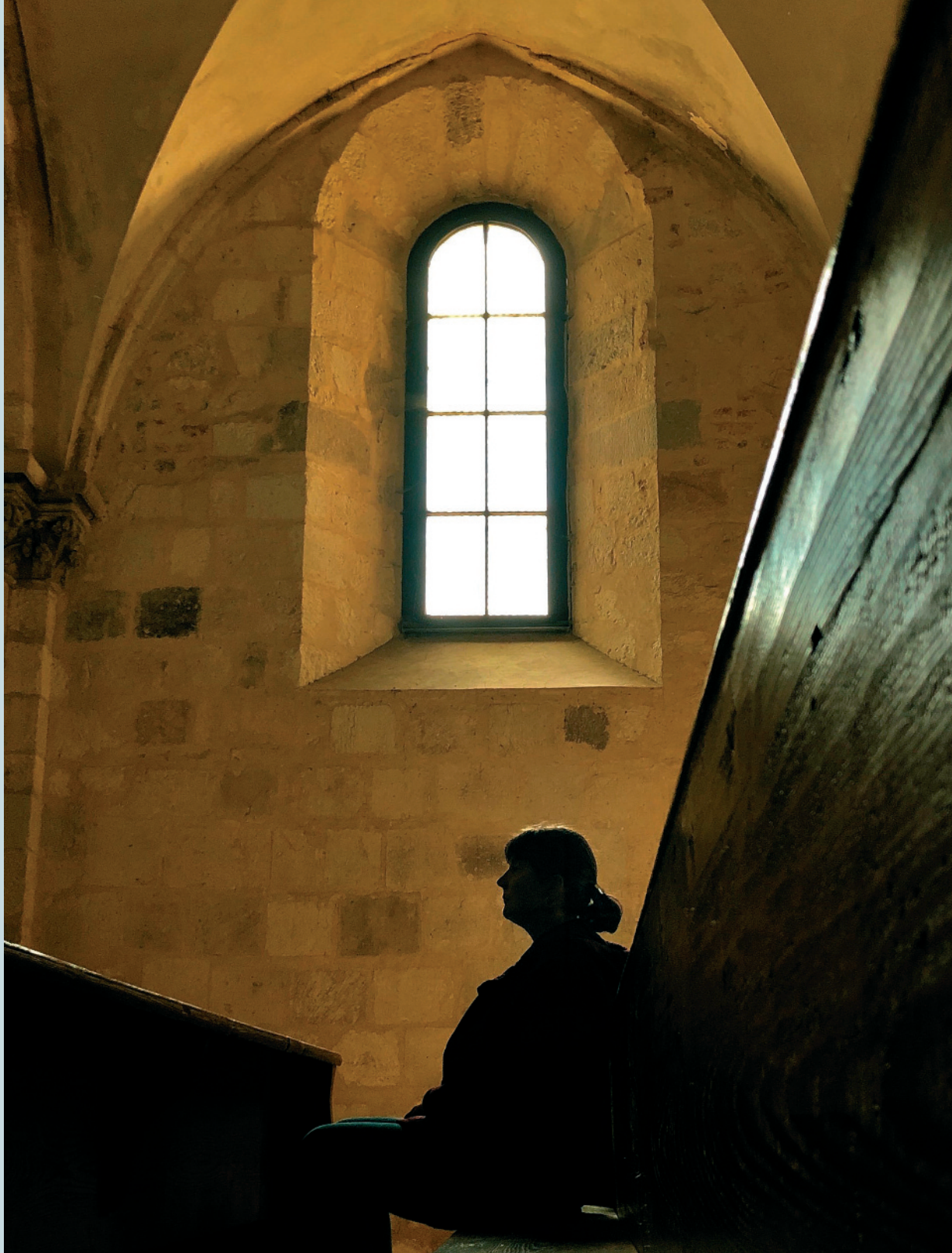
Jelentkezési határidő: 2020. június 15.

**Jelentkezni lehet postai úton, telefonon
vagy e-mailben:**

Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest,
Batthyány Ilona u. 38–40.

Telefon: 06 1/400-3057;

e-mail: evmis@lutheran.hu

Fotó: Szeverényi

*Az imádságban jobb a szavak nélküli szív, mint a szív nélküli szavak.
(John Bunyan)*

A 2020-as év igéje

Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!

(Mk 9,24)